

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 21. JUNIJA 1979

ŠTEVILKA: 23 • LETO: XXVIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

KAJ MENIJO DELAVCI O MERILIH ZA DELITEV OSEBNIH DOHODKOV

V naslednjih nekaj mesecih se bomo dogovarjali in odločali o nekaterih spremembah samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. V Železarju smo že lahko prebrali, da je osnutek teh sprememb pripravljen, zato je pričakovati, da bo kmalu dan v javno razpravo.

Ravno zaradi tega želim v tem stavku nekoliko več spregovoriti o mnenjih oziroma stališčih delavcev iz neposredne proizvodnje do kriterijev za delitev osebnih dohodkov.

Pri tem pa naj opozorim, da mnenja niso rezultat slučajnega oziroma anekdotskega zbiranja, pač pa rezultat raziskovalnega, oziroma eksperimentalnega ugotavljanja stališč. Verjetno le malodko ve, da je bila naša železarna ena izmed desetih slovenskih delovnih organizacij, ki so bile zajete v raziskavo o tej problematiki, na podlagi katere je bila opravljena tudi doktorska disertacija (dr. M. Petrič: Stališča delavcev v neposredni proizvodnji do kriterijev za odmero osebnega dohodka v nekaterih panogah industrije). Mi-

slim, da je prav, če se v tem obdobju seznanimo z nekaterimi pomembnimi ugotovitvami te raziskave.

Zavedati se moramo, da se pri delitvi osebnih dohodkov v glavnem

upoštevata oziroma vrednoti sedanje delo (ali »živo« delo), minulo delo in življenjski stroški, ki so osnova za določanje minimalnega osebnega dohodka. Očitno je torej, da osebni dohodki, ki jih dobivamo za zadovoljevanje svojih potreb, vključujejo dva aspekta: ekonomskega in socialnega.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB 20. JUNIJU – DNEVU CIVILNE ZAŠČITE

K praznikom in drugim pomembnim mejnikom naše revolucionarne preteklosti v teh dneh, natančneje 20. junija, uvrščamo še en pomemben dan, in sicer dan civilne zaščite. Z njim obeležujemo pomemben dejavnik ljudske obrambe, ki skrbi za zaščito in reševanje prebivalstva in gmotnih dobrin v vojnah kakor tudi ob elementarnih nesrečah v miru.

V naši socialistični samoupravni družbi je civilna zaščita postala res-

nično sestavni del naših skupnih prizadevanj v uresničevanju ljudskega odpora in družbene samozasčite. Zasnova in cilji civilne zaščite so jasni, posebno težo pa letos njenemu delovanju daje še vsejugoslovanska akcija »Nič nas ne sme presenetiti«.

Če gledamo z vojnega stališča, potem je najpomembnejša naloga civilne zaščite, da pri zaščiti in reševanju prebivalstva in dobrin upošteva vse vojne nevarnosti. Med te sodijo le vojne nevarnosti. Med te sodijo le letalski napadi in raketo orožje, temveč tudi množični uničujoči učinki jedrskega, kemičnega in biološkega orožja. Današnji »razburkan« svet, lokalne vojne, terorizem; stalne nevarnosti dan z dnem grozijo svetu. V lokalnih vojnah navedno sprti strani hočeta sami razrešiti položaj brez svetovnega spopada in jedrskega orožja. Ne glede na to pa predstavljajo takšne lokalne vojne stalno nevarnost, da se v posebnih okoliščinah spremenijo v svetovno jedrsko vojno. Kemična in biološka orožja so bila v lokalnih vojnah že uporabljena. V mislih je treba

(Nadaljevanje na 4. strani)

OBLIKOVANJE INŽENIRINGA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

V strokovnih službah SOZD Slovenske železarne ta čas teče razprava o osnutku elaborata o oblikovanju, oziroma smotnosti združitve inženiringa Bled v SOZD Slovenske železarne. Ker bodo v naslednji fazi stekle tudi razprave v poslovnih in strokovnih organih ter delavci v TOZD in delovnih skupnostih Železarne in v ostalih delovnih organizacijah, objavljamo osnutek z namenom, da bi se že v fazi oblikovanja dokumenta lahko vse strukture ustvarjalno vključile v razpravo.

UVOD

Delovne organizacije, združene v SOZD Slovenske železarne imajo veliko znanja, izkušenj, tehničnih in tehnoloških možnosti za aktivno udeležbo v razvojnih projektih doma in v tujini. Poznano je, da so strokovni delavci železarne Jesenice po osvoboditvi odigrali pomembno vlogo pri izgradnji novih metalurških obratov na Jesenicah v Slove-

(Nadaljevanje na 7. strani)

RAZVID DELOVNIH NALOG – DELOVNI NAPOR

Z delovnim naporom je opredeljena druga skupinska značilnost ugotavljanja zahtevnosti delovne naloge. Delovni napor je v metodologiji izdelave razvida delovnih nalog razčlenjen v umski napor, fizični napor in v napor čutil ter živcev.

Umski napor, vložen v izvajanje delovne naloge je nadalje razčlenjen v napor pri delu s podatki, pri delu z ljudmi in pri delu s stvarmi.

Fizični napor in napor čutil ter živcev nista nadalje razčlenjena. Izvajanje vsake delovne naloge vsebuje del fizičnega in del umskega napora. Ni delovne naloge, ki bi vsebovala samo fizični in ne take, ki bi vsebovala samo umski napor. Ločitev fizičnega in umskega dela izvira iz prevladujočega deleža

enega ali drugega napora. Strogo ločevanje fizičnega in umskega dela je razreden problem in je v naši družbi nespejemo, ker se obe sestavini pri izvajanju nalog medsebojno prepletata. Razvoj mehanizacije dela v preteklosti in perspektive bodočnosti to prepletanje obeh naporov še bolj poudarja. S stopnjo mehanizacije vpliva človek v delovni proces vse manj fizične sile, vendar ne vedno več umske sposobnosti.

(Nadaljevanje na 3. strani)

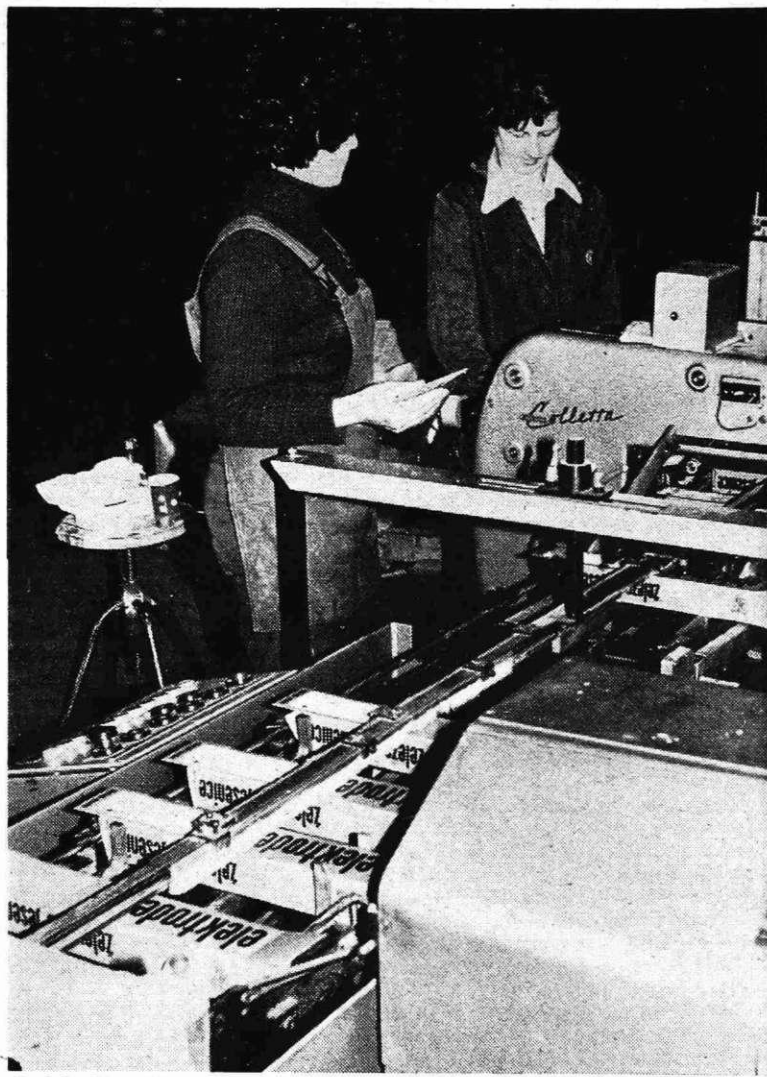
DANES SEJA SKUPŠČINE RAZISKOVALNE SKUPNOSTI

Skupščina občinske raziskovalne skupnosti Jesenice se je v novi mandatni dobi (člani delegacij so bili izvoljeni marca 1978) doslej sestala šele enkrat – pred enim letom. Takrat so delegati izvolili organe skupščine, se seznanili z delom občinske raziskovalne skupnosti v preteklem mandatnem obdobju (od 1975 – 1978) ter obravnavali še nekaj drugih zadev.

Težave pri delovanju občinske raziskovalne skupnosti v prejšnjem mandatnem obdobju so bile med drugim tudi posledica tega, da so morali člani izvršnega odbora skupščine opravljati tudi administrativna dela. Zato so delegati na 1. seji

skupščine sklenili, da je treba v občini ustanoviti strokovne službe skupnosti (lahko skupno za več SIS), za področje gorenjskih občin pa organizatorja raziskovalne dejavnosti. Vendar tudi v novi mandatni dobi to

(Nadaljevanje na 6. strani)

Sodelavki v elektrodnem obratu

PREMALO POZNA MO USTAVNA DOLOČILA

Te dni smo na naše uredništvo dobili dopis z naslednjo vsebino:

»Svet krajevne skupnosti ... je sprejel sklep, da prepoveduje kakršnekoli objave o delovanju krajevne skupnosti, ki jih želi objaviti ... (navedba imena krajana), katere ne bodo predhodno preverjene s strani družbenopolitičnih organizacij krajevne skupnosti in ugotovljena resničnost ter izvor teh objav.«

(Sledi žig krajevne skupnosti in podpis.)

Čeprav smo o tem vprašanju ravno na tem mestu pisali že pred nekaj tedni pa tudi sicer smo o tem večkrat razmišljali, nas je tako protustavno stališče neke krajevne skupnosti ponovno spodbudilo, da opozorimo na nekatera ustavna določila in politična stališča. V 209. členu ustave SR Slovenije je napisano:

»Zajamčena je svoboda tiska in drugih oblik javnega obveščanja in javnega izražanja, svoboda govora in svoboda javnega nastopanja.

Občani imajo pravico v sredstvih javnega obveščanja izražati in objavljati svoja mnenja ...

V nadaljevanju istega člena pa je rečeno:

»Zajamčena je pravica do popravka objavljenega obveščila, s katerim sta prizadeta pravica in interes človeka, organizacije ali organa.«

V 223. členu pa je določeno:

»Protustavna in kazniva je vsaka samovolja, s katero se krši ali omejuje človekove pravice, ne glede na to, kdo to stori.«

Najbrž je kakršenkoli komentar k temu odveč, kajti več kot jasno je, da je stališče krajevne skupnosti protustavno. Če pa je avtor, kateremu prepovedujemo pisati o delovanju njihove krajevne skupnosti prizadel njihove pravice in interese, imajo ustavno pravico in dolžnost, da zahtevajo popravke, ki ga predložijo prizadeti.

Ko Edvard Kardelj v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja govori o sistemu informacij in o sistemu javnega komuniciranja pravi, da bo del informacij vedno pod vplivom konfliktov v družbi in dalje:

»Tudi v naši družbi pomenijo sredstva javnega informiranja in komuniciranja veliko politično silo. Naš tisk ne more biti orodje političnega boja za oblast niti sredstvo političnega monopola. V razmerah socialističnega samoupravljanja izražajo pravzaprav množico samoupravnih interesov kot tudi stanje družbene zavesti pri spoznavanju skupnih družbenih interesov. Kot politična sila socializma je tisk hkrati sredstvo izražanja najnaprednejših sil socialistične družbene zavesti.«

To je le nekaj utrinkov iz področja informatike, ki bi jih morali še kako dobro poznati člani sveta krajevne skupnosti pa tudi mnogi drugi in mi vsi.

OBČINSKE SKUPŠČINE ZA ZAPOSLOVANJE O KADROVSKIH ZADEVAH, POKLICNEM USMERJANJU, ŠTIPENDIRANJU ...

V ponedeljek, 25., in v torek, 26. junija, se bodo sestali delegati skupščin skupnosti za zaposlovanje vseh petih gorenjskih občin na četrti seji. Gradivo, ki ga v povzetku objavljamo, je približno enako za vseh pet občinskih skupnosti za zaposlovanje. Na dnevnem redu je vrsta pomembnih zadev: študija o možnosti za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem, analiza letnih potreb po kadrih, informacija o vračanju delavcev iz tujine, sodelovanje med združenim delom in šolami pri poklicnem usmerjanju mladine ter verifikacija pripomb k predlogu družbenega dogovora o štipendijski politiki v SRS in k osnutku sporazuma o štipendiranju.

REHABILITACIJSKI CENTER ZA GORENJSKO

Zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, ki velja od leta 1977, vsebuje posebno ugodne rešitve glede zaposlovanja in uspo-

sabljanja invalidnih oseb, v praksi pa je za sedaj še malo storjenega. Primanjkuje tako ustreznih oblik dela kot tudi kadrov in institucij, kjer bi usposabljanje lahko organi-

(Nadaljevanje na 8. strani)

KAJ MENIJO DELAVCI ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri vsem tem, torej pri delitvi osebnih dohodkov, pa je seveda najbolj pomembna pravičnost delitve. Če je odnos med vloženim delom in prejeto nagrado (ki pogosto vključuje tudi druge, ne le denarne vidike) v skladu z družbeno priznanimi normami, potem je objektivno pravičen. Seveda je zaradi tega vprašanje primernosti kriterijev za delitev osebnih dohodkov izredno pomembno.

Omenim naj, da so posameznikova stališča do kriterijev za delitev odvisna od njegovega ekonomskega položaja, predstave o njegovem socialnem statusu, ocene o lastnem prispevku k delu, primerjanja lastnih prispevkov k delu s prispevki drugih in primerjanja lastne socialne situacije s socialno situacijo drugih.

Pri vsem tem je še posebno zanimivo, kdaj posameznik doživlja osebni dohodek kot krivičen. To se dogaja tedaj, ko uvidi, da razmerje njegovega dohodka glede na vloženo delo in razmerje dohodka drugega, glede na vloženo delo drugega, ni enako. To pa z drugimi besedami pomeni, da različni dobički ne ustvarjajo nezadovoljstva, če je tudi vloženo delo različno. Ko posameznik zazna krivičnost dohodka, doživlja napetost, ki je sorazmerna velikosti opažene krivice, vse skupaj pa sili človeka v neko aktivnost oziroma akcijo. Le-ta pa je zopet odvisna od konkretnega posameznika ter okolja, v katerem živi in dela.

Oglejmo si sedaj nekatere najpomembnejše ugotovitve, ki nam jih posreduje raziskava. Pri ugotavljanju razlik med tem, kar se sedaj upošteva in kar bi se pri delitvi dohodkov moralo upoštevati, je opazno, da se največje razlike pojavljajo pri kriterijih: prizadevnost, starost po 45. letu, delovni pogoji in disciplina. Vendar pa pri vseh podskupinah niso ugotovili enakih stališč. Tako, na primer, podskupini nekvificiranih in starejših delavcev izražata manjše težnje po spreminjanju kriterijev kot ostali. Na splošno lahko ugotovimo, da se stališča do kriterijev za delitev osebnih dohodkov precej spreminjajo glede na kvalifikacijo in starost, tako da so včasih mnjenja med temi skupinami prav diametralna. To samo še enkrat potrjuje, kako zapletena in občutljiva je problematika delitve dohodkov. Preden bomo podrobno prikazali te razlike, si oglejmo še nekaj pomembnih ugotovitev.

V zvezi s subjektivnim ocenjevanjem delovne uspešnosti izražajo delavci kar v 65 odstotkih pozitivna stališča. Še posebej zanimivo pa je, da je ta odstotek pri nekvificiranih še večji (73 %).

Za inštruktorje, torej tiste, ki navede uvažajo v delo, predlagajo delavci, naj se jim primerno znižata norma, oziroma naj se jih razbremeni pri določenih delovnih nalogah. Le malo delavcev pa meni, da naj inštruktorji dobijo dodatek za vsakega novince.

Kar 62 % nekvificiranih delavcev se zavzema za ustanovitev posebne delavnice za manj delazmožne delavce in invalide osebe.

Enoznačno je izraženo tudi mnenje, da je potrebno problematiki stalnosti posvečati večjo pozornost. Skušajmo odgovoriti še na vprašanje, kateri kriteriji za delitev osebnih dohodkov so po mnenju delavcev v neposredni proizvodnji bolj primerni in pravični. Če si ogledamo podatke za celotno skupino anketiranih, je razvidno, da delavci uvrščajo na prvo mesto delovne pogoje, nato pa sledijo ostali kriteriji v naslednjem vrstnem redu: delovni učinek, vodstvena odgovornost, materialna odgovornost, stalnost, šolska izobrazba, starost po 45. letu in na zadnjem mestu je družinska odgovornost - samohranilec.

Zelo zanimivi pa so podatki o razlikah med posameznimi podskupinami glede na starost in kvalifikacijo. Podrobne razlike so prikazane na sliki 1 (razlike po kvalifikacijskih skupinah) in na sliki 2 (razlike po starostnih skupinah).

Iz prikaza lahko torej povzamemo, da so stališča delavcev do kriterijev za delitev osebnih dohodkov

pogojena s kvalifikacijo in starostjo. Nakazujejo se naslednje smeri:

1. Z naraščanjem kvalifikacijske stopnje raste tudi pozitivnost stališč zlasti za naslednje kriterije:

- prizadevnost,
- disciplina,
- šolska izobrazba,
- delovne izkušnje,
- materialna odgovornost,
- vodstvena odgovornost,
- delovna doba.

2. Pozitivna stališča vpadaajo v smeri porasta kvalifikacijske stopnje, za kriterije:

- delovni učinek - norma,
- delo pri več fazah,
- delovni pogoji.

3. Opazna je tendenca, da nekvificirani delavci v večji meri sprejemajo kriterije, ki so že prisotni v sedanjem sistemu nagrajevanja.

Starost delavcev v manjši meri vpliva na različno vrednotenje kriterijev, vendar se tudi pri teh podskupinah pojavljajo določene razlike:

1. S starostjo se večja privlačnost kriterijev kot so disciplina, delovne izkušnje, delovna doba, stalnost in starost po 45. letu.

2. Delavci srednje starostne skupine v večji meri kot mlajši in starejši izbirajo kriterije invalidnost, delo pri več fazah in vodstvena odgovornost.

3. S starostjo vpada pozitivno mnenje o kriteriju šolska izobrazba. Skratka, lahko rečemo, da vsaka podskupina želi, naj bi se osebni dohodek odmerjal v glavnem po tistih kriterijih, ki so pravzaprav za pod-

skupino značilni in po katerih se podskupina tudi kvalitativno razlikuje od druge. Delavci izhajajo torej iz svoje specifične situacije in seveda postavljajo v ospredje tisto problematiko, s katero se vsakodnevno srečujejo.

Kljub vsemu pa lahko povzamemo, da prav vsi izražajo enotno mnenje in si želijo:

- večji individualni prispevek naj bi omogočal večji dohodek,
- večji delovni pogoji naj bi v večji meri vplivali na dohodek,
- bolj zahtevno delo naj bi omogočalo večji dohodek,
- v večji meri naj se upošteva minulo delo.

Menim, da bi bilo potrebno prav tem nakazanim dilemam posvetiti v razpravi še posebno pozornost, hkrati pa je potrebno odgovoriti na vprašanje ali nov predlog sprememb zadovoljivo ustreza navedenim predlogom anketiranih delavcev.

Da je usklajevanje mnenj in interesov posameznih skupin težavna in zahtevna naloga, smo se prepričali že pri izdelavi omenjenega predloga. Prav to nam še enkrat potrjujejo podatki iz te raziskave, vendar pa moramo kljub vsemu reči, da to ni in ne more biti ovira, da ne bi našli neke zadovoljive skupne rešitve. In ne nazadnje nam mora biti povsem jasno, da precejšnje število problemov, ki se nanašajo na številna področja našega življenja in dela, rešujemo le začasno in približno in jih ne bomo rešili toliko časa, dokler ne bomo dosledno realizirali načela delitve osebnih dohodkov skladno z vloženim delom.

Bojan Erjavšek

VISOKO KVALIFICIRANI	KVALIFICIRANI	NEKVALIFICIRANI
- VODSTVENA ODGOVORNOST	- DELOVNI POGOJI	- DELOVNI POGOJI
- DELOVNI UČINEK	- DELOVNI POGOJI	- DELOVNI UČINEK
- DELOVNI POGOJI	- DELOVNI UČINEK	- STALNOST
- MATERIALNA ODGOVORNOST	- STALNOST	- MATERIALNA ODGOVORNOST
- ŠOLSKA IZOBRAZBA	- VODSTVENA ODGOVORNOST	- DELOVNI UČINEK
- STALNOST	- MATERIALNA ODGOVORNOST	- VODSTVENA ODGOVORNOST
	- ŠOLSKA IZOBRAZBA	- STAROST PO 45 L.
	- STAROST PO 45 L.	- SAMOHRAKILEC
- STAROST PO 45 L.	- SAMOHRAKILEC	- ŠOLSKA IZOBRAZBA
- SAMOHRAKILEC		

Slika 1

MESTO ŽELEZARNE V OBČINI

Stopnje rasti finančnih kazalcev v jeseniški občini so bile v prvem četrtletju precej višje kot v gorenjskem povprečju, ugotavlja v Delu dne 13. junija pisec članka z naslovom Uspehi so spodbudni, ko povzema ugotovitve s seje občinske konference Zveze komunistov Slovenije - Jesenice.

Tako navaja, da se je v občini povečal celotni prihodek za 28 %, dohodek za 50 %, čisti dohodek za 46 %, osebni dohodki za 32 % ter minimalna amortizacija za 18,3 %. Izgube pa so se zmanjšale za skoraj 60 % (bilo jih je za 33 milijonov dinarjev - brez kranjskogorskega Kompas).

V Železarni pa je celotni prihodek v primerjavi s lanskim prvim tromesečjem porasel za 21,5 % (6,5 % manj kot v občini), dohodek za 63,5 % (za 13,5 % več), čisti dohodek za 128 % (82,5 % več), osebni dohodki za 42 % (za 10 % več) ter minimalna amortizacija za 17 % (1,3 % manj). Tudi naša izguba se je zmanjšala za skoraj 60 % (lani je znašala 72,6 milijona dinarjev, letos pa 29,3 milijona dinarjev).

Ob teh številkah se seveda postavlja vrsta vprašanj na primer, čemu ob tolikšnem povečanju čistega dohodka, ki se nato deli na različne sklade in za osebne dohodke - čisti dohodek dobimo, ko od dohodka odštejemo vse družbene in ostale obveznosti - še vedno izguba ali koliko so k temu prispevale nove zmogljivosti, večja proizvodnja, boljše delo in večja produktivnost in podobno. Zaustavili bi se le ob enem kazalcu, ki bi bržkone utegnil koga motiti: povečanje osebnih dohodkov za 42 % v primerjavi s istim obdobjem lani.

V zvezi s tem je treba opozoriti le na to, da je dohodek Železarne porasel kar za 13,5 % več kot v celotni občini, čisti dohodek kar za 82,5 % več kot v celotni občini, medtem ko so osebni dohodki porasli le za 10 % več kot v celotni občini. Zato naj omenimo ugotovitev, ki jo je navedel lani Anton Strajnar v članku Gibanje osebnih dohodkov v občini Jesenice v letu 1977 (Železarni, 1. junija 1978), kjer navaja, da je »analiza pokazala, da je samo deset delovnih organizacij od skupno 79, ki jih zajema, svoje osebne dohodke v letu 1977 v primerjavi z letom 1976 zvišala do 10 %, tako kot Železarna in še od teh sta dve delovni organizaciji, ki imata svoje osnove še iz leta 1976 precej višje«, in, da so »vse ostale gospodarske in negospodarske organizacije svoje osebne dohodke zvišale takole:

do 10 %	- 10
10 - 20 %	- 23
20 - 30 %	- 27
30 - 40 %	- 8
40 - 50 %	- 6
nad 50 %	- 3
Skupaj	- 79

DO oziroma DPO in skupnosti» itd.

No, finančni kazalci so za Železarno kot celoto v primerjavi s lanskim prvim tromesečjem kar ugodni. Vendar pa jih ugotovitve v zvezi z neizpolnjevanjem planskih ciljev, motnje v proizvodni verigi, ki nastajajo zaradi oskrbe z vložkom in rezervnimi deli, pa tudi zaradi pomanjkljive delovne in tehnološke discipline, kažejo v bolj temni luči. Spodbudno pa je, kot kažejo zapiski s sej samoupravnih organov, da je večina temeljnih organizacij že tudi začela ustrezno ukrepati, da bi jih odpravila. Toda, na žalost, marsikje ob določenih problemih, na primer, glede preskrbe z vložkom, ugotavljajo predvsem svojo nemoč in odvisnost od drugih (zaradi česar pozivajo predhodne) TOZD, oziroma ustrezne službe, ki so vključene v proizvodno verigo, ali pa vzdrževalce in izvajalce remontnih del, da z dobrim sodelovanjem pripomorejo k njihovem uspešnemu delu.

Božidar Lakota

Prihodnji teden, 27. junija bo minilo devetindvajset let od zgodovinskega zasedanja ljudske skupščine Jugoslavije, na katerem je bil sprejet temeljni zakon o upravljanju delovnih kolektivov v državnih gospodarskih podjetjih in višjih gospodarskih združenjih. S tem zakonom je bil prvič v zgodovini, v zgodovini delavskega razreda za socializem, uvedeno delavsko samoupravljanje kot temelj družbenoekonomske in politične ureditve naše države.

Vseh teh devetindvajset let traja neprekinjen boj delavskega razreda in delovnih ljudi Slovenije in Jugoslavije za razvijanje in izpolnjevanje samoupravljanja kot posebne oblike oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi kot svobodnih in enakopravnih proizvajalcev in ustvarjalcev, ki jim delo služi izključno za zadovoljevanje svojih osebnih in skupnih potreb, kakor pravi ustava SR Slovenije.

Ta veliki zgodovinski dogodek je predsednik Tito označil kot »slogično posledico razvoja socialistične graditve naše države« in »eno največjih socialističnih pridobitev, s katero se mezdni delavci spreminjajo v svobodne proizvajalce in gospodarje sredstev za proizvodnjo«. Na dosedanji poti uresničevanja ciljev socialistične revolucije je samoupravljanje globoko prodrla v zavest delavskega razreda in je postala velika materialna sila naše socialistične samoupravne družbe. Na tej poti smo morali premagati številne »otroške bolezni«, kakor pravimo pa tudi mnoge lastne zmote. Spopadati smo se morali s številnimi odpori, bodisi etatistično-birokratskimi, bodisi tehnoliberalističnimi ali malomeščanskimi ideologijami in silami, ki tudi še danes niso povsem premagani, vendar pa je samoupravljanje v tem času pokazalo svoje velike prednosti in doživelo velike zmage in prodrla globoko v zavest delavskega razreda.

Na tej poti uveljavljanja samoupravljanja smo predvsem v zadnjih osemih letih, za nadaljnji razvoj demokracije in socialističnih družbenoekonomskih odnosov, zabeležili tri izredno pomembne mejnike. Leta 1971 so bila uveljavljena ustavna dopolnila, imenovana delavska ustavna dopolnila, leta 1974 smo sprejeli novo ustavo in leta 1976 zakon o združenem delu, ki na osnovi ustave in sklepov desetega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije daje konkretne rešitve za uresničevanje socialističnih družbenoekonomskih odnosov in uresničevanje oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

V minulih devetindvajsetih letih pa smo postopno socialistično demokracijo uveljavljali tudi na vseh ostalih področjih življenja in dela. S svobodno menjavo dela med delavci v materialni proizvodnji in delavci na različnih področjih družbenih dejavnosti - vzgoja in izobraževanje, znanost, kultura, zdravstvo in druge družbene dejavnosti - kot delov enotnega procesa družbenega dela, smo začeli ustvarjati pogoje, ki bodo zagotavljali enak položaj vsakega delavca, ne glede na to v kateri sferi dela. Z uveljavitvijo delegatskega sistema pa smo postavili osnovo in obliko za uveljavljanje neposredne socialistične demokracije.

OB LETOŠNJEM DNEVU SAMOUPRAVLJALCEV

Seveda se pri tem moramo zavedati, da sta nam ustava in zakon o združenem delu dala osnovo in oblike za uresničevanje političnega sistema samoupravne demokracije in da proces uresničevanja ne poteka lahko, niti brez težav in odporov. Težave so, kakor je rekel predsednik Tito na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije »predvsem v še premalo razviti materialni osnovi družbe, v pomanjkanju izkušenj, za državljanu stare prakse pa v idejnem zaostajanju dela delovnih ljudi, tudi komunistov.« Prav tako pa doživljamo tudi odpore raznih protisamoupravnih sil in različne druge zaviralne sile, ki bi hotele obdržati privilegirane in monopolistične položaje v družbi.

Pri uresničevanju socialistične demokracije in socialističnih družbenoekonomskih odnosov pa so prav tako prisotne tudi lastne pomanjkljivosti in slabosti, nedoslednost in prepočasnost. Največkrat smo premalo ustvarjalno inventivni pri nadaljnjem kvalitetnem razvijanju tistega kar smo že dosegli in premalo uporni pri uresničevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Dosti konkretno znamo tudi ugotavljati slabosti in vzroke za prepočasni razvoj socialistične demokracije, le pri konkretnem akcijskem delu nam običajno zmanjka iznajdljivosti in kot že rečeno ustvarjalne inventivnosti.

Precej je še prisotna teorija spontanosti, o čemer piše tudi Edvard Kardelj v svoji knjigi Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. »to je pojmovanje, da delovni človek - samoupravljaec lahko kvalificirano odloča in zagotavlja svoj družbeni progres samo s svojimi spontanimi oziroma empiričnimi reakcijami na dogajanje okrog sebe, brez trdne opore na organizirane sile socialistične zavesti in ustvarjanja. Kajti sistem samoupravne demokracije,« piše v nadaljevanju Edvard Kardelj, »niso samo spontane iniciative občanov, zbori delavcev, delavski sveti, samoupravne interesne skupnosti, sistem državne oblasti itd., ampak tudi celotna socialistična zavest družbe, njene gibalne idejne in politične sile, znanstveni in strokovni ustvarjalni potenciali in kultura, družbenopolitične in družbene organizacije, ideološka in politična spopadanja, razmerje moči družbenih sil, odnosi do sveta in družbenozgodovinskih dogajanj v njem itd. Na vsaki ravni in v vseh odnosih samoupravnega in družbenega upravljanja - tako ali drugače, v manjši ali večji meri - morajo biti vsi ti faktorji družbene zavesti in ustvarjanja prisotni, da bi samoupravljalci oziroma posamezna skupnost samoupravnih interesov lahko razumela svoj pravi interes v sklopu splošnega naprednega gibanja naše družbe in sodobnega človeštva. Posebno pa je pri vsem tem pomembna vloga avantgardnih socialističnih sil, se pravi Zveze komunistov Jugoslavije in drugih organiziranih dejavnikov socialistične zavesti.«

Verjetno smo, tako kot tudi mnogokje drugje, v naši železarni le preveč zanemarili ravno vlogo vseh teh dejavnikov, kar pa nima samo za posledico prepočasno uresničevanje socialističnih družbenoekonomskih odnosov, temveč tudi prodor različnih negativnih tendenc in vplivov, kar v bistvu pomeni, kakor pravi Edvard Kardelj, ta sistem onesposobljati za življenje in ga kompromitirati.

Prav gotovo je ravno vsakoletni dan samoupravljalcev najbolj spodbuden trenutek, da bi morali analizirati dosegene uspehe na teh področjih in si začetni pot in si izdelati akcijski program za uresničevanje, oziroma nadaljnje razvijanje socialistične demokracije in socialističnih družbenoekonomskih odnosov, čeprav v bistvu ta vprašanja morajo biti kontinuirano in stalno pred nami.

MLADI	STAROST	STAREJŠI
- DELOVNI POGOJI	- DELOVNI POGOJI	- DELOVNI POGOJI
- DELOVNI UČINEK	- DELOVNI UČINEK	- DELOVNI UČINEK
- VODSTVENA ODGOVORNOST	- VODSTVENA ODGOVORNOST	- VODSTVENA ODGOVORNOST
- ŠOLSKA IZOBRAZBA	- MATERIALNA ODGOVORNOST	- MATERIALNA ODGOVORNOST
- MATERIALNA ODGOVORNOST	- STALNOST	- MATERIALNA ODGOVORNOST
- STALNOST	- ŠOLSKA IZOBRAZBA	- ŠOLSKA IZOBRAZBA
- SAMOHRAKILEC	- STAROST PO 45 L.	- ŠOLSKA IZOBRAZBA
- STAROST PO 45 L.	- SAMOHRAKILEC	- SAMOHRAKILEC

(Na

Zi
znač
v st
napi
VSA
delji
N
izve
gled
vešč
delit
bila
velik
fizič
rezu
iz te
mor
fizič
na t

U
mišl
vloži
Pod
soja
koor
mož
drug
gaja
U
tenz
in
razn
K
nape
napo
ljud
U
stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

stop
na s
form
to
mini
cijar
prob
St
podz
V
delo
pose
je t
izva
delo
V
delo
razli
med
ljudi
tavl
V
delov
razp
sesta
dolo
knji
V
delo
obde
njen
kara
V
delo
zbira
mer
lavo
porc
V
delo
kriti
lave
dela
datk
gačr
nim
V
delo
dela
datk
obde
proč
zapo
delo
V
delo
vezo

RAZVID DELOVNIH NALOG – DELOVNI NAPOR

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zaradi lastnosti in razlik v značilnostih obeh naporov in razlik v stopnjevanju, se fizični in umski napor pri ugotavljanju zahtevnosti VSAKE delovne naloge ločeno opredeljuje.

Na umski in fizični napor vložen v izvedbo delovne naloge je mogoče gledati tudi iz subjektivnega, človeškega, izvajalčevega vidika. Opredelitev zahtevnosti iz tega vidika bi bila mnogo težja, ker so med ljudmi velike razlike glede na učinkovitost fizičnega dela, še večje pa glede na rezultate umskega dela. Če bi hoteli iz tega vidika razmišljati naprej, bi morali uvesti pojem »normalnega« fizičnega in umskega napora in glede na to rangirati vložen napor.

UMSKI NAPOR

Umski napor je opredeljen s premišljevanjem, ki ga mora delavec vložiti v izvajanje delovne naloge. Pod premišljevanjem se razume presoja več možnosti, kombinacije, koordinacija, izbiranje med več možnimi rešitvami, izračunavanje in druge matematične opredelitve, pogajanje in disponiranje.

Umski napor raste z zahtvno intenzivnostjo, trajanjem aktivnosti in z intenzivnostjo zahtevanega razmišljanja. Kot je bilo že rečeno, je umski napor opredeljen v metodologiji v napor pri delu s podatki, delu z ljudmi in delu s stvarmi.

Umski napor pri delu s podatki je stopnjen v osem stopenj, ki glede na stopnjo zahtevnosti obdelave informacij in podatkov opredeljujejo to vrsto napora v razponu od minimalnega ukvarjanja z informacijami do sintetične obdelave danega problema.

Stopnjevanje napora pri delu s podatki je izvedeno takole:

V prvi stopnji so opredeljene delovne naloge, ki ne zahtevajo posebnega ukvarjanja s podatki, ali je to omejeno na sprejemanje in izvajanje enostavnih navodil za delo.

V drugi stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer je potrebno razlikovati podobnosti in razlike med podatki, predmeti ali med ljudmi, vendar razlik ni težko ugotavljati.

V tretji stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva razporejanje podatkov v smiselne sestave, prepisovanje na osnovi določenega pravila, vnašanje in knjiženje podatkov.

V četrti stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva delovna obdelava podatkov s preračunavanjem s ciljem ugotavljanja kazalcev, karakteristik, učinkov, porabe itd.

V peti stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva zbiranje, klasificiranje, kritično primerjanje podatkov z njihovimi obdelavo v smiselni sestavi in izdelavo poročil o izsledkih tega sestava.

V šesti stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva kritično preverjanje in ocena obdelave zbranih podatkov z zahtevo da delavec na osnovi razčlenitve podatkov in ugotovitev prikaže drugačne situacije, ki ustrezajo dobljenim izsledkom.

V sedmi stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva, da delavec na osnovi obdelave podatkov in izsledkov, ki jih v obdelavo informacij dobi, določa po postopu usklajevanja čas, kraj in zaporedje aktivnosti, dogodkov ali delovnih procesov.

V osmi stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva povezovanje, sinteza razčlenjenih in-

formacij in podatkov, s tem, da se odkrivajo dejstva in spoznanja, razlage in teoretične posplošitve.

Kratka označba stopenj umskega napora pri delu s podatki je: neznačen napor, primerjava, prenašanje, izračunavanje, sestavljanje, razčlenjevanje, usklajevanje in sinteza.

Umski napor pri delu z ljudmi je stopnjen v osem stopenj, ki glede na stopnjo zahtevnosti komunikacij in sodelovanja z ljudmi opredeljujejo to vrsto napora v razponu od nepomembnih stikov do svetovanja.

Stopnjevanje napora pri delu z ljudmi je izvedeno takole:

V prvi stopnji so opredeljene delovne naloge, ki ne zahtevajo posebnega ukvarjanja z ljudmi ali pa je stopnja napora pri stikih z ljudmi majhna.

V drugi stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva, da delavec ustreže enostavnim zahtevam ali potrebam ljudi, običajno z naglim odzivom.

V tretji stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva izmenjava obvestil, usklajevanje mnenj, posredovanje enostavnejših nalog ali navodil sodelavcem in drugim ljudem.

V četrti stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva, da delavec s prepričevanjem prikaže prednosti, lastnosti kvalitete izdelka, storitve, usluge ali, da vpliva na oblikovanje stališča ljudi.

V peti stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer delavec določa ali razlaga sodelavcem delovne naloge, postopke, daje potrebna navodila za izvedbo, ustvarja in vzdržuje dobre medsebojne odnose in spodbuja k višji delovni uspešnosti.

V šesti stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer delavec posreduje na osnovi svojega strokovnega znanja v nerutinskih postopkih informacije in navodila za izvajanje del, da usposablja sodelavce z razlago, demonstracijo in kontrolo izvedbe. Predlaga in priporoča rešitve na osnovi lastnega specializiranega strokovnega znanja.

V sedmi stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se zahteva izmenjava informacij in stališč različnih strokovnih področij z namenom doseči cilje po najracionalnejši poti, oblikovati ustrezne zaključke, rešitve problemov ali odločitve.

V osmi stopnji so opredeljene delovne naloge, kjer se na višji upravni ravni svetuje pri razreševanju problemov, ali oblikovanju odločitev daljnosežnega pomena. Delavec svetuje v okviru visokega strokovnega znanja in izkušenj ob upoštevanju vseh možnih političnih, socialnih, tehnoloških in drugih posledic.

Kratka označba stopenj umskega napora pri delu z ljudmi je: nepomemben napor, streženje, obveščanje, prepričevanje, nadziranje, poučevanje, pogajanje in svetovanje.

Umski napor pri delu s stvarmi je stopnjen v devetih stopnjah. Stopnje napora so opredeljene v odvisnosti od uporabe vrednosti delovnih sredstev, proizvodne, delovne opreme, v razponu med ročnim orodjem do proizvodne linije; natančnosti, tolerance pri izdelavi – obdelavi predmeta dela; ostrine proizvodnih pravil, regulativov in stopnje prostosti odločanja o metodi dela izvajalca. Če se pri ugotavljanju posamezni parametri, ki so osnova opredelitve stopnje ne prekrivajo, je ena možnost opredelitve po vplivu prevladujočega parametra, druga možnost pa je, da se izbere srednja stopnja.

Stopnje umskega napora pri delu s stvarmi so opredeljene s:

stopnja napora	vrednost delovnih sredstev	natančnost izdelave	ostrina regulativa	kreativnost izvajalca
1	enostavna orodja	Ø	Ø	ni potrebna
2	ročna orodja	ni pomembna	ni pomembna	ni potrebna
3	transportni trakovi, valjčnice	ni pomembna	ni pomembna	ni pomembna
4	enostavni stroji	uravnavanje opazovanje	ni pomembna	manjši posegi
5	zahtevnejši stroji	ohlapna	ni zahtevno	delna
6	zahtevni stroji	normalne	manj	delna
7	zelo zahtevni stroji	zahtevna	zahtevna	precejšnja
8	proizvodne linije	zelo zahtevna	zelo zahtevna	velika
9	proizvodne linije visokih kapacitet	zelo zahtevna	ostra	visoka

Zaradi prevelikih razlik v razponu vrednosti, natančnosti izdelave predmetov dela, ostrine proizvodnih in tehnoloških regulativov, stopnje proste izbire delovne metode, za izvajalce ni mogoče razmejitev napraviti na ravni Železarne pač pa precej dobro na ravni temeljne organizacije združenega dela.

Kratka označba stopenj umskega napora pri delu s stvarmi je: neznačen napor (1), rokovanje (2), oskrbovanje (3), strežba strojem (4), manipuliranje (5), upravljanje zahtevnih (6), zelo zahtevnih strojev (7), ključna dela na proizvodnih

linijah (8), ključna dela na proizvodnih linijah visokih kapacitet (9).

FIZIČNI NAPOR

Izvajanje vsake delovne naloge povzroča obremenitev delovnih mišic, mišičnih skupin in – ali celega telesa. Ta obremenitev, poleg nekaterih psiholoških činiteljev, kot monotonija, koncentracija, higiena kot nasprotje motivacije itd., povzroča ... enost.

Najbolj določljiv je fizični napor, ki ga povzroči dinamično delo. Dinamična obremenitev povzroča

izmenično krčenje in sprostitve mišic. Delo mišic omogoča prekrvavitev mišic iz ožilja in je tako velikost fizične obremenitve mogoče presojati po delu srca, ki poganja količino krvi po žilah, z merjenjem pulza, ter z merjenjem porabe zraka z dihanjem (kisik, izločanje ogljikovega dioksida).

Kadar nastopa pri izvajanju delovne naloge statična obremenitev, ki jo povzroča delo držanja, podpiranja, ohranitev položaja predmeta, se mišice zelo hitro utrudijo. Vzrok hitrega utrujanja je napetost mišice ali sistemov mišic, ki jo povzroča kontrakcija mišice. Pri tem se žile stisnejo, s tem se zmanjša preskrba mišice s krvjo, to pa povzroči naglo utrujanje.

O enostranski delovni obremenitvi se govori tedaj, če so manjši mišični sistemi enostransko pogostejši in več obremenjeni zaradi izvajanja delovne naloge. Tovrstne obremenitve povzročajo utrujanje zaradi nesimetrične obremenitve.

Za opredelitev fizičnega napora se mora upoštevati:

- vrsta obremenitve (dinamična, enostranska, statična);
- velikost obremenitve;
- trajanje obremenitve.

Normalna delovna obremenitev je opredeljena s porabo energije 4,17 Kcal/min za moškega in z 3,8 Kcal/min za žensko. To predstavlja delo hoje 70 kg težkega moža s hitrostjo 5 km na uro po ravnem terenu. V porabi energije so individualne razlike – plus – minus 10 % pri izvajanju naloge pod istimi pogoji.

Posebni položaji telesa, rok in nog v katerem se izvaja delovna operacija, vpliva na težo oziroma velikost delovnega napora. Razmerja v normalnih pogojih izvajanja naloge so znana in jih proučuje ergonomija.

Če razstavimo delovno nalogo v njene sestavine z enako velikostjo fizičnega napora je mogoče porabo energije izračunati po znanih fizikalnih zakonih.

Fizični napor je v metodologiji izdelave razvida delovnih nalog stopnjen v petnajst stopenj. Stopnjevanje napora je opredeljeno s porabo energije in sicer:

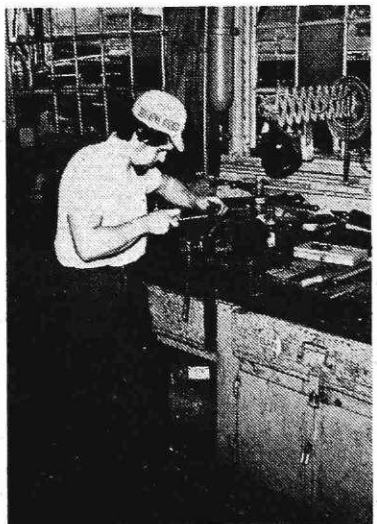
stopnja fizičnega napora	poraba energije v Kcal/min	stopnja fizičnega napora	poraba energije v Kcal/min
1	1,5	9	6,0
2	2,0	10	7,0
3	2,5	11	8,0
4	3,0	12	10,0
5	3,5	13	12,0
6	4,0	14	20,0
7	4,5	15	nad 20,0
8	5,0		

NAPOR ČUTIL IN ŽIVCEV

Obremenitev čutil in živcev nastaja pri izvajanju delovnih nalog, kjer je potrebna posebna pazljivost, koncentracija volje, monotonija zaradi enoličnega dela, ki zahteva napetost volje zaradi stalne pripravljenosti na delovni poseg – intervencijo, napetost živcev zaradi kratkega, nujnega roka izvedbe naloge in podobno.

Obremenitev čutil in živcev se lahko še poveča, če se delovna naloga izvaja pri motilnih učinkih okolja kot neprimerna osvetlitev, hrup, nesmiselni razgovori v bližini itd.

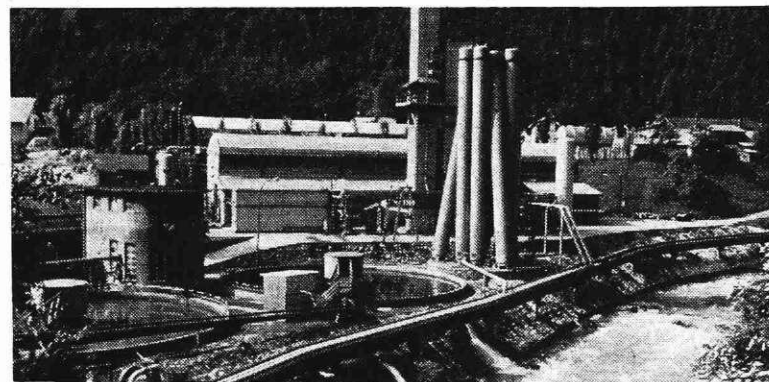
Elementi, ki predstavljajo poleg izvajanja delovne naloge obremenitev za čutila in živce, niso lahko ugotovljivi. Poleg tega so različno učinkoviti, odvisno od izvajalčevega razpoloženja, stopnje psihične umirjenosti, koncentracije volje itd. Kljub merilno tehničnim težavam v določevanju psihične utrujenosti podaja REFA tabelo časov relaksacije za različne stopnje psihične obremenitve. Tem stopnjam je prirejeno stopnjevanje napora čutil in živcev in sicer:

Tekmovanje kovinarjev Železarne – ključavničar

stopnja obremenitve	% časa relaksacije	opredelitev	stopnja napora
0	0	dela brez kontrolnih funkcij	1
1	do 3	splošna dela na strojih z manj in enostavnimi kontrolami	2
2	do 6	aktivnosti s številnimi kontrolnimi elementi	3
3	do 10	neprekinjena kontrola aktivnost številnih elementov pri predpisanem delovnem taktu	4
4	nad 10	stalna kontrolna aktivnost številnih elementov pri predpisanem delovnem ritmu in pri mobilnih vplivih okolja	5

S tem so obdelane vrste delovnih naporov vgrajenih v metodologijo opredelitve zahtevnosti delovnih nalog. Č. T.

Naši obrati za Savo

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 25. 6.	KAVČIČ ANTON	DROLČ MARJAN
TOREK – 26. 6.	ISKRA BRANE	VEHAR JANEZ
SREDA – 27. 6.	ARH JANEZ	URH MATIJA
ČETRTEK – 28. 6.	DOLINAR SAŠO	BRUMAT MARTIN
PETEK – 29. 6.	PIKON JANEZ	MLAKAR FLORIJA
SOBOTA – 30. 6.	SEKLOČA PETER	POGAČAR KAREL
NEDELJA – 1. 7.	ROTAR VINKO	KOVAČ JANEZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 25. do 30. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar,

popoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Sitar.

V soboto, 30. junija, samo dopoldan III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Sitar.

Dispanzer za borce od 25. do 30. junija od 11.30 do 13.30 – II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar, v zobni ambulanti pa v torek, 26. junija, od 7. do 13. ure – II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Zobna ambulanta:
dopoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar,
popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 30. junija, samo dopoldan I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

V zobnih ambulantah dodatno za Železarno:
v sredo, 27. junija, od 7. do 13. ure II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej in v četrtek, 28. junija, od 7. do 13. ure II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej,
v torek, 26. junija in v četrtek, 28. junija, od 13.30 do 19.30 I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO ČLANOM ELEKTROTEHNIŠKEGA DRUŠTVA

Elektrotehniško društvo Jesenice vabi vse člane društva na 10. občni zbor, ki bo jutri, v petek, 22. junija, ob 18. uri v zgornjih prostorih Kazine.

UO ED Jesenice

JAVNA LICITACIJA

Slovenske železarne – Železarna Jesenice – komisija za oceno in prodajo osnovnih sredstev

objavlja

JAVNO LICITACIJO

za prodajo rabljenih pisalnih in računskih strojev, in sicer

dne 28. junija ob 9. uri
za družbenopolitične organizacije in društva,
ob 10. uri za ostale interesente.

Licitacija bo v pisarni oddelka za osnovna sredstva (stavba pokojniškega) v I. nadstropju.

Za pristop na licitacijo je potrebno položiti kavcijo v višini 200,00 din na blagajni železarne Jesenice.

Ogled strojev je možen na dan licitacije od 7. do 9. ure v oddelku splošne administracije (glavna pisarna).

Prometni davek v prodajni ceni ni vračunan in ga bo kupec moral plačati posebej.

Komisija za oceno in prodajo osnovnih sredstev

OB 20. JUNIJU – DNEVU CIVILNE ZAŠČITE

(Nadaljevanje s 1. strani)

imeti, da se bo poraženec v lokalni vojni kot zadnje »rešilne bilke« oprijel tudi tega množičnega morilskega orožja. Civilna zaščita mora zato biti usposobljena tudi za delovanje v teh izrednih razmerah.

Priljubljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje! Je dejal tovariš Tito. Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da imajo ta kratak in jednat stavek vsi tisti, ki se danes v miru pripravljajo, da bodo vsak trenutek branili našo domovino in pridobitve naše revolucije, stalno pred očmi. Pomemben člen v tej verigi je torej tudi civilna zaščita, ki ima v teh okoliščinah, ko se napadalec ne usmerja le proti oboroženim silam, temveč tudi proti civilnemu prebivalstvu, še kako pomembno in zahtevno nalogo.

Naša velika želja je, da bi civilna zaščita svoje delo in poslanstvo vedno opravljal le v miru. Ničkolikokrat se je že izkazala njena moč na najrazličnejših področjih. Čeprav prinaša vojna človeku oziroma celotni skupnosti največjo nevarnost in škodo, pa so ljudje nenehno izpostavljeni tudi drugim nevarnostim, predvsem naravnim nesrečam pa tudi tistim, ki jih prinaša sodobna tehnika. To so potresi, povodnji, neurja, snežni in zemeljski plazovi, hude prometne nesreče itd. Vse te

nesreče letno zahtevajo na deset-tisoče žrtev in neprecenljivo gmotno škodo. Ob vsaki elementarni ali drugi nesreči je ljudem potrebna hitra in učinkovita pomoč, da bi se posledice kar najhitreje omilile. Tukaj pa je spet na delu civilna zaščita, ki rešuje življenja, skrbi za preskrbo ogroženih območij in še bi lahko naštevali.

Civilna zaščita je torej v miru izredno potrebna, z njenim usposabljanjem za delovanje v vojni pa jo usposabljam tudi za izvrševanje pomembnih in odgovornih nalog v miru in obratno. Njeno poslanstvo v miru in priprave za delovanje v vojni se neločljivo prepletajo in povezujejo.

V letošnji veliki akciji »Nič nas ne sme presenetiti« so naloge in odgovornosti civilne zaščite jasne. Namen te akcije ni le v tem, da se temeljito preverijo dosedanje organizacijske, kadrovske, materialne in druge priprave in rešitve za zaščito in reševanje ljudi in dobrin v vojni in drugih izrednih razmerah. Sama akcija ima velik politično-mobilizacijski pomen pri poglobljanju in pospeševanju procesov združevanja splošne ljudske obrambe in družbene samozščite in s tem nalog civilne zaščite. To pomeni, da je pri načrtovanju aktivnosti treba upoštevati nadaljnji razvoj civilne zaščite in naloge na tem področju, ki so opredeljene v dokumentih XI. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, VIII. kongresa Zveze komunistov Slovenije, v priporočilih sveta za ljudsko obrambo in družbeno samozščito pri predsedstvu republiške konference socialistične zveze ter v sklepih in stališčih skupščine Socialistične republike Slovenije. V teh dokumentih je opredeljeno delovanje enotnega sistema organizacije, odgovornosti, in obveznosti v primeru naravnih in drugih nesreč, novi načrti organiziranja in delovanja civilne zaščite in druge naloge. V akciji »Nič nas ne sme presenetiti« bo težišče aktivnosti na področju civilne zaščite v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Enotne civilne zaščite so se v mnogih primerih že lotile uresničevanja nalog v tej akciji, kažejo pa se tudi že pozitivni rezultati.

Ob koncu pa še nekaj besed o aktivnostih občinske štaba civilne zaščite občine Jesenice. Poudariti moramo, da aktivnost ni zaokrožena le na dan civilne zaščite – 20. junija in da najrazličnejše aktivnosti, med drugim v zadnjih mesecih predvsem v okviru akcije »Nič nas ne sme presenetiti«, temveč da akcije kontinuirano tečejo skozi vse leto.

Opaziti je, da se je aktivnost letos povečala prav z omenjenim vseslovensko akcijo. Razveseljivo so rezultati, da v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Enotne civilne zaščite so se v mnogih primerih že lotile uresničevanja nalog v tej akciji, kažejo pa se tudi že pozitivni rezultati.

Ob koncu pa še nekaj besed o aktivnostih občinske štaba civilne zaščite občine Jesenice. Poudariti moramo, da aktivnost ni zaokrožena le na dan civilne zaščite – 20. junija in da najrazličnejše aktivnosti, med drugim v zadnjih mesecih predvsem v okviru akcije »Nič nas ne sme presenetiti«, temveč da akcije kontinuirano tečejo skozi vse leto.

Opaziti je, da se je aktivnost letos povečala prav z omenjenim vseslovensko akcijo. Razveseljivo so rezultati, da v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Enotne civilne zaščite so se v mnogih primerih že lotile uresničevanja nalog v tej akciji, kažejo pa se tudi že pozitivni rezultati.

VRNILI SMO OBISK ŠTORSKIM INOVATORJEM

Ko smo maja letos na Jesenicah gostili 30 štorskih inovatorjev, smo se dogovorili, da bomo v juniju, ko bodo v Štorah imeli razstavo dosežkov na področju inovacij, obisk vrnili. Tako smo se v soboto, 16. junija, zjutraj odpeljali v Štore. Morda je slabo vreme znižalo število udeležencev, toda nam ni kvarilo celodnevnega razpoloženja.

V Štorah so nas sprejeli z veseljem in nam najprej pokazali novo tovarno traktorjev. Tu so nas seznanili s posameznimi težavami pri izdelavi doma, kakor težave z ostalimi kooperanti, ki jih je razmeroma veliko. V Štorah izdelujejo dva tipa traktorjev, ki se razlikujeta po moči motorja in po vrsti pogona. En tip traktorja ima pogon na zadnjih kolesih, ta ima tudi šibkejši motor, drugi tip pa ima močnejši motor in pogon na zadnjih in sprednjih kolesih. Precejšen del traktorjev gre v izvoz, ker jih prodaja Italija pod firmo FIAT, na domačem trgu pa ima poleg tega še naziv ŠTORE. Montaža traktorjev gre po tekočem traku, dnevna proizvodnja je 25 do 30 traktorjev. Kompletni motorje za te traktorje izdeluje po italijanski licenci tovarna v Romuniji.

Po ogledu tovarne traktorjev smo si ogledali še elektro jeklaro, v kateri obratuje ena elektropeč, druga pa je v gradnji. Imajo tudi konti liv, ki obratuje zelo dobro in v katerem vlivajo gredice za valjarno profilov. Iz te valjarne dobimo tudi na Jesenice paličasto jeklo za TOZD Jeklovle. Ta dva obrata sta v novem delu štorske železarne, starega dela, kjer so obrati elektroplavž in livarne pa si nismo ogledali. Ogledali pa smo si razstavo dosežkov na področju inovacij in sredstva civilne zaščite. Za razstavo je zanimivo to, da so vanjo vključili tudi mladino in je bilo razstavljenih nekaj sestavkov s področja inovacij.

Društvo novatorjev ima okrog 110 članov, čeprav je v železarni Štore

organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih enote civilne zaščite že uresničujejo za to akcijo pripravljene programe. Občinski štab civilne zaščite pa je prav v zadnjem času skupaj z drugimi organi in organizacijami s področja ljudske obrambe in družbene samozščite organiziral več uspešnih akcij. Omenimo naj občinsko tekmovanje enot prve medicinske pomoči, občinsko tekmovanje gasilskih enot civilne zaščite in vajo specializiranih enot civilne zaščite v jeseniški železarni. Vsa ta tekmovanja in vaje so bile zelo uspešne, ponekod so bili rezultati še posebej spodbudni. Tako je bilo po zaključku tekmovanja gasilskih ekip civilne zaščite poudarjeno, da so sedaj v posameznih krajevnih skupnostih tako izvežbane in usposobljene gasilske ekipe civilne zaščite, da so vsak trenutek kos vsem nalogam. Zelo dobro znanje pa je bilo prikazano tudi na tekmovanju ekip medicinske prve pomoči.

Nadalje je občinski štab civilne zaščite pripravil tudi izredno podoben program aktivnosti v akciji »Nič nas ne sme presenetiti«, ki že poteka od maja, zaključen pa bo konec septembra. Pri tem ne smemo pozabiti na zavzeto delo in dežurstvo štaba ob katastrofalnem potresu v Črni gori. Tokrat se je tudi v jeseniški občini spet izpričala solidarnost delovnih ljudi in občanov, nemalo za sluz za uspešno zbiranje pomoči pa ima prav občinski štab za civilno zaščito. Omenimo še to, da se bo v teh dneh v okviru 20. junija – dneva civilne zaščite izvršilo še nekaj akcij in vaj, v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih ter na osnovnih šolah. Včeraj, 20. junija, pa je bila tudi slavnostna seja občinskega štaba civilne zaščite, na kateri so med drugim podelili tudi priznanja.

Janko Rabič

TOZD Remontne delavnice

2. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAJSKE KONTROLE

V torek, 12. junija, je predsednik odbora samoupravne delavske kontrole – TOZD Remontne delavnice Franci Zupančič sklical drugo sejo, na kateri so ugotovili, da so bili vsi sklepi zadnje seje izvedeni in da so bili vsem delegatom dostavljeni naslednji akti:

- zakon o organu samoupravne delavske kontrole;
- pravilnik o organiziranju in delu samoupravne delavske kontrole v TOZD;
- statut TOZD Remontne delavnice;
- pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v TOZD RD;

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Bela

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 12. junija, je bila 2. seja delavskega sveta, na kateri sta bila poleg 14 delegatov prisotna vodja temeljne organizacije in predsednik sindikalne organizacije. Najprej so ugotovili, da so vsi sklepi 1. seje v redu izvršeni. Vodstvo TOZD je dalo tudi odgovore na postavljena vprašanja, s katerimi so se delegati strinjali.

Vodja temeljne organizacije je v nadaljevanju poročal o proizvodnih rezultatih doseženih v mesecu maju. Na poročilo so delegati imeli naslednje pripombe:

– Vzdrževanje v TOZD Hladna valjarna Bela naj bi se po možnosti prilagodilo sistemu dela 4+1, saj se že ves čas obratovanja pojavljajo isti problemi, to je da v prostih sobotah, nedeljah in med prazniki ni vzdrževalnih delavcev, zato so takrat tudi veliki zastoji, kar močno vpliva na rezultat končne proizvodnje.

– Vodstvo TOZD naj posveti več pozornosti predčasnemu odhajanju z dela ne samo delavcev v neposredni proizvodnji, temveč tudi delavcev in delavcev v upravni zgradbi. O tem naj razpravlja tudi odbor samoupravne delavske kontrole.

– V bodoče naj se mesečno objavljajo na oglasnih deskah rezultati poslovanja za pretečen mesec.

Sprejeli so predlog dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o osnovah delavskega plana občine Jesenice za obdobje 1976–1980 v predloženi obliki in za podpisnika imenovali predsednika delavskega sveta Miha Sajovica.

Potrili so tudi samoupravni sporazum o devizah v SOZD SZ kot je bil predložen s pripombami, ki jih Železarna v celoti podpira.

DS je sprejel tudi dopolnilo samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev odliva deviz za leto 1979. Za podpisnika so imenovali predsednika DS Miha Sajovica.

Sprejeli so tudi sklep, da TOZD pristopi k samoupravnemu sporazumu o združevanju sredstev za gradnjo pokritega kopališča z udeležbo 250 din na vsakega zaposlenega v letu 1978 in plačljivo leta 1979 in 1980 z naslednjimi pripombami:

– k solidarnosti akciji naj pristopijo tudi ostale organizacije združenega dela občine Jesenice z enako denarno udeležbo na zaposlenega;

– kako se bo ukrepalo v primeru podražitve, kje se bo dobil denar za končanje del, da se ne ponovi primer športne hale v Podmežakliji;

– ko bo kopališče zgrajeno, naj se naredi sporazum ali pravilnik o uporabi kopališča, ker se ugotavlja, da je železarna Jesenice že večkrat pristopila k solidarnosti akciji za dograditev raznih rekreacijskih objektov, vendar jih kasneje zaradi zasedenosti niso mogli dosti koristiti (npr. trim kabinet v ZIC).

Obravnavali so tudi predlog SEO o vrednotenju delovnih nalog varilca specialista in soglašali, da je treba oceno ponoviti, ker v parametrih ni zajet vpliv dela na izplen, kar je posebno pomembno za poslovni uspeh TOZD.

Potrili in sprejeli so tudi predlog pravilnika o urejanju nadomestila stroškov prevoza in prehrane udeležencem družbenopolitičnega izobraževanja in za podpisnika imenovali predsednika DS Miha Sajovica.

Delegati delavskega sveta so bili seznanjeni s stališči zadnjega sešanka osnovne organizacije zveze komunistov in se v popolnosti strinjali s predlogom, da se skliče skupni sestanek sekretariata osnovnih organizacij ZK: TOZD HVB, Jeklar, Valjarna in bluming štekel, nadalje prodajne in nabavne službe, finančnega sektorja in poslovnodnega odbora Železarne, na katerem se bo skupno skušalo rešiti problematiko oskrbe z vložkom.

NZ

mk

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulih štirinajstih dneh smo iz štirih temeljnih organizacij in dveh delovnih skupnosti prejeli sedem zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so obravnavale predvsem ožjo obratno problematiko.

V TOZD Livarna se SDS jeklovilarna 1 pritožuje zaradi »velike vrste« pri čakanju na malico. Skupina ugotavlja, da zato (pa tudi zaradi ne najboljše kvalitete malice) precejšnje število delavcev sploh ne hodi na malico, kar po svoje vpliva na delovno učinkovitost. Zato zahteva od vodstva TOZD Družbena prehrana odgovor oziroma pojasnilo, kdaj se bodo ti problemi v kantinah uredili. Potrebno bi bilo urediti tudi vrata ob vhodu v livarno. Skupina opozarja, da ne kaže čakati na zimo. Prav tako ugotavlja, da bi lahko prihranili pri času in kvaliteti, če bi imela na razpolago elektro-rezalne kolot za rezanje opeke, ki se rabi za livne kanale.

SDS bluming 3 (TOZD Valjarna bluming-štekel) je postavila zahtevo po skupnem sestanku z vodstvom TOZD, da bi razčistila vprašanje meril za obračunavanje odstotkov v zvezi z zastoji. Vozarji z Jesenic so poudarili, da bi lahko razmišljali o nadomestilih za vožnjo tudi v ožjem lokalnem prometu. Skupina je zavrnila način obračunavanja kolobarjev po sistemu I. a in II. a, z utemeljitvijo, da tudi oni nimajo pri sprejemu vložka iz TOZD Jeklarne istega sistema.

SDS pocinkovalnica 2 (TOZD Žičarna) ugotavlja, da sicer dobiva ustrezno količino vložka, da pa ne more biti zadovoljna z njegovo kvaliteto. Pritožuje se zaradi lomljenja žice, slabo navitih ročev, nenakazanih koncih v koših ipd. Mnenja je, da bi žičarji z malo večjo pazljivostjo te probleme lahko zmanjšali. Skupina meni, da bi na večjo varnost pri delu lahko vplivali, če bi vložek dobavljali glede na potrebe, oziroma, če ne bi klopčili prevelikih zalog.

SDS vzdrževanje v TOZD Hladna valjarna Bela 1 in 2 (TOZD Vzdrževanje) sta na skupnem sestanku obravnavali zadeve, o katerih je zatem razpravljala tudi delavski svet. V zvezi s sporazumom o dograditvi pokritega kopališča na Ukovi men, da ga je potrebno dograditi, da pa naj bi se sredstva s sporazumom zbirala v okviru celotne občine. Glede zahteve TOZD Hladna valjarna Bela, da naj bi vzdrževalci delali po sistemu 4 + 1 pa skupina meni, da je neutemeljena, ker so zastoji na linijah v vseh mesecih letošnjega leta veliko manjši od predvidenih 6,5 %.

SDS nabava 2 (centralno skladišče) v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve je razpravljala o poslovanju skladišča in o medsebojnih odnosih ter o nadurnem delu oziroma o pisanju ur za manjkajoče. SDS operativna novogradnja v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje pa je razpravljala o statutu Železarne in o delu delavskega sveta te delovne skupnosti. SDS raziskovalni oddelček je na sestanku med drugim opozorila, da je že sedaj potrebno postaviti principe planiranja za naslednje leto, da ob koncu leta ne bi prišlo do novih nesporazumov. Razpravljala je o predlogu za korekturo plana točk za letošnje leto. SDS kemični laboratorij TOZD Hladna valjarna Bela pa želi vedeti, zakaj še sedaj, ko smo že sredi dopustov, še vedno ni rešen sistem nadomeščanja in zakaj ni rešeno nadomeščanje specialnega analitika, tako, kot je skupina predlagala že sredi aprila. Skupina razen tega želi imeti tudi sestanek z enim izmed inženirjev, kot je bilo to dogovorjeno že v začetku marca, glede obračunavanja zastojev in glede meritev.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

Stane Torkar

15. SEJA PREDSEDSTVA KS ZSMS ŽELEZARNE

V četrtek, 7. junija je bila sklicana 15. redna seja koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, na kateri so razpravljali o predlogu: Ocena stanja in neposredne naloge pri uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v občini Jesenice, katerega je posredovala samoupravna stanovanjska skupnost Jesenice. Sodelavec iz kadrovskega sektorja Božo Pančur je razložil celotno gradivo, ki je zajemalo naslednja vprašanja:

- planiranje stanovanjske graditve (opozorjeno je bilo, da mora postati programiranje stanovanjskih potreb pomembna in obvezna sestavina planov temeljnih organizacij združenega dela, drugih organizacij in skupnosti);
- združevanje denarja in financiranje stanovanjske graditve;
- pridobivanje stanovanj v zasebni lasti;
- ekonomske stanarine in delovanje hišne samouprave;
- družbeno usmerjena graditev stanovanj v občini;
- področje podstanovskih odnosov;
- samoupravno organiziranje in izvajanje nalog na področju urejanja stavbnih zemljišč v občini;
- samoupravna organiziranost samoupravne stanovanjske skupnosti.

Sledila je razprava, v katero so se vključili vsi prisotni člani.

Največ pozornosti je bilo namenjeno uresničevanju predloga ekonomskih stanarin. Ta prehod naj bi temeljil na enotnih izhodiščih, pri čemer pa je treba oceniti dejansko stanje v občini in ga upoštevati pri nadaljnji analizi. Zadržali so se tudi pri reševanju stanovanjske problematike mladih in soglašali, da še naprej gojimo solidarnostni sklad, s pomočjo katerega bi hitreje reševali stanovanjska vprašanja mladih družin. Poudarili so tudi, da bi morala potekati široka družbena aktivnost za še hitrejšo gradnjo stanovanj, oz. da se delovne organizacije, katere se s tem ukvarjajo, po možnosti čim bolj preusmerijo v industrijsko gradnjo stanovanj.

Predsedstvo je s celotnim gradivom soglašalo in sprejelo naslednje pripombe:

- a) da se pospeši namensko varčevanje za pridobivanje stanovanj in stanovanjskih pravic;
- b) da je treba stanarino razbremeniti vseh tistih prispevkov, katere na določen način stanovalci in drugi že prispevajo in
- c) da je treba še naprej zagotavljati denar za individualno gradnjo stanovanj.

V nadaljevanju seje so govorili o hišnih redih v samskih domovih Železarne. Tovariš Voh je na kratko posredoval namen hišnega reda in predlagal način uresničevanja. V razpravi, ki je sledila, so sodelovali vsi člani predsedstva in sprejeli sklepe, katere bodo posredovali ostalim družbenopolitičnim organizacijam, odboru za kadre in družbeni standard pri DS Železarne ter TOZD Družbena prehrana.

Vsebinska predloga hišnega reda ni sprejemljiva, ker so v njem opredeljene in poudarjene samo dolžnosti, za pravice pa stanovalci praktično sploh ne vedo, čeprav so v hišnem redu omenjene. Mnenje članov, ki prebivajo v samskih domovih je, da

hišni red mora obstajati, treba pa ga je seveda prilagoditi sedanjemu načinu življenja tako, da ima humane odnose do stanovalcev.

Ugotovili so, da v desetih letih hišni red niso dograjevali skladno z družbenim razvojem, nasprotno, stvari so se v marsičem še poslabšale. Če bi hišni red skupaj oblikovali in sprejeli uporabniki, to je stanovalci in izvajalci, to je temeljna organizacija združenega dela Družbena prehrana, ki je za to zadolžena, bi delno že odstranili obstoječe probleme, zadovoljni bi bili vsi, zmanjšala bi se tudi bolezenska odsotnost in neredno prihajanje na dnino.

Mnenje predsedstva je bilo, da sama mladinska organizacija v Železarni ne bo mogla rešiti tega, za sedaj precej perečega vprašanja. Na predsedstvu so nakazali pot in možnost kako naj se to uresniči. Pri reševanju tega problema je potrebna nujna pomoč tudi drugih družbenopolitičnih organizacij in vseh tistih, ki so za to področje odgovorni, ali kakorkoli zainteresirani.

V drugi polovici meseca junija bodo sklicali problemsko konferenco, na kateri bodo obravnavali življenje in delo mladih v samskih domovih, ki mora dobiti ustrezno opredelitev v hišnih redih, ki morajo zagotoviti samoupravo v samskih domovih. Predsedstvo, oziroma koordinacijski svet bo poskušal to vprašanje kar najbolj ugodno rešiti.

BRIGADA JUGOSLOVANSKIH ŽELEZARN »NOBERT VEBER« NA MDA ZVORNIK 79

Tako kot pet let nazaj, so mladi iz jugoslovanskih železarn formalizirali mladinsko delovno brigado tudi letos. Organizator letošnje brigade je največja jugoslovanska železarna — železarna Zenica.

Brigada letos sodeluje na zvezni MDA Zvornik '79. V prvi izmeni (v naselju jih je šest) bodo delali na urejanju infrastrukture mesta Zvornika in pri izkopu kanala za PTT kable. Glavno delovišče za vse brigade bo izgradnja mladinskega športnega centra.

Iz naše železarne v brigadi Norbert Veber sodelujeta dva brigadirja: Trifun Ampey, iz TOZD Elektrote in Novalija Serifović, iz TOZD Valjarna žice in profilov.

Ko brigada preživlja prve dneve na mladinski delovni akciji, je prav da pogledamo njeno, ne tako dolgo zgodovino.

Brigada je bila ustanovljena leta 1974 na predlog konference ZSM SOZD MK železarne Sisak, ki ga je podprla konferenca ZSM združenih jugoslovanskih železarn in formalizirala brigado iz brigadirjev iz delovnih organizacij združenih v jugoslovanskih železarnah. MDB od ustanovitve dalje nosi ime znanega revolucionarja in gospodarstvenika Norberta Vebra, ki je s svojim delom zrasel v lik komunista na katerega smo vsi ponosni.

Tako so se želje mladih metalurгов in kovinarjev uresničile, da tudi na ta način ohranjanju in razširjanju pridobitve naše revolucije — bratstvo in enotnost, da izgrajujejo samoupravno neuvrščeno Jugoslavijo in da se spoznavajo in širijo tovaristvo in se istočasno izobražujejo.

Brigada je doslej sodelovala na petih zveznih mladinskih delovnih akcijah in dosegla izredno dobre rezultate na deloviščih in na področju družbene aktivnosti.

Leta 1974 je sodelovala na MDA Sava 74. Na tej akciji je bila šestkrat udrana, dobila trak »sedem sekretarjev SKOJ« in zlato plaketo Ljudske tehnike mesta Zagreba za rezultate na področju družbene aktivnosti. Leta 1975 brigada sodeluje na izgradnji proge Beograd — Bar. Za izredno poštvenost je bila brigada petkrat udrana in je dobila maksimalno število udarniških značk ter priznanje akcije »30 let prostovoljnega dela v svobodi«. Leta 1976 MDB Norbert Veber dela na Pelješcu na MDA »modro oko«. Enotnost mladih iz vse Jugoslavije je tudi tu prišlo do izraza. Za rezultate na delovišču in pri družbenih aktivnostih je bila brigada sedemkrat udrana. Dodelili so ji tudi trak »prvi Korčulanski odred« in plaketo za družbeno aktivnost. Razen tega ji je republiška konferenca ZSM Hrvatske dodelila največje republiško priznanje plaketo »Vladimir Nazor«.

Na mladinski delovni akciji Ibar — Lepenac 77, je bila brigada petkrat udrana, za aktivnost v družbenopolitičnem življenju v naselju je dobila plaketo za družbeno aktivnost.

Leta 1978 je na MDA Posočje 78 dobila vsa možna priznanja akcije in priznanje republiške konference ZSMS.

Letos bo brigada na MDA Zvornik 79 nadaljevala tradicijo, ki mora ostati ohranjena, in ki bo, potovala

V nadaljevanju seje je referent za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito Železarne tov. Žnidaršič poročal o zelo široki družbeni akciji pod nazivom Nič nas ne sme presesteti. V razpravi je bilo ugotovljeno in poudarjeno, da mlada generacija mora biti odgovoren in aktiven nosilec dejavnosti v konceptu splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite. ZSMS je v tej akciji, ki je sestavljena iz dveh delov — političnega in tehničnega — opredelila svoje usmeritve in naloge tako, da je treba dobro proučiti metode in način delovanja, analizirati delo komisij za LO in družbeno samozasčito, pregledati delo mladih na vseh ravneh, vključiti OO ZSMS v obrambne priprave v TOZD in Krajevnih skupnostih in drugo. Usposabljanje mladih za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozasčito zajema vedno večji obseg in je v akcijo treba vključiti vse mlade, ne glede na njihovo starost, poklic, šolsko izobrazbo, spol. Pripravi je treba celovit program nadaljnjega usposabljanja za vse strukture obrambno varnostnega sistema. Vse dejavnosti, ki jih bodo načrtovali morajo vsebovati tudi naloge ZSMS na področju LO in družbene samozasčite. Dobro zastavljene in še bolj opravljene naloge bodo spodbuda za prevzemanje še večjih odgovornosti pri obrambnih pripravah v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela.

Ob sklepu seje so pregledali predloge za novega predsednika koordinacijskega sveta ZSMS SOZD SZ. ZS

po Jugoslaviji kot pesem, od železarne do železarne. Vzporedno z dviganjem dima iz železarn Jugoslavije se bo dvigala zastava brigade »Norbert Veber«.

Bilo bi napak, če v tem trenutku ne bi omenili železarne Zenice kot domačina, oziroma organizatorja letošnje brigade. Železarna Zenica z mestom Zenica leži na levem bregu reke Bosne. Mesto je po vojni zraslo v mesto mladosti in mesto jekla, v katerem živi okrog 80.000 prebivalcev.

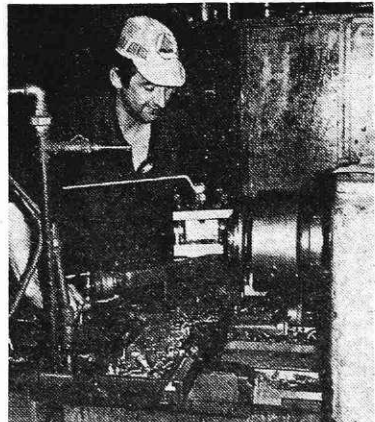
Železarna je bila osnovana 1892. leta in je v začetku imela okrog 300 zaposlenih. Leta 1935 je bila razširjena tako, da je pred vojno imela okrog 4.000 zaposlenih. Med vojno je bila zelo pomembna za okupatorja, in je bila vsestransko zavarovana. Kljub temu so delavci metalurški raznimi sabotajami, počasnim delom in namernimi okvarami strojev onemogočili redno proizvodnjo. Delavski razred Zenice je v narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji aktivno sodeloval in dal velik krvni davek.

Pri odhodu iz Zenice so okupatorji porušili del železarne, toda zahvaljujoč delavcem, so bile ohranjene nekatere proizvodne naprave pred popolnim uničenjem.

Takoj po osvoboditvi se je začela obnova in izgradnja velikega giganta črne metalurgije. Prvi veliki rezultati so bili doseženi leta 1958, ko so izdelali okrog 700.000 ton surovega jekla. Drugi pomembni datum je leto 1964, ko je bila izvršena rekonstrukcija s katero so povečali izdelavo jekla nad milijon ton. Danes v železarni Zenica, ki zaposluje okrog 25.000 delavcev, izdelajo nad dva milijona ton surovega jekla.

V naslednjem letu računajo, da bodo dosegli svoj maksimum, ko bodo izdelali 2.650.000 ton surovega jekla.

Škoda, da smo si le na hitro ogledali železarno, kajti za celoten ogled je treba več časa. Videli smo konvertorsko jeklarino, nove obrate valjarne, četrti plavž, ki je ponos in znamenje Zenice. Ta plavž v gradilni delavci iz vse Jugoslavije, v bratstvu in enotnosti, kar v Zenici čuvajo kot živico v očesu. V tem mestu namreč živijo predstavniki vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti in zato Zenico tudi nazivajo — mala Jugoslavija.

Tekmovanje kovinarjev Železarne — strugar

Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

VIDEJ IN VEDENJE ZDRAVIH ŽIVALI

Ko smo spoznali nekatere lastnosti organizma in njegovih sestavin, bo lažje ugotoviti, kaj loči bolno žival od zdravih. To pa je prvi pogoj, da bi lahko dali živalim ustrezno prvo pomoč.

Za zdrave živali je značilno, da so živahne, da se zanimajo za vse, kar se okrog njih dogaja, se oglašajo itd. Dlaka (perje) se lepo sveti, ni razmršena in se ne lomi. Tudi koža je prožna in jo z lahkoto nagubamo oziroma se guba hitro zravna. Temperatura kože je pri zdravih živalih zmerna in za posamezne vrste živali različno visoka.

Zdrave živali so ješče in popijejo za svojo vrsto in velikost ustrezne količine vode, izločajo blato, ki je po količini, barvi, obliki in duhu za posamezne vrste živali značilno. Tudi seč (urin) je po količini in barvi ter duhu značilen za različne vrste živali. Količina pa je odvisna od velikosti in starosti živali, včasih tudi od prehrane.

Ugotovitev nevedenih znakov za zdrave živali je precej odvisna od daru za opazovanje. Nekateri živinorejci in drugi, ki se ukvarjajo z živalmi, že po najrahljši spremembi v vedenju ugotove, da žival ni popolnoma zdrava.

VEDENJE BOLNIH ŽIVALI IN ZNAMENJA BOLEZNI

Bolne živali lahko razpoznamo po spremembi v vedenju in številnih bolezenskih znamenjih, ki so lahko splošna ali specifična za posamezna obolenja. Da bi ugotovili spremembe v vedenju in bolezenska znamenja, moramo žival opazovati in pregledati.

Vedno moramo upoštevati splošno veljavno pravilo, da pregledujemo samo spočite živali. Pozneje jih tudi lahko namenoma utrudimo, da bi določena znamenja postala bolj očitna (pospešen žilni utrip, pospešeno dihanje, potenje, šepanje itd.).

Bolna žival je žalostna, ne briga se za svojo okolico, nepremično stoji ali leži, manj je in manj pije ali pa popolnoma preneha jesti, piti in prežvekovati, neredno se iztreblja (gre na vodo in blato), včasih lahko kaže količne napade z nemirom, brcanjem, pogostim uleganjem in vstajanjem.

Znamenja bolezní so lahko notranja in zunanja, splošna, ta so enaka pri številnih boleznih, in svojevrstna, ki so značilna za posamezno bolezen ali posamezne skupine bolezní. Pri tem nekatera znamenja zajemajo samo posamezne dele telesa, druga pa celoten organizem.

Ko smo živali na splošno pregledali in ugotovili številna zunanja znamenja, ki nam bodo pomagala usmerjati preiskavo, preidemo k posameznim preiskavam.

1. TELESNO TOPLOTO ugotavljamo z otipavanjem posameznih delov telesa s hrbtom roke, ki je bolj občutljiv kot dlan. Najzanesljivejši način ugotavljanja temperature pa je, da jo izmerimo s termometrom. Vsako še tako neznančno zvišanje telesne temperature je zelo zanesljivo znamenje, da žival ni popolnoma zdrava. Zvišana telesna toplota potrjuje, da se v organizmu dogajajo spremembe. V večini primerov gre za vnetje, ki ga lahko povzročijo številni škodljivi dejavniki, med katerimi so najpogostejše škodljive klice. Znižano telesno toploto imajo živali nekaj ur pred poginom ali pri nekaterih obolenjih.

(Se nadaljuje)

POSVET O DELU DRUŽBENIH ORGANIZACIJ IN DRUŠTEV

Prejšnji teden je bil na Jesenicah posvet o delovanju, organizacijskih in finančnih problemih družbenih organizacij v jesiški občini kot kolektivnih članov zveze socialistične mladine. Sklican je bil na pobudo koordinacijskega odbora za družbene organizacije in društva pri republiški konferenci zveze socialistične mladine Slovenije, udeležili pa so se ga Bojan Žlender, sekretar tega odbora, predstavniki posameznih društev in organizacij iz jesiške občine, člani predsedstva občinske konference zveze socialistične mladine Jesenice in predstavnik občinske konference SZDI.

Glavni namen tega posveta je bil, da se oceni dosedanja aktivnost pri uresničevanju skupnih nalog občinske konference s posameznimi društvami in organizacijami, hkrati pa da se oceni tudi vsa problematika, ki se v zvezi s tem pojavlja.

Že uvodoma je treba poudariti, da so bili v jesiški občini vloženi precejšnji napor, da se razvije skupno sodelovanje z vsemi organizacijami in društvi kot kolektivnimi člani. Čeprav je bil razmeroma pozno, v začetku letošnjega ustanovljen koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva pri občinski konferenci ZSMS, pa so dosedanja razgovori s predstavniki društev, na podlagi teh pa tudi že izvedene nekatere skupne akcije. Nemalo je bilo težav, da se je ustanovil koordinacijski odbor, tako da so se člani najprej morali ubadati predvsem za organizacijskimi vprašanji, povsem pa so morali zanemariti vsebinsko delo. Mladinska organizacija v jesiški občini že vrsto let dosti uspešno sodeluje s taborniško in planinsko organizacijo. Sedaj, ko sta obe organizaciji kolektivni član zveze socialistične mladine, pa bo potrebno v skupnih akcijah še marsikaj doreči. Posebno v zadnjem času zelo uspešno sodelujejo tudi z glasbeno mladino, nekaterimi kulturnimi društvi, zvezo organizacij za tehnično kulturo, gasilsko zvezo, zvezo društev prijateljev mladine in še z nekaterimi.

Klub vsem prizadevanjem pa z nekaterimi organizacijami in društvi ni mogoče dobiti skupnega jezika za sodelovanje. Kaže, da se bo tega problema treba lotiti bolj vsebinsko in konkretno akcijo.

Na posvetu so med drugim opozorili tudi na problematiko, ki se pojavlja v posameznih društvih in organizacijah. Tako se v mnogih primerih srečujejo s pomanjkanjem kadrov, predvsem mentorjev za vodenje posameznih dejavnosti. Spregovorili so tudi o ustanavljanju aktivov zveze socialistične mladine v društvih. Pri tem so pohvalili nekatere pobude mladih v društvih, ki so sami začeli z akcijo za ustanovitev teh aktivov. Zadnja primera sta mladi jesiški hokejisti in gasilci.

Menili pa so tudi, da povsod ti aktivni niso potrebni. Najbolj jasen dokaz za to so mladi dramski igralci na Javorniku. V dramski skupini izredno aktivno delujejo, razen tega pa odlično sodelujejo z osnovno organizacijo mladih v krajevni skupnosti.

Sekretar koordinacijskega odbora za družbene organizacije in društva pri republiški konferenci ZSMS Bojan Žlender je zelo pozitivno ocenil prizadevanja na Jesenicah in poudaril, da je to ena izmed občin, ki prednjači pri uresničevanju kongresnih dokumentov o družbenih organizacijah in društvih kot kolektivnih članov zveze socialistične mladine.

Na posvetu so tudi sprejeli več zaključkov, ki bodo pomemben prispevek za nadaljnjo enotno akcijo. Predvsem bo treba oblikovati skupne programe in izhodišča, organizacijsko se lotiti ugotavljanja interesov in želja mladih v vseh sredinah ter izdelati skupni program usposabljanja kadra, predvsem mentorjev. Koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva pa bo v prihodnje moral tudi tesneje sodelovati z enakim odborom pri občinski konferenci socialistične zveze na Jesenicah.

J. R.

»VATROSTALIADA 79« SISAK

Pete igre delavcev Vatrostalne, oziroma športna manifestacija »Vatrostaliada 79«, bo letos od 23. do 25. junija v TOZD SISAK.

Delavci vseh TOZD in delovne organizacije Vatrostalna so poklicani od organizatorjev, naj bi do 20. junija prijavili svoje ekipe.

Tekmovalci bodo tekmovali v: malem nogometu, odbojki, kegljanju na asfaltu, v šahu, streljanju z zračno puško, namiznem tenisu in plavanju na 50 m — prosti slog. Najbolj zanimiva panoga pa bo tekmovalstvo zidarjev za »prvo mistrijo Vatrostalne«. Zenske pa se bodo med seboj pomerile v streljanju z zračno puško.

V vabilu organizatorja piše: »Vabimo vas, da s svojo prisotnostjo prispevate h krepitvi medsebojnih odnosov v DO Vatrostalna in krepitvi bratstva in enotnosti vseh delavcev naše delovne organizacije.«

L. Šabani

6

OBLIKOVANJE INŽENIRINGA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

niji in v drugih republikah. Udeležba železnar pri razvojnih projektih se je po vsej omejitvi samo na investicije v lastnih tovarnah. Delovne organizacije se niso bavile s prenosom pridobljenega znanja in izkušenj na druga območja doma in v tujini in se tako odpovedovale dohodku od posredovanja umskih storitev in dobav investicijske opreme. Komercialne službe se niso bavile s prodajo kompleksnih projektov, razpoložljive konstrukcijske zmogljivosti pa so delno izkoristili drugi inženiringi.

Po ustanovitvi združenega podjetja Slovenske železarn se je odprla večja možnost za udeležbo v razvojnih projektih drugih. Zavedali smo se, da imamo akumulirano sposobnost, osvojeno tehnologijo, tehnična sredstva za delo in celo zmogljivosti za izdelavo opreme in možnosti za priučevanje ljudi, da pa nam manjka samo organizacija. S sklenitvijo samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana SZ 1976 do 1980 in zlasti po podpisu sporazuma o združitvi v SOZD SZ februarja 1978, je pridobitev inženiring organizacije postala nujna in obveza.

Nobena organizacija združenega dela v Sloveniji in v celotni Jugoslaviji nima takih potencialnih kadrovskih, tehnoloških, proizvodnih in materialnih možnosti za vključevanje v razvojne projekte, izdelave in predelave jekla, pri nas in v deželah v razvoju, kot jih imajo Slovenske železarn.

Imajo bogato industrijsko tradicijo, umske in fizične sposobnosti proizvodnje surovega železa, surovega jekla, metalurške predelave jekla, izdelave strojnih delov, sklopov, orodja in strojne opreme — do dobav proizvodnih linij. Proizvodne delovne organizacije SZ imajo dalje zelo razvito spremljajočo dejavnost s področja energetike, vzdrževanja metalurške, strojne in elektroopreme, notranjega prometa, procesnega računalništva, ekologije in organizacije proizvodnje. SOZD SZ ima organizirano raziskovalno dejavnost in lastni metalurški inštitut, ki bi z delovanjem inženiringa dobil široko možnost za uveljavljanje v svetu.

Ideja o inženiringu SZ se zato ni rojevala po naključju. Vključena je bila v samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega plana za obdobje 1976–1980, ki v 11. členu pravi:

«Realizacija planirane proizvodnje in razvoja je pogojena tudi s kreativno prisotnostjo konstrukterjev, strojev in naprav ter izdelkov, v katerih so vgrajena jekla SZ. V 5-letnem obdobju od 1976–1980 je zato potrebno pridobiti inženiring biro SZ, ki bo osrednja tehnična institucija, katera bo združevala v enotno integralno celoto vse konstrukcijske oddelke delovnih organizacij SZ. Osnovna naloga inženiring biroja bo vlaganje umskih dosežkov v izdelke iz jekel SZ, tako znotraj SOZD SZ kot razvijanje proizvodnih programov v skupnosti izdelave in predelave jekla ter v drugih OZD.»

O predvideni vlogi inženiringa so bili delavci v TOZD in delovnih skupnostih sproti seznanjeni tudi preko tovarniških glasil in zlasti z gradivi o osnutku in predlogu samoupravnega sporazuma o združitvi v SZ. Storitvena delovna organizacija inženiring je v sporazumu o združitvi v sestavljeno organizacijo združenega dela opredeljena v 2. in 57. členu, skrajni rok za to pridobitev pa je določen v 108. členu, in sicer 31. 12. 1980, to je za konec sedanjega srednjeročnega obdobja.

Poslovodni delavci so na sejah poslovodnega sveta večkrat opozarjali, da za ustanovitev ali združitve inženiringa v SOZD SZ ni treba čakati skrajnega roka. Zavedali so se, da bi pridobitev na času omogočila uspešno vključitev Slovenskih železnar v razne razvojne projekte ter že v naslednjem srednjeročnem obdobju 1981–1985 dajala sadove. Poslovodni svet je ob spoznanju, da v delovni skupnosti skupnih služb SZ ni jedra za razvoj inženiringa, menil, da je izhod treba iskati z združevanjem ene od storitvenih delovnih organizacij s področja inženiringa.

Z zadovoljstvom o inženiringu se je poslovodni organ SZ intenzivno bavil predvsem v drugem polletju 1978. Dne 22. junija je bilo izdelano prvo gradivo o oblikovanju inženiringa SZ. Zatem je bila imenovana posebna strokovna skupina, ki jo sestavljajo: Boris BREGANT, železarna Jesenice, Jože GERŠAK, železarna Ravne, Niko ZAKONJSEK, železarna Štore, Pavel NOČ — predelovalci in Alojz PREŠERN, metalurški inštitut. Ta skupina je imela septembra in oktobra 1978 več delovnih sestankov, na katerih je bil oblikovan predlog vloge, obsega in načina dela ter organizacije inženiringa SZ. Strokovna skupina je dalje ugotovila, da Inženiring Bled tvori primerno delovno organizacijo, iz katere bi se lahko razvila inženiring storitvena

organizacija, ki bi ustrezala potrebam SOZD SZ.

Inženiring Bled je zatem pisno predstavil to delovno organizacijo, nov poslovodni organ je z delom na pridobivanju inženiringa kontinuirano nadaljeval, poslovodni svet SOZD SZ pa je na seji 14. aprila 1979 brez nove alternativne rešitve zahteval, da je elaborat o inženiringu treba izdelati do konca prve polovice leta.

DELOVNI PROGRAM

Inženiring SZ bo storitvena delovna organizacija za projektiranje in gradnjo industrijskih objektov izdelave in predelave jekla. V 57. členu sporazuma o združitvi v SZ je rečeno:

«Inženiring delovna organizacija SZ kot osrednja tehnična institucija:

- projektira proizvodne zmogljivosti, naprave in drugo opremo prednostno za potrebe delovnih organizacij SZ

- izdeluje projekte za izboljšanje obstoječe in za uvajanje nove proizvodnje

- skrbi za izvedbo projektiranih nalog, do realizacije v proizvodnji
- v interesu delovnih organizacij nastopa kot nosilec projektiranih nalog izven Slovenskih železnar in državi in v inozemstvu

Inženiring delovna organizacija sodeluje pri opravljanju te dejavnosti z ustreznimi službami oziroma enotami v delovnih organizacijah SZ.

Tolmačenje in konkretizacija tega določila pomeni naslednje: Inženiring SZ mora biti specializirana storitvena delovna organizacija za projektiranje in gradnjo objektov proizvodnje surovega železa in jekla, metalurške in mehanke predelave jekla ter spremljajoči dejavnosti. Poleg projektov bo morala doma in v tujini nastopati s celovitimi ponudbami za izgradnjo kompleksnih objektov, z nudenjem proizvodnih postopkov, tehnologije, opreme, izvedbe gradbenih in montažnih del, usposabljanjem delavcev za novo proizvodnjo ter raziskavo trga.

Inženiring SZ bo opravljal naslednja dela in naloge:

- konsultacije, projektiranje, razvojne študije, analize tržišča, zbiranje idej o uveljavljanju in posredovanju tehnologije ter širjenja proizvodnje;

- izdelovanje razvojno-projektiranih študij povečevanja in optimiziranja proizvodnih zmogljivosti ter uvajanje sodobne tehnologije in izdelkov v DO SOZD SZ;

- izdelovanje namenskih razvojnih projektiranih študij, idejnih in glavnih projektov za nove proizvodne zmogljivosti predelave jekla SZ v SOZD SZ, v skupnosti za jeklo, Sloveniji in drugih republikah;

- razpisuje investicijska dela, prevzema in izvaja gradnje industrijskih objektov, kjer je prenos znanja in tehnologije povezan z izvedbo investicij;

- opravljanje gradbenega nadzora in prevzemanja objektov za domače in tuje interese, zlasti v deželah v razvoju;

- organiziranje usposabljanja delavcev in prevzemanje nalog poskusnega obratovanja nove proizvodnje.

Nasteta dela in naloge inženiring SZ opravlja na naslednjih področjih:

- priprava rude in vsipa za plavže, proizvodne naprave za surovo železo in predelavo plavžne žlindre;

- priprava vložka in proizvodnja surovega jekla v konvertorjih in elektropečeh, vlivanje ingotov, gredic in slabov ter elektro-žlindrine postopek, predelava talinskih odpadkov, ekologija železnar;

- metalurška predelava jekla z valjanjem in kovanjem v toplem in hladnem stanju, luščenje, vlečenje in brušenje jekla ter hladno preoblikovanje pločevine;

- proizvodnja sive, nodularne in jeklene litine, od priprave peska, modelov, kaluparjenja do čiščenja in termične obdelave;

- izdelovanje listnatih, paraboličnih, vijčnih in spiralnih vzmeti, preoblikovanje in termična obdelava jekla;

- mehanika predelava za izdelovanje strojnih delov, sklopov, strojev in orodij;

- proizvodnja varilnih elektrod in dodajnega materiala;

- proizvodnja industrijskih nožev, krožnih žag in drugega rezalnega orodja za kovine, papir in les;

- proizvodnja metalurškega orodja, kovan in litih valjev, trnjev in drugo;

- izdelovanje verig, vezilnih elementov, žičnih pletiv in drugo;

- izdelovanje pnevmatičnih strojev in orodja, izdelovanje raznih armatur;

- izdelovanje projektov in prevzemanje del za energetsko gospodarstvo, metalurških obratov in strojnih tovarn;

- urejevanje notranjega transporta;

- uvajanje sodobnega vodenja tehnoloških postopkov s spektrografijo, elektronsko obdelavo podatkov in s procesnimi računalniki.

Iz tega širokega delovnega programa se vidi, da bo inženiring SZ deloval izključno na področju proizvodnega programa Slovenskih železnar. Pestrost del in nalog ne pomeni, da bo inženiring imel lastne strokovnjake za vsa področja delovanja, svoje storitve bo moral ustvarjati predvsem z aktiviranjem strokovnih in kvalificiranih delavcev delovnih organizacij SZ in drugih zunanjih sodelavcev.

Ustanavljanje nove inženiring storitvene organizacije bi bila kadrovska, materialna in prostorska zahtevna naloga, zato tudi sedanji poslovodni organ SOZD SZ racionalno in pospešeno rešitev vidi v združevanju enega od obstoječih inženiringov. Ponovno je ugotovil, da Inženiring Bled nudi primerno izhodišče za postopno prevzemanje predvidenih del in nalog inženiringa Slovenskih železnar. Ima dobro lokacijo, je v bližini največje proizvodne delovne organizacije SZ, je specializiran za projektiranje metalurških objektov, je neobremenjen z drago režijo, po obsegu je majhen in zato prilagodljiv za potrebe SOZD SZ, ima pa tudi možnost za prostorsko razširitev.

INŽENIRING BLEDE

Inženiring Bled je enovita storitvena delovna organizacija, ki jo je prvotno leta 1962 ustanovila Metalna Maribor z namenom dajanja kompleksnih ponudb — od projektov do dobav in montaže opreme. Leta 1965 se je sedež tega Inženiring biroja Metalne, z lastnim žiro računom, iz praktičnih razlogov — večji del zaposlenih je bil z Gorenjske — preselil iz Maribora na Bled. Kljub koristim, ki jih je Metalna imela s svojim inženiring birojem, se je zaradi finančnih problemov v sanacijskem obdobju leta 1972 odpovedala ustanovitelskih pravic in dolžnosti.

Od 1. januarja 1973 Inženiring Bled deluje kot samostojno registrirana storitvena delovna organizacija za metalurgijo in izotermijo. Kot samostojna delovna organizacija posluje torej šest let in pol. V tem času je na področju železarstva, železovih zlitin, energetike in izotermije sodelovala v raznih razvojnih programih delno s projekti in nadzorom gradnje in delno z izgradnjo objektov na ključ. Med večjimi deli so rekonstrukcija plavžev v Vrešku in na Jesenicah, plinifikacija v železnarh Štore in Ravne, odžveplanje tekočega grodja na Jesenicah, Storaš, Sisku, Vrešku in Ivančni gorici, povečevanje zmogljivosti železovih zlitin, karbida in korunda v Rušah, predelava plavžne žlindre v Smederevu, izgradnja obrata žlindrine volne na Hrušici in ognjevzdržnega materiala v Busovači, sodelovanje v mednarodnih razpisih in drugo.

Inženiring Bled sedaj zaposluje enajst delavcev, ki so vsi neposredno ustvarjalni kot projektanti, konstruktorji, risarji in spremljajoče osebe. Celoten dohodek te delovne organizacije je leta 1976 znašal 2,5 milijona dinarjev, leta 1977 že 3,7 milijona dinarjev, leta 1978 pa 3 milijona 954 tisoč dinarjev. Lansko leto je ta delovna organizacija za osebne dohodke bruto izdvojila 1.892.000 dinarjev dohodka, za sklade pa namenila 677.000 dinarjev sredstev. Iz teh podatkov se vidi, da je Inženiring Bled v ekonomsko dobrem položaju, iz pregleda del, ki jih opravlja, pa se vidi, da nima problemov pri pridobivanju novih projektantskih in konstruktorskih poslov. To pomeni, da je to zdrava delovna organizacija, sposobna samostojnega življenja in razvoja, nima pa moti prevzemanja takih inženiring poslov, ki so pogojeni z večjim kadrovskim in materialnim zaledjem. To velja v prvi vrsti za sodelovanje v razpisih investicijskih del v deželah v razvoju, zaradi premajhnih sredstev pa je problematično tudi prevzemanje objektov na ključ za domače porabnike.

Inženiring Bled v svoji aktivnosti sodeluje s specializiranimi strokovnimi organizacijami, priteguje pa tudi zunanje sodelavce. Leta 1972 je v Ljubljani ustanovil gradbeni biro kot projektno operativno organizacijo. Potem, ko je bilo po novi ustavi treba urediti medsebojne odnose, se ti dve delovni organizaciji nista odločili za združitve v sestavljeno OZD, ali drugo obliko združitve, ker bi to pomenilo nekoristno povečevanje režije. Ostali pa sta v neposrednih dobrih poslovnih odnosih in gradbeni biro še naprej s svojimi načrti dopolnjuje Inženiring Bled.

Delavci Inženiringa Bled v sedanjem ekonomskem položaju, dobrem in tovariškem delovnem vzdušju in brez strahu za zaposlitev, ne čutijo potrebe po združevanju v večjo organizacijo združenega dela. Priprani pa so, da bi združitve v SOZD Slovenske železarn pomenila poslovno ekspanzijo celotnega slovenskega železarstva, zato so jo pripravili podprti.

ORGANIZACIJA INŽENIRINGA SOZD SZ

Pot do inženiringa SZ bi bila najbližja preko Inženiringa Bled. Po morebitni združitvi te delovne organizacije v SOZD Slovenske železarn bi ta postopoma prevzemala dela in naloge, predvidene za inženiring SZ. Oblikovala bi se povezovalna organizacija, podobna kot obstaja na področju raziskav. Ustanovil bi se namenski strokovni svet, v katerem bi sodelovali predstavniki združenih proizvodnih delovnih organizacij železnar, predelovalcev, metalurškega inštituta, po potrebi pa tudi zunanjih institucij. Naloga strokovnega sveta bi bila:

- povezovanje in specializiranje vseh projektantsko konstruktorskih birojev DO v integralno celoto SOZD SZ;

- obravnava in usklajevanje predlogov letnih načrtov in srednjeročnih planov inženiring dejavnosti v SOZD SZ;

- ocenjevanje pomembnih razvojnih programov in oblikovanje skupne akcije za uspešno uresničevanje kompleksnih ponudb;

- zasledovanje celotne inženiring dejavnosti v SOZD SZ;

- komuniciranje s poslovodnim organom SOZD SZ.

Inženiring SOZD SZ bo osrednja storitvena institucija za projektiranje, konstruiranje, sestavljanje in izvajanje ponudb na ključ v SOZD SZ.

Poslovodni organ inženiringa bosta tvorila direktor in namestnik direktorja, odgovoren za marketing, to je zasledovanje, iskanje in posredovanje inženiring poslov.

Organizacija inženiringa predvideva:

- projektantski biro za izdelovanje zasnov, osnutkov, projektantskih studij, idejnih in glavnih projektov ter za oblikovanje celokupnih ponudb in pogodb za izgradnjo kompleksnih objektov;

- konstrukcijski biro za izdelovanje načrtov, strojev in naprav za potrebe projektantskega biroja;

- konjunktorna služba, ki bo zbiral in evidentiral ideje razvijanja proizvodnje, zbirala potrebe in razvojne možnosti doma in v tujini ter iskala nosilce za realizacijo razvojnih idej in studij;

- računovodstvo inženiringa.

Inženiring bo za tehnologijo, gradbeno dela, instalacije in drugo angažiral metalurški inštitut, gradbeni biro in druge OZD. Skladno s potrebami bo v prihodnosti organiziral tudi gradbeno in drugo dejavnost v lastni delovni organizaciji. Za opravljanje svoje dejavnosti bo inženiring imel stalne in zunanje strokovne delavce. Stalni stalež bo v treh letih delovanja inženiringa SZ, t. j. do leta 1982 porasel na okrog 25 delavcev, krog zunanjih strokovnjakov pa ne bo omejen, tvorili ga bodo strokovni delavci raznih strokovnih in ekonomistov do tehnologov, v prvi vrsti zaposleni v DO SZ.

Projektantska dejavnost bo razdeljena na delovna področja: plavžarstvo, jeklarstvo, valjarstvo, kovaštvo, livarstvo, hladna predelava jekla, strojogradnja, energetika, transport, organizacija in drugo. Za obdelovanje vsake od razvojnih zamisli, ali izdelovanje projektiranih studij, se bodo ustanovili namenski strokovni timi, v katere bodo vključeni stalni delavci inženiringa in zunanji strokovnjaki. Praviloma bo vsaka razvojna zamisel že na startu dobila nosilca projekta, ali predvidenega investitorja. Strokovni delavci iz SOZD SZ bodo v timih delali kot zunanji sodelavci in bodo zato od inženiringa dobili honorar, delovne organizacije pa bodo lahko svoje delavce vključile v inženiring za ves čas izdelave določenega projekta. Inženiring bo prednostno delal za pobudnike idej in nosilce razvojnih projektov znotraj SOZD SZ, poleg tega pa za druge jugoslovanske porabnike; v tujini pa predvsem za dežele v razvoju.

Izkoriščanje, izpopolnjevanje in prodaja tehnologije ter znanja strokovnih in kvalificiranih delavcev, bo osrednja naloga inženiringa SZ. Pri prevzemanju del bodo zato prednost imeli tisti projekti, ki bodo angažirali umske, tehnološke in proizvodne potenciale DO SOZD SZ. To velja za transfer tehnologije, priučevanje delavcev in za zagonsko obratovanje novih proizvodnih zmogljivosti.

PREDLOG ZDRUŽITVE

SOZD Slovenske železarn združuje tri železarn — Jesenice, Ravne in Štore, štiri predelovalne delovne organizacije — Verigo, Plamen, Tovil, Žično ter metalurški inštitut. Letno izdelajo okrog 800.000 ton surovega jekla, tržišče doma in v tujini dajo preko 800.000 ton valjanega, kovanega, litega do visoko predelane jekla, strojnih delov in strojev in skupni vrednosti okrog 13 milijard dinarjev. Zaposlenih je okrog 18.000 ljudi. Slovenske železarn imajo različne talilne agregate in tehnologije, proizvodne zmogljivosti metalurške in mehanke predelave jekla, raziskovalne in razvojne službe, sodobno spremljanje proizvodnje in moderno kontrolo izdelkov. Skupno imajo zaposlenih 370 visokošolsko izobraženih delavcev, doktorjev znanosti, magistrstov, diplomiranih inženirjev, diplomiranih ekonomistov in drugih. Od teh je tehničnih strokovnjakov 280 in ekonomistov 50. Ob visoko strokovnih delavcih imajo Slovenske železarn veliko število drugih strokovnih in zlasti kvalificiranih delavcev, ki bi lahko, če bo to obstajala primerna inženiring organizacija, prispevali svoje znanje in izkušnje za napredovanje proizvodnje doma in v tujini. Inženiring SZ bo zato sredstvo multiplikacije umskih in fizičnih sposobnosti, stečiče in posredovalce znanja ter dodatne vir dohodka SOZD SZ.

Po splošnem pretehtanju možnosti in trasiranju poti za pridobivanje inženiringa je združitve Inženiringa Bled v SOZD SZ obveljala kot najhitrejša in najrealnejša rešitev. Ta združitve ima naslednje prednosti:

- Inženiring Bled je registrirana in ekonomsko zdrava storitvena delovna organizacija z lastnimi osnovnimi in obratnimi sredstvi, ki se lahko hitro prilagodi potrebam SOZD SZ;

- Inženiring Bled ima ugodno in privlačno lokacijo za učinkovito projektantsko delo in plodno spoznavanje ter pogajanje z nosilci projektov;

- Inženiring Bled ima možnost in lokacijsko odobritev za razširitev lastne poslovne stavbe za dodatnih 100 kvadratnih metrov pisarniške površine, kar je dovolj za predvideni obseg inženiring dela SOZD SZ v bližnji prihodnosti in za stalno zaposlitev okrog 25 delavcev;

- inženiring Bled je na Gorenjskem v bližini treh delovnih organizacij SOZD SZ: Železarn Jesenice, Verige Lesce in Plamena Kropa in ga sestavljajo predvsem strokovni delavci, ki so bili zaposleni v železarstvu.

Iz navedenih razlogov predlagamo, da se:

- odpre postopek o združitvi inženiringa Bled v SOZD SZ.

- ustanovi strokovni svet, ki bo v pripravljalnem obdobju posredoval potrebne združbene dokumente in takoj pričel izvajati funkcijo povezovalca, usklajevalca in pospeševalca razvoja inženiring dejavnosti v SOZD SZ.

Prizadevanje za pridobivanje in uveljavljanje inženiring dejavnosti v SOZD SZ bi morali načrtovati tako, da bi inženiring SZ v prvem letu naslednjega srednjeročnega obdobja 1981–1985 dosegel 100 milijonov celotnega prihodka, do konca tega petletnega obdobja pa naj bi se povečal na 500 milijonov dinarjev letno.

V elektrodnom obratu

OBČINSKE SKUPŠČINE ZA ZAPOSLOVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ziral. Do nedavnega niti ni bilo celovitejšega pregleda, koliko bi bilo kandidatov za primerno usposabljanje pred zaposlitvijo. S problemi invalidov se sicer ukvarja več institucij, vendar pa so akcije za reševanje problematike invalidov vse preveč parcialne in neusklajene, manjka pa predvsem celovite rehabilitacije in ustreznega zaposlovanja glede na delovne zmožnosti. Zaradi tega prihaja do neželjenih posledic tako pri invalidnih osebah kot v organizacijah združenega dela ter v družbeni skupnosti nasploh.

V razvitem gospodarstvu Gorenjske pa nastajajo velike potrebe po kadrih, za kar so naravni prilivi že zdavnaj postali premajhni. Poleg naravnega prirastka je usposabljanje invalidnih oseb v takih regijah, kot je gorenjska, edini še neizkoriščen vir delovne sile, ki ga je treba aktivirati. To velja tako za populacijo invalidnih oseb v združenem delu kot za invalide, ki še niso vključeni v delo, ker se brez poprejšnjega usposabljanja ne morejo.

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

skupnosti nasploh. V razvitem gospodarstvu Gorenjske pa nastajajo velike potrebe po kadrih, za kar so naravni prilivi že zdavnaj postali premajhni. Poleg naravnega prirastka je usposabljanje invalidnih oseb v takih regijah, kot je gorenjska, edini še neizkoriščen vir delovne sile, ki ga je treba aktivirati. To velja tako za populacijo invalidnih oseb v združenem delu kot za invalide, ki še niso vključeni v delo, ker se brez poprejšnjega usposabljanja ne morejo.

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

Medobčinska skupnost za zaposlovanje Gorenjske je zato naročila študijo o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra na Gorenjskem. V tem centru bi usposabljali vse kategorije invalidnih oseb, razen tistih, ki se morajo usposabljevati v posebnih institucijah (slepi, slabovidni, gluhi). V rehabilitacijo bi bile zajete vse oblike razen medicinske. Invalidne osebe bi usposabljali predvsem za poklice, oziroma dela in naloge v tistih dejavnostih, ki so v gorenjskih občinah najmočnejše zastopane (elektro, kovinska, čevljar-

nimi učnimi mesti in poklicnimi namerami osmošolcev. Letos bi gorenjske delovne organizacije potrebovale skoraj 2000 učencev v gospodarstvu ali za 39 odstotkov več kot lani. Vendar pa tudi v letošnjem letu poklicne namere učencev, ki zaključujejo osnovno šolo, močno presegajo nivo poklicnih šol, tako da je pričakovati, da bo tako kot že prejšnja leta ostalo okoli polovica razpisanih učnih mest praznih. Po drugi strani pa delovne organizacije nudijo le 19 odstotkov prostih učnih mest za dekleta, tako da se morajo dekleta pač odločiti za nadaljnje šolanje. Vzrok bi lahko iskali v tradicionalni delitvi na moške in ženske poklice, tipično ženskih poklicev pa je seveda mnogo manj. Ob tem pa dobro vemo, da je ta delitev s razvojem tehnične opremljenosti postala neupravičena in da ženske uspešno opravljajo tudi tipično moške poklice. Tudi takimi imenovani ženskih poklicev, za katere bi se odločali tako moški kot ženske, pa je prav tako še malo. Tako na Gorenjskem močno primanjkuje vrsto poklicev kot so: metalurgi, ključavničarji, obdelovalci kovin, kleparji in avtokleparji, monterji stavbnih instalacij itd. Preveč pa se mladi odločajo za poklice kot so: finomehaniki, avtomehaniki, elektromehaniki, RTV mehaniki in administratorji.

POTREBE V JESENIŠKI OBČINI

Delovne organizacije v jeseniški občini potrebujejo v letošnjem letu 575 novih delavcev in pripravnikov, vendar pa bo s prilivom iz šol možno pokriti le okoli 56 odstotkov potreb. Posebno bo primanjkovalo kadrov z ozkimi in širokim profilom, nekaj manj težav pa se bo kazalo pri zaposlovanju ostalih višjih stopenj strokovnosti, pri srednji strokovni izobrazbi pa bodo pokrite celo vse letne potrebe.

V nekaterih organizacijah združenega dela so v letošnjem letu napovedali izrazito visoko zaposlovanje novih delavcev. Med vzroki za tako velik odstotek so nekatere navedle povečanje obsega proizvodnje, razširitev proizvodnega programa, novo organizacijo poslovanja, ki zahteva tudi nove tehnične in pedagoške kadre in drugo.

... KRANJSKI OBČINI

Zaposlovanje v delovnih organizacijah kranjske občine je v stalnem porastu; letos naj bi po napovedih delovnih organizacij zaposlili novih 1964 delavcev, kar je za 30 odstotkov več kot lani. Vendar pa bo mogoče s kadri iz šol dobiti le okoli 50 odstotkov najavljenih novih delavcev, kar je najnižji odstotek v regiji. Kvalifikacijska struktura potreb pa je v kranjski občini boljša od regijske, saj se išče manjši odstotek nepričuenih delavcev, višji od regijskega pa je odstotek potreb po strokovnih kadrih. Vendar pa bodo tu težave, saj bo od napovedanih potreb po kadrih z višjo in visoko izobrazbo, mogoče pokriti le okoli 40 odstotkov potreb.

Delovne organizacije, ki so planirale zaposlovanje nad resolucijsko dogovorjenim, planirajo predvsem - to velja za industrijo - širitev in razvoj dejavnosti ob deloma sedanjih, nekatere pa tudi ob izboljšani stopnji tehnične opremljenosti, ponekod pa gre tudi za povečanje proizvodnega programa.

... RADOVLJIŠKI OBČINI

Tudi radovljiska občina bo v letošnjem letu zaposlila več delavcev kot lani, in sicer za okoli pet odstotkov, vendar pa je pri tem treba dodati, da se potrebe po novih delavcih nanašajo predvsem na kadre brez strokovne izobrazbe. Največ novih delavcev bo potrebovala industrija, in sicer 42 odstotkov, gostinstvo 19 odstotkov, devet odstotkov potreb pa se nanaša na gozdarstvo in gradbeništvo. S kadri, ki bodo letos zaključili šolanje, bo mogoče pokriti 59 odstotkov najavljenih potreb po novih delavcih. Med novimi delavci je izrazito velik delež potreb po sezonskih delavcih - kar 25 odstotkov, vendar je kljub temu odstotek potreb po sezoncih nižji od lanskega kar za 36 odstotkov. Večina sezonskih delavcev v radovljiski občini se zaposluje v gostinstvu in gozdarstvu.

... ŠKOFJELOŠKI OBČINI

Po upadanju potreb po novih delavcih pa so napovedi za letošnje leto v škofjeloški občini poskočile v primerjavi z lanskim letom kar za 45 odstotkov, kar je največ v regiji. Večina od 1000 novih delavcev in pripravnikov, kolikor naj bi jih delovne organizacije potrebovale letos, bi se zaposlilo v industriji, gradbeništvu, zdravstvu in socialnem varstvu itd. Organizacije, ki letos planirajo posebno veliko novih delavcev, navajajo kot vzrok nove investicije, povečanje obsega proizvodnje, uvedbo tretje izmene, večjo dejavnost, tudi selitev v nove prostore itd. Tako kot drugod v regiji bo tudi v škofjeloški občini težko najti toliko delavcev, kot so delovne organiza-

cije napovedale, posebno težko bo najti dovolj kadra z višjo in visoko izobrazbo.

... TRZIŠKI OBČINI

V napovedih po zaposlovanju novih delavcev so delovne organizacije v primerjavi s prejšnjimi leti močno izboljšale kadrovske strukture, saj v trziški občini potrebujejo kar 34 odstotkov novih delavcev z višjo in visoko izobrazbo, kar je najvišji odstotek v regiji. Sicer pa naj bi se večina od 262 novih delavcev, kolikor so napovedale delovne organizacije, zaposlila v industriji in gradbeništvu.

VEČINA JE ŽE NAZAJ

Od leta 1966, ko se je začelo organizirano zaposlovanje v tujini, se je v Gorenjske zaposlilo v dvanajstih letih 3270 delavcev, in sicer največ iz jeseniške in kranjske občine. Zadnjih nekaj let je zaposlovanje v tujini občno padlo, saj se zaposli le še po nekaj deset delavcev. V teh letih, podatek je do 31. marca letos, se je vrnilo z dela v tujini že dve tretjini delavcev ali 2199. Trenutno je torej v Gorenjske na delu v tujini, največ v Zahodni Nemčiji še 1071 delavec. Vendar pa je treba povedati, da podatki niso povsem natančni, niti niso vsi delavci, ki so se zaposlovali v tujino preko skupnosti za zaposlovanje gorenjskih občin, iz gorenjske regije. Tu so bili le evidentirani, ko pa se vračajo, se običajno vrnejo v druge republike, od koder so pač doma.

Zaposlovanje vračajočih se delavcev iz tujine za gorenjsko regijo ne predstavlja problema, saj so v gorenjski regiji velike potrebe po delavcih. Predvideva se, da se bo v krajšem času vrnila tudi preostala tretjina delavcev, ki so se zaposlili preko gorenjskih skupnosti za zaposlovanje, nekaj pa jih bo verjetno iz takih ali drugačnih razlogov ostalo v tujini.

SODELOVANJE S ŠOLAMI

Zamisel o sodelovanju šol in združenega dela pri poklicnem usmerjanju mladine vsekakor ni nova in se je z različnimi oblikami že izvajala. Vendar pa je organizacija, ki želi povezati stike s šolami, v katerih so kadri za njihov bodoči razvoj, vse več. Tako so v Loški tovarni hladilnikov prišli na idejo o tesnejšem sodelovanju med kadrovanjem in poklicnim usmerjanjem. Ideja je dozorela kasneje na loškem posvetu s kadroviskimi delavci konec lanskega leta. Sklenjeno je bilo, da se z anketo ugotovi, kolikšna je pripravljenost gorenjskih delovnih organizacij, da po svojih zmožnostih prikaže svojo dejavnost učencem osnovnih šol, poklice oziroma dela, ki jih imajo oziroma take, po katerih imajo tudi največ potreb.

Odziv delovnih organizacij sicer ni bil ravno najboljši, saj so na strokovni službi skupnosti za zaposlovanje Kranj prejeli le 49 anket, vendar pa so podatki prav tako vredni, saj so bile med anketiranimi največje delovne organizacije na Gorenjskem.

Med odgovori je nekaj še posebej zanimivih, nekaj podatkov pa je takšnih, da potrebujejo ponovno obdelavo. Tako bodo delavci skupine za poklicno usmerjanje pri skupnosti za zaposlovanje v začetku novega šolskega leta ponovno z anketo preverili možnosti sodelovanja ter nadaljnega usklajenega poklicnega usmerjanja. Skupina za poklicno usmerjanje je že pripravila na podlagi te ankete načrt za sodelovanje z organizacijami združenega dela, vendar bo možno rezultate te ankete uporabiti za preusmerjanje učencev 8. razredov prihodnje leto, saj je zgodnejši letošnji vpis odmaknil uporabnost rezultatov za poklicno usmerjanje učencev, ki zaključujejo šolanje v osnovni šoli.

PRIPOMBE K PREDLOGU DOKUMENTOV O ŠTIPENDIRANJU

V dosedanjih razpravah izvršnih odborov skupnih komisij podpisnic vseh petih gorenjskih občin in strokovne službe skupnosti za zaposlovanje se je k predlogu družbenega dogovora o štipendijah politiki v SR Sloveniji in k osnutku samoupravnega sporazuma o štipendiranju izoblikovala vrsta pripomb, ki jih bodo na skupščinah občinskih skupnosti za zaposlovanje obravnavali tudi delegati.

Med pripombami velja opozoriti na 7. člen, ki govori o meji poprečnega neto osebnega dohodka na zaposlenega v republiki, ki je odločilen tudi za dodeljevanje kadrovske štipendije. Z mejo 75 odstotkov poprečnega neto osebnega dohodka se namreč pojavlja bojazen, da bo s tem odrezan sorazmerno širok krog kandidatov za štipendije, med katerimi so tudi številni otroci delavcev iz neposredne proizvodnje, ki imajo sorazmerno visok dohodek zaradi izmenskega dela, težjih delovnih pogojev, nadur itd. Sedanja meja ni posebej utemeljena, zato bi bilo potrebno po vzročnem izračunu določiti in utemeljiti novo.

Pripomba v 21. členu se nanaša na višino prispevka za štipendiranje. Sredstva naj bi se združevala do višine 0,5 odstotka, s tem da bi se morebitni ostanek sredstev poračunal za naslednje leto z znižano prispevno stopnjo. To pomeni, da je treba tekoče letno spreminjati prispevno stopnjo za zbiranje sredstev za štipendiranje in temu prilagajati tudi prispevno stopnjo; takšna oblika spreminjanja prispevne stopnje je uveljavljena tudi drugje.

Zanimiva je tudi pripomba k 18. členu, ki izenačuje štipendiste solidarnostnega sklada s kadroviskimi štipendisti, ki že dobivajo dodatek, če se izobražujejo za deficitarne poklice. Verjetno pa bo takšnih primerov malo, saj je pričakovati, da se bodo deficitarni poklici štipendirali s kadroviskimi štipendijami.

Prav tako se predlaga, naj bi skupščino udeležencev samoupravnega sporazuma v občini sestavljali vsi delegati občinske skupnosti za zaposlovanje, saj je štipendiranje sestavni del zaposlovanja in ga zato obravnavajo skupščine skupnosti za zaposlovanje. Prav tako je samoupravna organiziranost pri zaposlovanju na občinski ravni že urejena, kar se zahteva za štipendiranje, stroški za delovanje samoupravnih organov ter strokovne službe za štipendiranje pa se krijejo prav tako iz prispevne stopnje zbrane za zaposlovanje. Stroški za delovanje pa bi se s tem še znižali.

ŠTIPENDIJE ZA TEHNIČNE POKLICE

Konec lanskega leta je bilo na Gorenjskem 2209 kadroviskih štipendistov, od tega je bilo samo v lanskem letu podeljenih 496 štipendij. Od tega je bilo na poklicnih šolah 27 odstotkov štipendistov, 30 odstotkov na višjih in visokih ter 43 odstotkov na srednjih šolah. Največ štipendistov je imela industrija, in sicer 68 odstotkov, interesne skupnosti in družbenopolitične organizacije ter skupnosti sedem odstotkov, zdravstveno in socialno varstvo šest odstotkov, gradbeništvo pet odstotkov in gostinstvo 4,5 odstotkov.

V letošnjem letu je združeno delo razpisalo 1086 štipendij, od tega 28 odstotkov na višjih in visokih šolah, 33 odstotkov na srednjih in 39 na poklicnih šolah. Po teh podatkih bi sklepali, da združenemu delu nadvse primanjkuje tehničnih strokovnjakov, saj je samo za to študijsko področje razpisano kar 54 odstotkov vseh novih štipendij. Posebno veliko kadroviskih štipendij so delovne organizacije razpisale za strojništvo in elektrotehniko. Na žalost pa prav za ti dve študijski usmeritvi interes med mladimi ni posebno velik, tako da bo verjetno ostalo skoraj polovico štipendij za to področje nepodeljenih.

NA GORENJSKEM 706 ZAPOSLENIH INVALIDOV

Lani je bilo na Gorenjskem zaposlenih okoli 78.000 delavcev, od katerih je bilo 0,9 odstotka kategoriziranih invalidov ali 706 zaposlenih. Od tega je bilo v I. kategorijo uvrščenih 41 vseh kategoriziranih invalidov, v II. kategorijo 18 odstotkov, v III. pa 41 odstotkov vseh kategoriziranih invalidov. V zadnjih letih se število invalidov in delež posameznih kategorij bistveno ni menjal, tako da se število invalidov suče okoli enega odstotka. Pri tem ni večjih razlik med spoloma. Več kot polovica invalidov je stara nad 45 let, od tega je polovica uvrščenih v I. kategorijo.

Praviloma so pridobili pravico do rehabilitacije le invalidi III. kategorije in sicer 20 odstotkov vseh kategoriziranih ali poprečno 79 oseb na leto. Z usposabljanjem nismo bili zadovoljni: če bi lahko v usposabljanje vključili vse, za katere se pričakuje uspešno usposabljanje ali prekvalifikacije, bi na leto morali vključiti v usposabljanje okoli 100 zaposlenih. Okoli 70 odstotkov invalidov je nepriljubljenih delavcev in kvalificiranih delavcev, kar je delno tudi odraz dejanske strukture zaposlenih v gorenjski regiji. Ni pa na žalost znana vrsta obolenj, zaradi katerih so bili zaposleni kategorizirani, iz podatkov je le razvidno, da gre večinoma za invalide s pridobljenimi okvarami zaradi lokomotoričnih in internističnih obolenj.

(Iz študije Rehabilitacijskega centra za Gorenjsko)

DNEVNI RED SEJ OBČINSKIH SKUPŠČIN ZA ZAPOSLOVANJE

V ponedeljek, 25. in v torek, 26. junija, so sklicane četrtje seje skupščine občinskih skupnosti za zaposlovanje Kranj, Radovljica, Jesenice, Trzin in Škofja Loka. Delegati bodo med drugim obravnavali:

- povzetek študije o možnostih za ustanovitev rehabilitacijskega centra Gorenjske;
- analizo letnih potreb po kadrih;
- informacijo o vračanju delavcev iz tujine;
- sodelovanje med združenim delom in šolami pri poklicnem usmerjanju;
- pripombe k predlogu dokumentov o štipendiranju;
- sprejem statuta občinske skupnosti za zaposlovanje;
- sprejem samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

ska, gumarska, tekstilna). Center bi usposabljal tudi mentorje za delo z invalidnimi osebami v organizacijah združenega dela. Rehabilitacijski center za Gorenjsko bi se povezoval tako z invalidskimi delavnicami in zavod za zaposlovanje invalidnih oseb pod posebnimi pogoji na Gorenjskem, z institucijami za usposabljanje invalidnih oseb v Sloveniji ter z drugimi.

S pripravi na ustanovitev in gradnjo rehabilitacijskega centra pa bi kazalo pohiteti, predvsem je treba predlagati oblikovati že do jeseni, tako ta bi ta, ne tako majhen načrt, lahko

ZDRAVO ŽIVLJENJE

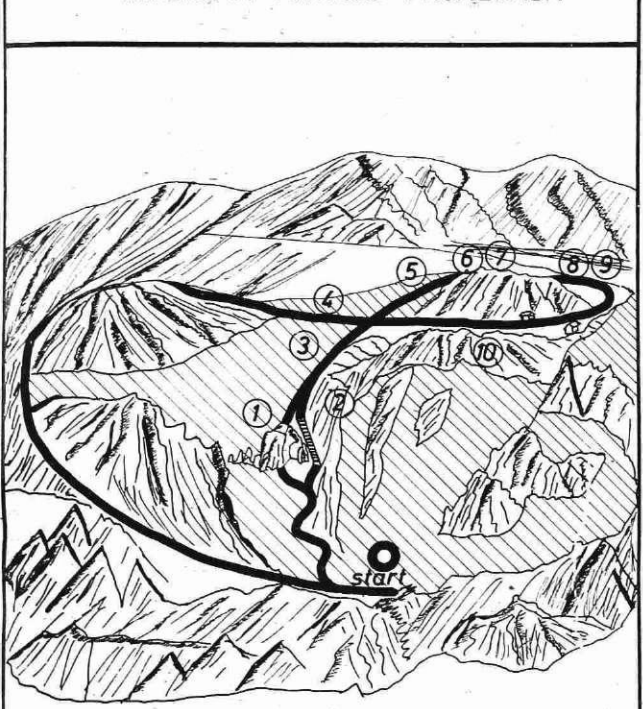
POMEN SPONTANIH TELESNIH AKTIVNOSTI (REKREACIJE) KOT SREDSTVA PREDPREVENTIVNE MEDICINE

Važen faktor človekovega biopsihosocialnega ravnotežja predstavljajo telesne aktivnosti. Pod pojmom telesnih aktivnosti navadno ljudje razumejo šport oziroma neko tekmovalno zvrst, vendar pa to ni res. Vse telesne aktivnosti se delijo v športno tekmovalne, organizirano rekreacijske in spontane rekreacijske telesne aktivnosti. Ker prav zadnje aktivnosti v sedanjem času najbolj naraščajo in so tudi najbolj potrebne, bi povedali nekaj besed o teh.

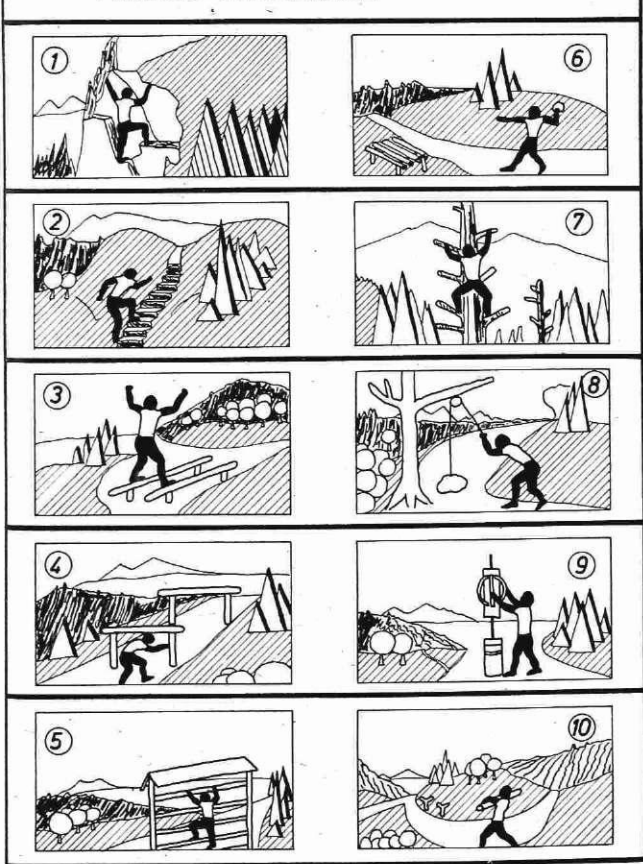
Spontane telesne aktivnosti so pri človeku biološko pogojene in predstavljajo ustrezen ventil in kompenzacijo za vso tehničarstvo človekovega okolja in tempa, v katerem živi. Vedno večje psihične zahteve, vedno manjša fizična sposobnost organizma so privedle človeka sedanjega časa do težjih eksistenčnih kriz (infarkt srca, okvare ožilja). Človek je začutil, da so takšne krize posledica tega, kar se premalo giblje. Sam hoče biti aktiven, sam hoče biti soudeležen v aktivni rekreaciji, ker čuti potrebo po gibanju. Zmotno je mišljenje, da so samo aktivnosti z žogo ali nekje na stadionu prave, resnice je drugačna. Prav vsak ima pogoje in možnosti za spontane telesne aktivnosti, naj bo to star človek ali mlad, bogat ali reven, moški ali ženska. Za sprehod po gozdu, ki je ena od najlepših in tudi najefektivnejših telesnih aktivnosti, ima vsak človek nekaj časa. To tudi ne terja nobenih materialnih sredstev.

Naj naštejemo še nekaj takih aktivnosti, ki so dostopne vsakomur: plavanje, planinarjenje, smučanje (posebno turno smučanje), kegljanje, balinanje, perjanica ipd. Vse te aktivnosti so primerne za vsakogar in delujejo zelo ugodno na centralni živčni sistem, na srce z ožiljem, na prebavo ipd.

RIKLIJEVA FITNESS PROMENADA

POSAMEZNE FAZE RIKLIJEVE FITNESS PROMENADE

Zelo primerna oblika telesnih aktivnosti, ki je priljubljena povsod po svetu in v zadnjem letu tudi pri nas, je trim ali fitness steza (Riklijeva sprehajalna steza na Bledu). To je steza po gozdu in travnikih, ki je natančno trasirana (okrog 2000 m) z vmesnimi postajališči, kjer moramo opraviti razne naloge kot metanje kamenja, plezanje na kozolec, preskakovanje ovir, dvigovanje bremen in podobno. Koristi take proge so velike. Najbolj pomembno je to, da je obremenitev možno točno določiti in čas kontrolirati, kar omogoča dvig fizične kondicije po principih športnega treniranja.

To bi bilo samo nekaj kratkih misli, ki nakazujejo potrebo in namen telesnih aktivnosti kot sredstvo predpreventivne medicine.

OBLAČILA IN OBUTEV

Oblačila in obutev spadata med drugim tudi v področje uporabne antropologije. Pokrivanje gola telesa je individualno, vendar pa mora biti prilagojeno tako, da odgovarja fizični konstituciji, delovnemu in naravnemu okolju. Obleka in perilo morata omogočiti lahko gibanje, medtem ko čevlji ne smejo utrujati. Pomemben je tudi psihološki faktor posebno še pri ženskah, ki so na očeh moških. Obleka in perilo mora biti prilagojena gibljivosti sklepov, predvsem zgornjih in spodnjih okončin.

Osnovna naloga obleke in perila je, da nas varuje pred vremenskimi nepravilnostmi in izgubljanju toplote. Obleka naj ne bo utegnjena, ampak zračna, tako da ne pride do pregretja telesa. Prevelike temperaturne spremembe bi lahko povzročile prehlad. Naša temperatura v obleki je razmeroma konstantna in znaša 37 stopinj Celzija. Pri povečanju ali znižanju temperature za dve stopinji Celzija nastopi neprijeten občutek vročine ali mraza. Stalno toplotno telesa ohranja zračna plast, ki je izolator med kožo in tkanino. Kožo, zračno in tkanino lahko primerjamo s termos posodo kot je razvidno s slike.

V industriji, kjer obstoje različne nake (škodljivosti), imamo posebna oblačila, ki morajo odgovarjati predpisom varstva pri delu. Ločimo: lanene, jutaste, gumijaste, azbestne, protikislinske in protiprašne obleke. Vse omenjene obleke so osebno zaščitno sredstvo, razen modra delovna obleka, ki služi bolj kot uniforma.

Posebno poglavje je obutev. Včasih ljudje vrednotijo vse ostale stvari bolj kot zdravje. Žene same se pokvarijo z obutvijo, ker ne računajo s tem, da so moderni čevlji lahko zelo tesni, niso namreč izdelani po anatomiji in fiziologiji nog. Pretirano visoke pete skrajšujejo ahilovo tetivo, zaradi tega pa močno slabijo mečne mišice. Taka neravna drža poškoduje blazinice na stopalu, kar ima za posledico patološke spremembe. Podplat mora imeti široko ploskev, da je za zdravo hojo neoporečno. Ta navodila so potrebna zaradi tega, ker je okostje stopala prav posebno prilagojeno hoji po tleh in je zato prožno oblikovano v dveh smereh.

Za nakup čevljev veljajo naslednja pravila:

1. Čevlje kupuj pozno popoldan in ne zgodaj zjutraj!
2. Čevlji naj bodo lahki in zračni.
3. Za dobro voljo in počutje pete ne smejo biti višje od 3-4 cm.

Glavna karakteristika dobre obutve je zmerno visoka peta, mehak zgornji del in prostornost. Zadnji del čevlja v katerem se nahaja peta noge, mora biti dobro modeliran zaradi petnice, ki je posebno razvita kost gležnja. Kadar peta dobro ne sedi, lahko nastane vnetje sklepne vrečke ali pa koščeni izrastek. To povzroči bolno peto, pretesni čevlji v predelu, kjer se nahajajo prsti, pa neznosno boleča kurja ocesa in žulje.

Dobri in udobni čevlji nas varujejo tudi pred prehladom, zato ni čudno, če Hrvati pravijo »Dobra čizma varuje zdravje, šubara na glavi ga kvarijo«. Nogi v obuvalu morata biti vedno suhi in topli.

Ločimo osebno in delovno obutev. Delovno obuvalo je prilagojeno delu, zato je običajno težje. Delavci radi nosijo delovne čevlje, neupravičeno pa se jezijo na čevlje z jekleno kapico z izgovorom, da so pretežki. Delavci bi morali vedeti, da tovarna ni modni salon, ampak da jih kapice varujejo pred poškodbami prstov. Jeklena kapica zdrži pritisk 600 kg/kv. cm, medtem ko prsti ne.

SAVNA

Noben športni trim in gimnastika ne moreta tako dobro zaščititi telesa pred boleznimi civilizacije in vegetativnimi motnjami kot savna.

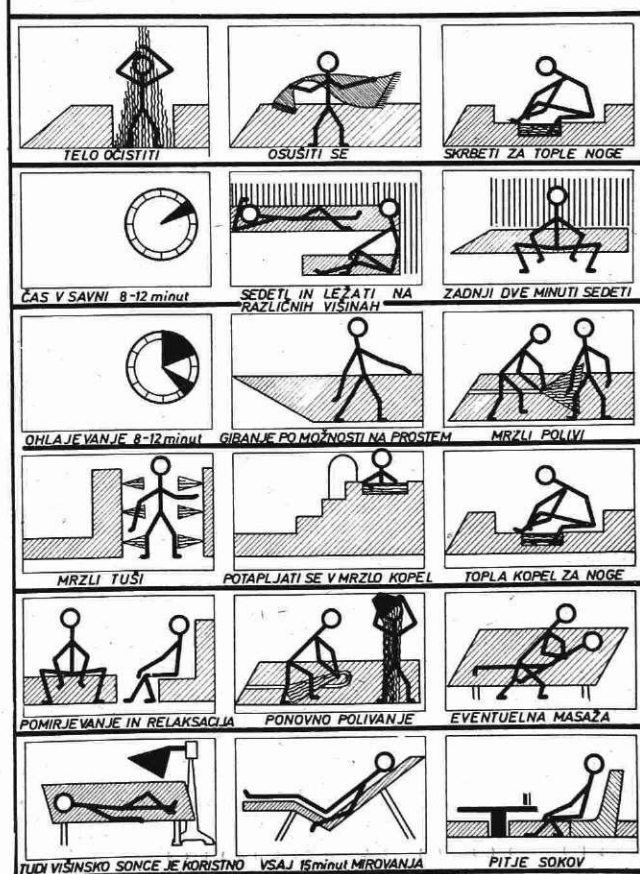
Savna je človeku koristna zaradi razbremenitve organizma po telesnih in duševnih naporih in stresih. Posebno priporočljiva je savna pri obolenju ledvic, hrbteničnih vretenc, hormonalnih motnjah, slabih srčnih mišic in okvarah lokomotorne aparata. Savna pa ni priporočljiva za vse tiste, ki so imeli poškodbe možgan, oziroma, če bolujejo za epilepsijo, tuberkulozo ali če imajo labilni krvni obtok.

Zdravniki izredno priporočajo savno predvsem za delavce - težake, ker se poveča mišična moč in stabilizira krvni obtok.

V savni, kjer je suha temperatura ob nogah 40-50 stopinj Celzija in ob glavi od 80 do 100 stopinj Celzija, se začne obiskovalec močno znojiti. Pri znojenju se izločajo iz telesa nezdružljivi snovi, predvsem mlečna kislina, ki je kriva za bolečine in utrujenost telesa. V savni je izredno malo vlage od 5-10 %, tako ni nevarnosti zaradi opeklin.

Celoten proces v savni traja od 1/2-1 ure. V začetku je priporočljivo, da se zadržujemo v savni 5 do 12 minut. Najprej sedemo na spodnjo klop, nato pa se premikamo na višje mesto, kjer je temperatura 80-100 stopinj Celzija. Po bivanju v savni se moramo ohladiti s hladno vodo po naslednjem vrstnem redu: najprej ohladimo roke in noge, nato trup in končno še glavo. Po ohlaiditvi se močno brišemo z brisačo. Celoten potek uporabe savne je razviden iz slike.

KAJ POTREBUJEMO ZA SAVNO: dve brisači in zadosti časa

Savna je tolikšnega pomena za zdravje, da bi jo morali priporočati vsakemu fizičnemu in umskemu delavcu. Posebno pomembna je savna za nešportnike, to je za lenuhe. Prednost savne v tem primeru je, »da lenuhe silimo h gibanju in da jih preženemo iz njihovega perila in jih negujemo s potenjem. Omogočimo tudi večjo srčno frekvenco brez napora mišic.«

Morda bi bilo izredno pomembno, če bi podjetje imelo za svoje delavce tople kopeli in savno, za kar bi bili tisti delavci, ki želijo biti zdravi, izredno hvaležni.

Po utrudljivem fizičnem in umskem delu priporočamo preventivno zdravljenje v naravnih zdraviliščih. Preprečevati, ne zdraviti, to je perspektivnejše in znatno ceneje od pravega zdravljenja.

Zal na Gorenjskem nimamo izvorov toplih vrelcev in slatinskih voda, zato jih zaradi oddaljenosti (Dolenjske in Stajerske) ne koristimo. Navzlic temu pa bi na Jesenicah lahko uporabili zdravilno kopališče s toplo plavsko žilidrina izpiralno vodo. Plavška izpiralna žilidrina voda vsebuje mnogo toplih mineralnih snovi, predvsem pa žvepleni spojin. Tople žveplene kopeli bi prvenstveno služile proti kožnim in revmatskim obolenjem. Kopališko preventivno zdravljenje bi lahko kombinirali s savno, oziroma s plavanjem.

Danes večina zdravnikov priporoča plavanje predvsem mladini v razvoju in delavcem, ki so zaposleni pri težkih delih, kjer je možno obolenje lokomotorne sistema, predvsem hrbtenice. Kopanje na svežem zraku ob sončni svetlobi pomeni utrjevanje organizma. Utrjen organizem se ne utruja tako hitro kot neutrjen, zato lahko smatramo kopanje kot posreden faktor, ki preprečuje prehitro utrujenost. Poleg kopanja je pomembno še plavanje, ki omogoča pravilno držo telesa in razvoj prsnega koša. V vodi je potrebno več energije, da se prsni koš širi, kadar vdihavamo zrak.

Po plavanju je nujno tuširanje in ležanje na soncu, da se telo osuši. Kadar je vreme hladnejše, je treba telo takoj obrisati in se razgibavati, da se telo ogreje. Plavanje za ljudi s polnim želodcem ni priporočljivo, prav tako ne skakanje v vodo.

SONČENJE

Sončenje ali helioterapija je že prastara metoda zdravljenja. Sončna svetloba se sestoji iz 60 % infrardečih in 40 % vidnih in ultravioletnih žarkov. Množina ultravioletnih žarkov pa ni vedno ista, največ jih je ob morju in v planinah.

Zaradi nevarnosti opeklin moramo sončne žarke v terapevtske namene dozirati, prav tako kot vse druge vrste žarkov. Posebno opozorilo velja blondincem, pri katerih sončni žarki močneje reagirajo kot pri črnolascih.

Najbolj primerno opozorilo glede sončenja je dr. Rollierjev način, ki je razviden iz sheme in opisa.

Po dr. Rollierju sončimo najprej stopalo 3-krat pet minut, izjemoma dorzalno in ventralno stran. Telo ostane pokrito. Naslednji dan odkrijemo telo le do kolen, pri tem pa sončimo krampe po pet minut. Čez pet minut prekrijemo stopala, ki so bila izpostavljena soncu 10 minut. Končno sončimo celo telo, razen glave od 1-2 uri ali še manj. Na sonce se je treba privaditi počasi. Poleti, ko je na soncu močno vroče, je najboljšje, da se nekaj dni sončimo okrog 10. ure in popoldan od 16. ure dalje 1/4-1/2 ure. Pozneje, ko je koža že nekoliko potemnela, se prične pravo sončenje.

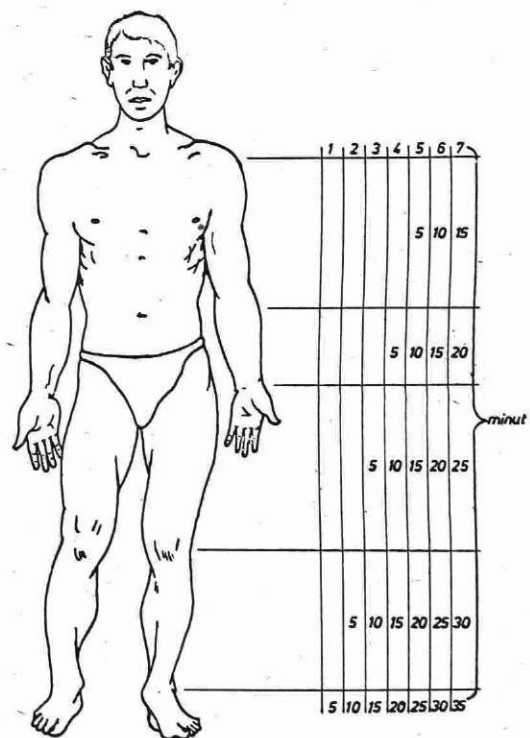
Pri naglem sončenju koža hitro pordeči, kar pomeni, da je nastopila opekline I. stopnje ali celo II. stopnje z mehurji. Običajno nastopi v večernih urah mrzlica. Pri sončenju ni priporočljivo ležati na hladni kamniti podlagi, vlažnem pesku ali rosnih travah. Sončenje tudi ni priporočljivo s polnim želodcem. Po sončenju se je treba tuširati, da se skrijejo krvne površinske žile. Posledica tega je, da se dobro počutimo, v nasprotnem primeru pa nastopi napetost, utrujenost in srbenje.

Zmerno sončenje s pokrito glavo je koristno le tedaj, če je zmerno in s počasnim začetkom. Kontraindikacij za sončenje je malo in to pri aktivni tuberkulozi in hudem obolenju srca.

Pod vplivom sončnih žarkov se v koži tvorijo zaščitni vitamini in snovi, ki varujejo telo pred nalezljivimi boleznimi.

Izredno dobra kombinacija je sveži zrak in morje. To velja predvsem v toplem vremenu, kadar je telo izčrpano.

Dr. ALEKSANDER RJAZANCEV

HELIOTERAPIJA - ROLLIERJEVA SHEMA ZA SONČENJE

IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

IVAN JAN DRUGI KOKRŠKI ODRED

IV.

SNOVANJE DRUGE KOKRŠKEGA ODREDA V AVGUSTU 1944

Zaradi vse pogostejših zmagaveznikov na svetovnih bojiščih so nacisti izgubljali obsežna in strateško pomembna ozemlja. Fronte so se poleti leta 1944 naglo bližale mejam Hitlerjevega rajha.

Zahodni zavezniški so nadaljevali z osvoboditvijo Italije in Francije. Rdeča armada pa je naglo napredovala skozi Madžarsko, proti Romuniji in Bolgariji. Približala se je tudi mejam Jugoslavije. V Jugoslaviji pa je vse več ozemlja nadzorovala narodnoosvobodilna vojska. Tako tudi v Sloveniji. Vzporedno s tem pa so naraščale tudi njene oborožene sile.

Okrepljene enote NOV so tudi v južni sosesčini Gorenjske dosegale vse večje uspehe. Brigade devetega korpusa na Primorskem, pod katerega je sodil tudi gorenjski odred, so na svojem področju prehajale v razne ofenzive, osvobajale nova območja in udarjale tudi na Gorenjsko. Enote četrte operativne cone na Štajerskem pa so že poleti osvobodile velik del Zgornje Savinjske doline in v ofenzivni udarci prodrale v razne druge kraje na Štajerskem.

Vzporedno z vojaškimi uspehi je v Jugoslaviji rasla tudi politična moč narodnoosvobodilnega gibanja, kar je imelo tudi vse večji mednarodni odmev. Zaradi vedno večjih uspehov protihitlerjevskih sil in predvsem pritiska zahodnih zavezniških, je v juniju 1944 tudi jugoslovanska emigrantska vlada morala priznati NOV kot edino oboroženo silo, ki se na jugoslovanskih tleh bori proti okupatorjem.

Dne 16. junija 1944 je sledil sporazum med predsednikom nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije NKOJ-Josipom Brozom-Tito in predsednikom jugoslovanske kraljevske vlade v emigraciji dr. Ivanom Subašićem, za kar je bil pobudnik predsednik britanske vlade Winston Churchill. Kmalu za tem, in sicer 6. avgusta 1944, je v Caserti sledil sestanek maršala Tita s komandantom Sredozemlja maršalom Haroldom Aleksandrom, že 12. avgusta pa sta se v Neaplju srečala tudi maršal Tito in britanski predsednik Churchill.

Ti dogodki so kazali, da se vojna vendarle bliža koncu, in da so uspehi NOV v Jugoslaviji neizpodbitni. Svobodoljubne množice so bile, v upanju na pravičen konec vojne, vse bolj razgibane.

×

Vse drugače pa je bilo v vrstah domače reakcije, domobrancev, četnikov in vseh tistih, ki so pri zločinah nad lastnim ljudstvom sodelovali z okupatorjem in si mazali roke z izdajstvom. Vsi ti so bili zdaj razgaljeni kot sovražniki ljudstva, postajali so vedno bolj zaskrbljeni. Kljub uspehom narodnoosvobodilnega gibanja pa so se še naprej

zahrbtno dogovarjali in sodelovali z okupatorjem.

Ozemlje med Alpami, Jadranskim morjem in Balkanom, kamor sodi tudi Gorenjska, je v okviru teh dogajanj pri nacističnih okupatorjih pridobivalo na pomenu.

Ravno zaradi tega so Nemci na Gorenjskem vzdrževali goste postojanke s številnim moštvom. Na vsak način so hoteli zavarovati vsaj komunikacije in z občasnimi ofenzivnimi sunki potiskati oborožene narodnoosvobodilne sile vsaj v odročne, gorate predele.

Ceravno je bil splošni razvoj dogodkov za protihitlerjevske sile zelo obetaven, je zgoščevanje okupatorjevih enot na Gorenjskem za tamkajšnje narodnoosvobodilno gibanje in za enote gorenjskega odreda, delovalo neugodno. Dasi ravno je pri vsem tem pritekalo v partizane vse več novincev, je tudi okupator storil vse, da bi zmanjšal moč in učinkovitost narodnoosvobodilnega gibanja.

Zaradi tega so nacisti poslej v svoje načrte vse raje vključevali tudi različne kvislinge, na Gorenjskem predvsem domobrancelje. Ob tem so računali tudi na »neizbežen spopad« med Sovjetsko zvezo na eni, in zahodnimi zavezniški na drugi strani, do česar bi po njihovem moralo priti prav kmalu. Medtem bi morda izdelali tudi atomsko bombo in se na tej osnovi priključili zahodnim silam v skupnem boju proti komunizmu.

×

Da bi bile gorenjske partizanske enote poslej bolj pripravljene in organizirane za izpolnjevanje nalog, je v avgustu 1944 prišlo do reorganizacije in ukinitve gorenjskega odreda. To je bil večmesečni proces. Glede na obsežnost ozemlja, pojavljanje domobranstva, pospešene mobilizacije, izvajanje diverzij in zaradi Save, ki je Gorenjsko in s tem odred delila na dva dela, so o potrebi novih odredov prvič razpravljali na majski konferenci – 13. in 14. maja – gorenjskih aktivistov v Mostah na Jelovici. Ob navzočnosti Lidije Šentjurčeve je ta konferenca ugotovila, da so na Gorenjskem, zlasti na levem bregu Save, partizanski odredi še vedno najustreznejše vojaške enote.

To pravilno ugotovitev je potrdil tudi poznejši potek dogodkov. O tem so na oblastnem komiteju komunistične partije za Gorenjsko – OBKOM-u – in pozneje na pokrajinskem odboru OF-POOF – za Gorenjsko, razpravljali še večkrat, kajti gorenjski odred je v politično-partijskem pogledu spadal tudi pod okrilje OBKOM za Gorenjsko, vojaško in politično pa pod štab 9. korpusa.

Tudi ta dvojnost je bila delni vzrok, da je reorganizacija Gorenjskega odreda potekala razmeroma počasi. Vojaško povelje o tem je glavni štab NOV in POS štabu 9. korpusa namreč izdal že 30. julija 1944.

To povelje je ukazovalo, naj iz enot Gorenjskega odreda sestavijo škojloški in kokrški odred, ki naj nadzorujeta oba bregova Save: škojloški odred desnega, kokrški pa levega, s središčem na Jezerškem, kot je to doslej delal gorenjski odred. Vendar pa je bilo treba nadzorovati tudi vso levo obalo Save od Kranjske gore do Kamnika in izvajati pritisk proti Ljubljani. Pri tem naj bi kokrški odred sodeloval z enotami četrte operativne cone, čeravno bo pod poveljstvom štaba devetega korpusa.

Tudi poslej naj bi odred vzdrževal tesno zvezo prek Save, druge njegove naloge pa so bile še: rušenje železniške proge Jesenice – Ljubljana in Ljubljana – Kamnik, razvijanje dejavnosti vse do Črnuča in Gamelj, uničevanje okupatorjeve industrije, predvsem pa mobiliziranje delavstva iz industrijskih središč kot so bila Jesenice, Trzin, Kranj in druga.

V zvezi s tem je štab devetega korpusa 12. avgusta 1944 štabu četrte operativne cone na Štajerskem poslal ustrezno pismo s predlogi, naj bi njihove enote okrepite udeleževanje in utrdile sodelovanje s kokrškim odredom na levem bregu Save na Gorenjskem; dalje, da tudi CK KPS ter OBKOM za Gorenjsko menita, naj bi enote četrte operativne cone s sodelovanjem kokrškega odreda začele napadati domobrancelje okoli Cerkele, kjer je bilo njihovo središče, in kjer je bilo delovanje aktivistov OF že onemogočeno. Dobro pripravljeni napadi na domobrancelje bi pripomogli in omogočili ponovno aktiviziranje množic, ki so bili tedaj izpostavljeni hudemu domobranskemu nasilju.

Poleg tega je štab devetega korpusa štabu četrte operativne cone tudi sporočil, da so na Gorenjskem osnovali dva nova odreda – škojloškega in kokrškega – (dejansko je bilo snovanje šele v začetku – op. I. J.), ter da oni, deveti korpus, zaradi Save in drugih zaprek težko pošiljajo svoje enote na lev breg Save. Čeprav kokrški odred operativno ni spadal pod njihov štab – navaja sporočilo, – je teren tega novega odreda vendarle geografsko in strateško bolj dostopen njihovim enotam. Predlagali so tudi, naj bi novince pošiljali še štajerskim brigadam, predlagali pa so tudi, naj bi skupno s kokrškim odredom proti tamkajšnjim domobranskim postojankam izvedli kako učinkovito ofenzivno akcijo.

Vendar je do tega prišlo dosti kasneje, kar pa se zdela ni povzročilo kakšnega razpadanja domobranstva, o čemer so načrtovali štabi. V zvezi z ustanavljanjem kokrškega odreda, je štab devetega korpusa, ki je že bolj poznal razmere na Gorenjskem, z novim dopisom 20. avgusta 1944 glavnemu štabu NOV in POS predlagal, naj bi na Gorenjsko poslali močan bataljon, ki bi se pozneje razvil v novo brigado.

(Se nadaljuje)

Strojnični rafal, ko so mu krogle zasikale nad glavo, je Matica trzil iz premišljanja. Nagonsko se je sklonil. Le za hip je okleval. Kakor je bilo nevarno, tako je bilo tudi razumno. Mora videti, kdo strelja, koliko je vojakov. Strel je nazaj, upal, da se bo lahko preko rebra vrnil v gozd. Vojaki na drugi strani, ob robu gozda, tudi v dolini, na levi. V nepravilnem velikem loku so ga obkrožali; iz gozda je tekla skupina vojakov z lahko bredo.

V vas, preko nje, po drugi strani. Vedel je, v takem lovu je nevarno – presenečenje. Če ubežiš prvim krogam, se oddaljiš nekaj sto metrov, nisi ranjen, potem te zasledovalci ne ujamejo. Vsaka enota je počasnejša od posameznika.

Zagledal je mladega pastirja, ki je stal in strmel vanj, kot v prikazen.

»Matic, saj si ti, Matic,« je razburjen vreščel klical pastirček. »Kakšno brzostrelko imaš. To si jih moral pobiti, da si jo zaplenil.« Pomahal je pastirček. Bo vsaj povedal domačim, da je hotel na obisk, a so ga nekako odkrili.

Se dvoje kmetov je videl. Nista ga pozdravila. Le gledala sta začudeno. Stala sta kot vkopana, Matic pa je tekkel.

Rafal, posamični strel. Še slabih petdeset metrov do prve hiše. Potem ga bodo zakrili zidovi, sadovnjaki, plotovi, kozolci. Nenadno ga je požgalo v nogi, da je padel. Za hip je otrdel od strahu, potem je čutil bolečino v nogi. Previdno je potipal. Pod blagom je zaznal, da krvavi, da se mokrota vpija v blago. Ne sme ostati. Dobili bi ga. V posmeh vsej vasi. Komandirja Matica z brzostrelko so tako zlahka ujeli. Ne bi ga precej ustrelili. Prej zasiljevali, mučili... Z muko je vstal. Teči ni mogel, pa se je z opotekajočimi koraki

VINKO TRINKAUS

1 IZDAJA

poganjal proti hiši. Zaslišal je oddaljeno vpitje, znova streljanje. Ni se menil za krogle. Pogled je zaplil v hišni vogal. Za njim je slutil varnost. Ob novi rani v levo roko je samo glasno zaklel. Čakal je na odločilno kroglo, ki bo vse končala. Sikale so nad glavo, on pa je zavil okrog vogala.

Vas, kot bi izumrla. Na cesti, v sadovnjakih, na oknih, nobene človeka. Na desno, sto metrov stran je bila njihova hiša. On pa mora naprej, bolj v levo.

Bolečina v nogi je postajala vse hujša. Stiskal je zobe, pritrjeno stokal in upal, da bo zmogel najhujše. Z grozo pa je čutil, kako vse težje stopa. Niti iz vasi ne bo mogel, kaj še, da bi med polji ušel zasledovalcem. Tudi mrak, ki se je začel spuščati na zemljo, mu ne bo pomagal.

Obupan se je zazrl v veliko Brančevo hišo. Za njo je manjši trg in cerkev. Tja ne sme. Zavijal je proti Brančevemu hlevu. Velik, mogočen, zidan z opeko. Pogled mu je obstal na lesenem hodniku. Bo zmogel stopnice? Mora! Z višine se bo branil. Če ga ne zadenejo, se bo lahko dolgo upiral. Posebej še, ker vojaki Brančevega poslopja ne bodo požgali. Sin Ludvik je v legiji. Zato ima upanje, da svoje življenje drago proda.

Se težavo je stopil proti stopnicam, ko se je proti njemu pognal ovčjak Runo. Divje je bevsal in preteče kazal zobe. Matic je vpil nad psom, skušal je s preplahom. Sklanjal se je, kot da pobira kamen, a to je še bolj zdražilo Runa. Ni se hotel umakniti. V tem je zaslišal klic, ki pa Runa ni ukrotil. Matic se je ozrl in zagledal Bredo, ki je stala na pragu in skušala s klici umiriti psa.

Šele zdaj ga je prepoznala. Z začudenjem, ki se je spreminjalo v grozo, je strmela vanj. Polagoma je prihajala bliže.

»Ti si, Matic? Ranjen? So za tabo streljali?«

Gledal je soholko, vitko, lepo. Svetli lasje so ji za spoznanje potemneli, obraz je izgubil nekoliko nežnosti, pridobil pa na žensko-sti. V sebi je dušil razburjenje. Saj to so zadnji trenutki, ko jo gledam, ga je spreletelo. Obup, jeza, nemoč, vse se je stoplo v hudo ogorčenje.

»Matic, partizan,« je vzkliknil. »Tako, zdaj me lahko izdaš, belka.«

Povesila je glavo, se sklonila. Ni vedel, če bo kriknila, zabrusila psovko. Morda bo užaljena celo zajokala. Z veliko bolečino ga je pogledala.

»Zakaj belka? Nisem Breda, tvoja soholka?«

»Bila! Zdal smo odrasli, sovražniki. Tvoj brat je v legiji, tvoj fant, Zan, prav tako. Najhujši iz vasi. Saj hoče pobiti partizane?«

Čakal je, da se bo Breda ovedla, pokimala in zbežala v hišo. Potem, naprej, kot se je odločil. Popadljivega psa bo ustrelil. Čeprav mu bo zanj hudo. Lep pes, vendar mu je na poti. Breda je nekoliko povesila glavo in premišljala. Bolečina se ji je zarisala v ljubki obraz. Namrščila je obrvi, ga boleče gledala. Nenadno je skočila k njemu, kriknila psu, ki je povesil glavo in se napol zaobrnil. Breda je prišla Matica pod roko in ga začela vleči proti odprtih vratom.

(SE NADALJUJE)

MIROSLAV NIKOLIĆ

13

SPOMINI NA PRVO SVETOVNO VOJNO IN KOROŠKO OFENZIVO

Nekaj dni pred prvim majem sem se z dvema tovarišema dogovoril za jahanje v okolici in povabil zraven tudi znanega mladega oficirja in ga naprosil, da uredi zadevo s konji. Dan pred prvim majem pa mi je na ulici povedal, da z jahanjem ne bo nič, ker je oče prepovedal in naročil, da naslednji dan morajo vsi biti v kasarni: oficirji, vojaki in konji. Nejevoljen sem šel domov in vprašal očeta zakaj je to naredil. Še bolj nejevoljen mi je oče odgovoril, da ga je okrožni načelnik, sicer fin častitljiv gospod (po navodilih od zgoraj) naprosil, da ostanejo vojaki za 1. maj za vsak primer v kasarni. Torej neka vrsta pripravljenosti. Oče mu je sicer odgovoril, ali naj zaradi borcev, ki so zgradili Jugoslavijo in zmagovalno nosili svojo zastavo od Kajmakčalana do Celovca, drži v pripravljenosti njihove sinove, ki so jih kot rekruti včeraj zamenjali v kasarni!

Prvega maja 1920 je bil lep spomladanski dan. Jahanje je odpadlo, toda druge zabave je bilo dovolj. Že od ranega jutra so donele godbe na vseh straneh. Bobni, zurlje (klarineti), trobila. Ljudje na ulici so bili praznično oblečeni. V gumbnici, ali na ženskih oblekah so imeli redeče rozete, trakove, rdeče nageljne. Potem se je ta velika množica začela zbirati v parku in na trati pred našo hišo. Žene so pogrnile po tleh preproge in po njih bele prte, nanje pa naložili dobrote, pečenke, kolače, steklenice s pijačo. Piknik. Godbam na pihala so se pridružile še godalne kapele. Petje, kratki govori, vzkliki, nazdravljanja. Pravo ljudsko veselje. Nasmehnem se, ko se danes spominim: Internacionala, ki jo tedaj nihče ni poznal. Zaradi tega so vse godbe neutrudno nabijale Marseljezo, ne kot uradno himno Francije, temveč kot bojno koračnico francoske revolucije.

Enega samega incidenta ni bilo. Vredina je žarela povsod. Zabavni so bili cigani, ki so Marseljezo godli v svoji »proti priredbi«. Pozneje sem šele pomen tega slavlja dojel. To je bila

manifestacija za komunizem navdušenih samozvestnih zmagovalcev, ki so v težkih in dolgih bojih končno uspeli postaviti temelje velikega skupnega doma in želijo imeti v tem domu tudi bolj pravično in napredno družbeno ureditev. Toda to niso manifestirali le s pikniki in proslavami. Na prvih volitvah so komunisti pobrali večino občinskih uprav v Srbiji, s tisto v Beogradu in Nišu vred. V parlamentu pa so bili druga najmočnejša stranka. Ljudstvo torej ni skoparilo z dokazi privržnosti komunistični stranki in njenim idealom. Tisti, ki so tedaj Jugoslavijo dejansko gradili, jo niso gradili zato, da bi jo izkoristili.

Kaj pa je bilo pozneje, ne spada več v moje deške spomine.

KONEC

SLOVENC V KANALSKI DOLINI

Večkrat hodimo v Trbiž in dalje proti Reziji in Vidmu ali čez Trbiž v Ziljsko dolino in Beljak. Te kraje, bi lahko rekli, dobro poznamo, dobro po zunanosti! Kakšna in kje so tam naselja, hribi in doline. Bolj malo, lahko bi rekli, premalo pa vemo o tem, kakšni ljudje živijo tu in kakšna je njihova zgodovina. Da bi se s tem bolje spoznali, nam je zelo prav prišlo gradivo, ki sta ga v okviru kulturnega društva Lepi vrh pripravila Salvatore Venosi in Mario Garjup. Naslov sta mu dala »Slovenci v Kanalski dolini«. Gradivo je zelo zanimivo in obsega 18 tipkanih strani. Da se bomo bližje seznanili s temi kraji in ljudmi, to pisanje objavljamo, in sicer v nekoliko skrajšani obliki.

SLOVENC V KANALSKI DOLINI V LUČI POSELITVE OD 7. STOLETJA DALJE TER NJIHOV BOJ ZA OBSTOJ

Pod imenom Kanalska dolina si običajno predstavljamo približno 25 km dolgo dolino od Vrat zahodno od Podklostra (Arnoldstein), približno od sedanjega mejnega prehoda med Avstrijo in Italijo, do Tablje (Pontebba, Pontafel), to je do stare avstrijsko-italijanske državne meje. Často pa ima Kanalska dolina širši pomen in predstavlja dolinsko ozemlje med

Tabljo in italijansko-jugoslovansko mejo na vzhodu, torej tudi rabeljsko rudarsko območje ob Zgornji Ziljici ter del historične dežele Kranjske, ki je danes v Italiji.

Prirodni potencial Kanalske doline je zelo pester, vendar njegova izraba zahteva veliko naporov. Osnovni prirodni vir je gozd, ki še vedno predstavlja pomembno gospodarsko surovino; problem je večkrat predvsem v težki dostopnosti. Kmetijstvo je od začetka poselitve do danes ohranilo značaj osnovne gospodarske dejavnosti, kljub temu, da prirodni pogoji niso najboljše. Ozko dolinsko dno ne daje dovolj možnosti za pridobivanje hrane in krme. Zato so si morali domačini izkričiti obsežne planinske pašnike v Karnijskih Alpah. Pomembnejša mineralna surovina je le svinčeva ruda v Rablju. Turistično gospodarstvo se v Kanalski dolini posebno močno razvija po drugi svetovni vojni. V manjši meri je bilo to opazno v prejšnjem stoletju. Turizmu pa že dolga stoletja nazaj lahko postavimo ob bok božjepotno cerkev na Višarjah.

Za razvoj zimskega turizma so velikega pomena izredno ugodne klimatske razmere. Dolgoletna opazovanja so pokazala, da obstajata dva izrazita temperaturna praga, ko temperatura nenadoma in močno pade, oziroma se dvigne; v začetku novembra in konec marca. V tem zimskem obdobju so temperature v poprečju zelo nizke, snežna odeja pa zelo bogata. V poprečju pade v Trbižu v eni zimi 250 cm snega.

Poseben pomen pa ima Kanalska dolina z mednarodnega stališča, saj je v vseh zgodovinskih razdobjih predstavljala izredno pomembno prometno pot iz jadranskega bazena proti srednji Evropi. Hkrati je predstavljala ta dolina vedno obsežno območje različnih državnih tvorb. Žal pa meje nikoli niso potekale v skladu z narodnostno sestavo prebivalstva. Prebivalstvo Kanalske doline je vedno predstavljalo le drobni pri ozemeljskih barantanjih »velikih« držav.

RAZVOJ POSELITVE KANALSKE DOLINE OD 6. STOLETJA DALJE

Po odhodu Langobardov iz Panonske nižine v Italijo (leta 569), se je za njimi pomikal proti Vzhodnim Alpam val Slovencev. Okrog leta 584 je rimska trdnjava pri kraju Megvarje (Maglern) prišla v roke Slovencev. Med leti 623 in 629 so Langobardi ponovno zavzeli Kanalsko dolino. Njihovi zgodovinarji so te kraje imenovali »Slavorum regio«, torej slovenske kraje. Slovenci so ponovno zasedli Kanalsko dolino okrog leta 730, in sicer kot vezni členi poselitve Rezije. (Se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 51. seji 11. junija na osnovi poročila oddelka za gospodarstvo in finance ocenil uresničevanje plana proračunskih prihodkov in odhodkov za razdobje januar-maj 1979. Preučil je tudi informacijo oddelka za gospodarstvo in finance o težavah pri oskrbi s premogom, za katerega je zadolžena trgovska delovna organizacija Merkur Kranj. Na seji so sklenili, da se iz tekoče proračunske rezerve zagotovi Planinskemu društvu Srednja vas v Bohinju 43.090 din za kritje stroškov lanskoletne proslave 200-letnice prvega vzpona na Triglav. Podrobno so tudi ocenili zaključke s posveta o sanaciji Blejskega jezera, ki je bil 30. maja na Bledu.

Na 34. seji predsedstva OK SZDL Radovljica 11. junija so obravnavali pripombe družbenopolitičnih organizacij in krajevnih konferenc SZDL v zvezi s kadrovsko sestavo občinske konference SZDL in njenega predsedstva v novem mandatnem obdobju. Predsedstvo je tudi sklenilo, da bo volilna seja OK SZDL 25. junija ob 16. uri v sejni dvorani občinske skupščine Radovljica.

Koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva pri republiški konferenci ZSM Slovenije je dal pobudo za sklic posveta o delovanju, kadrovskih, organizacijskih in finančnih težavah družbenih organizacij in društev v občini. Posvet je bil 12. junija v skupščinski sejni dvorani v Radovljici. Razen članov predsedstva OK ZSMS, članov koordinacijskih odborov za družbene organizacije in društva pri OK ZSMS in OK SZDL, so se ga udeležili tudi predstavniki vseh SIS družbenih dejavnosti in delegata iz medobčinskega sveta ZSMS in republiške konference ZSMS.

Na 1. seji novoustanovljene komisije za pripravo in sprejem samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih življenjskih in kulturnih pogojev pri zaposlovanju delavcev pri občinskem svetu ZSS Radovljica, so 14. junija pod vodstvom Maksa Osvalda sprejeli delovni in časovni program dela. Na seji so obravnavali programe TOZD in OZD o postopnem zagotavljanju minimalnih standardov za že zaposlene delavce ter potrdili osnutek samoupravnega sporazuma. Osnutek bodo kot predlog obravnavale in nato podpisale vse TOZD in druge OZD ter delovne skupnosti, občinski svet ZSS Radovljica in skupnost za zaposlovanje občine Radovljica.

Priprave za oblikovanje osnutkov planskih dokumentov in srednjeročnih načrtov za obdobje 1981-1985 so v radovljski občini že v polnem teku. Prejšnji teden so se sestale komisije za planiranje pri SIS družbenih dejavnostih, komisije za plan izvršnega sveta OS pa je sklicala tudi vse predstavnike komisij za planiranje, s katerimi so preučili občinski akcijski program in rokovnik za izvajanje posameznih faz planiranja. Do zdaj so vsi nosilci planiranja že izdelali lastne programe in večina tudi že ocene in analize uresničevanja srednjeročnega plana 1976 do 1980 za 1977, in 1978, leto ter za prvo polovico 1979. leta. Celotno akcijo priprav za prihodnji srednjeročni načrt vodi koordinacijski odbor za družbeno planiranje pri OK SZDL Radovljica.

Predsedstvo občinske skupščine Radovljica je na 10. seji 6. junija skupaj s predstavniki občinske in regionalne zdravstvene skupnosti obravnavalo finančno stanje občinske zdravstvene skupnosti v tekočem letu. Po podatkih strokovnih služb za izvajanje dogovorjenega programa v 1979. letu zmanjka 9.294.000 din. Predsedstvo je spričo tega zahtevalo, da stro-

kovna služba regionalne zdravstvene skupnosti pripravi bilančne podatke in očno izdatkov za 1. polletje 1979, na osnovi katerih bodo delavci v združenem delu lahko ocenili možnosti za preračun priložnosti in dohodkov od bruto osebnih dohodkov v korist zdravstva, vendar se stopnje teh prispevkov v nobenem primeru ne bodo smele povečati.

Konec maja so se na Bledu sešli na delovni posvet o sanaciji Blejskega jezera predstavniki občinske skupščine, upravnih, inšpekcijskih in komunalnih organov, družbenopolitičnih organizacij, blejske krajevnne skupnosti ter predstavniki republiških SIS za varstvo okolja, vodno gospodarstvo, raziskovalno dejavnost, inšpekcijskih služb in drugi vidnejši strokovnjaki. Navzoč je bil tudi predsednik republiškega komiteja za varstvo okolja dr. Avgustin Lah. V poglobljeni razpravi so najprej ocenili dosedanje ukrepe za sanacijo jezera in sprejeli vrsto pomembnih zaključkov, ki bodo služili kot osnova za nadaljnjo akcijo. Dogovorili so se tudi o izdelavi osnutka družbenega dogovora o skupnem programiranju, planiranju in uresničevanju sanacije Blejskega jezera. Osnutek bo izvršni svet OS Radovljica posredoval vsem zainteresiranim podpisnikom do konca junija 1979.

Od januarja do maja 1979 je bilo po podatkih oddelka za gospodarstvo in finance pri SO Radovljica v občinski proračun zbrano 31.010.667 din prihodkov, kar je 39,4 % od celotnega plana prihodkov ali 4,8 % več kot lani v prvih petih mesecih. V tem obdobju je bilo namensko razporejeno iz proračuna 30.868.679 din ali 39,3 % vseh prihodkov načrtovanih za 1979. leto.

V počastitev 60-letnice ZKJ, SKOJ, revolucionarnih sindikatov, mednarodnega leta otroka in 125-letnice rojstva Mihajla Pupina, je bilo od 15. do 16. junija v Radovljici XV. srečanje mladih tehnikov Jugoslavije. Pokrovitelj največjega jugoslovanskega zbora mladih tehnikov je bil Franc Leskošek-Luka, organiziral pa so ga ljudska tehnika Jugoslavije, Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije in občine Radovljica. V raznih veščinah s področja fotokina, radijske, raketarske, modelarske, motociklistične in padalske dejavnosti se je predstavilo okoli 300 udeležencev iz vseh republik in pokrajin. Svečana otvoritev, sklepna svečanost ter številna srečanja in razstave so bile v osnovni šoli A. T. Linhart v Radovljici ter na prizoriščih na jezeru Sobec, pri družbenem domu in letališču Lesce ter v festivalni dvorani na Bledu. Razen tega pa so mladi fotografi, filmski snemalci in radiotelegrafisti obšli tudi več krajev v občini.

Spričo vse težjega položaja glede redne preskrbe prebivalstva in delovnih organizacij ter skupnosti v radovljski občini s premogom je izvršni svet OS na zadnji seji sprejel sklep, da trgovska delovna organizacija Merkur iz Kranja, ki oskrbuje z gorivom celotno Gorenjsko, takoj pristopi k odpravljanju sedanjega stanja. Razen iz rudnikov v SR Bosni in Hercegovini naj bi Merkur preučil možnosti nabave premoga v zasavskih rudnikih. Merkur naj bi se čimprej odločil tudi za dohodkovno povezavo z OZD s področja proizvodnje premoga.

Ena od redkih krajevnih skupnosti v radovljski občini, ki doslej še ni razpisala referenduma za samoprispevek, je Kamna gorica. Zaradi izredno velikih komunalnih, družbenih in tudi društvenih potreb pa bo, kot kaže, tudi v tej KS prišlo do razpisnega referenduma. Tako so se odločili delegati skupščine KS in KK SZDL. Akcijo naj bi začeli z javnimi vprašalnimi listami, na katerih naj bi krajski zapisali, katere prednostne potrebe naj se upoštevajo pri razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka.

V začetku junija je delovna organizacija Elan Begunje podpisala samoupravni sporazum o dohodkovnem povezovanju in združevanju sredstev s Slovenijašportom iz Ljubljane, enim največjih jugoslovanskih trgovskih podjetij za prodajo športne opreme. Razen smučni in smučarske opreme, bo Elan dobavljala čolne in druga plovila ter telovadno orodje in športne pripomočke.

V radovljski občini imajo v devetih krajevnih skupnostih 36 oddelkov vzgojno-varstvenih ustanov z zmogljivostjo 733 mest za vzgojo in varstvo otrok od 3. do 7. leta starosti. Kljub temu, da so zaradi premajhnih zmogljivosti, predvsem v vrtcih v Radovljici in Lescah, morali odkloniti letos 77 otrok, je našlo svoje mesto 869 malčkov. Največ otrok 235 je v blejskem vrtcu, v Radovljici jih je v varstvu 212, v Gorjah pa 100. V vseh vrtcih je zaposlenih 51 vzgojiteljic in 19 varušek.

V 1979. letu so delovne organizacije razpisale 71 novih štípendij ob 330 že podeljenih kadrovskih štípendijah. Izredno nizko število kadrovskih štípendij dajejo delovne organizacije gospodarstva in kmetijstva, najmanj pa iz trgovine. Največ, nekaj nad 3 % od števila zaposlenih, dajejo kadrovskih štípendij v kovinsko predelovalni industriji in OZD prometa in zvez.

V 21 bohinskih naseljih, ki so združena v štiri krajevnne skupnosti, je po zadnjih podatkih okrog 5100 prebivalcev. Od vseh KS v Bohinju ima le KS Bohinjska Bistrica s 1700 prebivalci mestni značaj, vse druge, z izjemo Stare Fužine in Srednje vasi pa imajo manj kot 400 prebivalcev. Do 14. let starosti je v Bohinju 19,2 %, nad 65 let pa kar 14,7 % prebivalstva, kar jih po merilih, ki veljajo za oceno odstotka starega prebivalstva uvršča kot zelo stare. Le v KS Stara Fužina, ki ima 27 % mladih, se dviga odstotek nad republiško in občinsko povprečje.

Od aprila do junija je Delavska univerza Radovljica organizirala v Radovljici in na Bledu deset dvodnevnih seminarjev za usposabljanje delegatov iz delegacij za SIS in občinske zbore združenega dela in krajevnih skupnosti. Od 600 vabljenih se je udeležilo vseh predavanj na seminarjih le 212 delegatov iz združenega dela in krajevnih skupnosti. To je precej manj kot so načrtovali v začetku izobraževalne akcije. Seminarji za delegate se bodo nadaljevali od septembra do decembra.

Iz gradiva samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica, ki ga v teh dneh obravnavajo v vseh TOZD, KS in SIS, je razvidno, da je bilo v obdobju 1976-1980 zgrajenih v občini 313 družbenih stanovanj, 90 stanovanj pa je v gradnji. Po prvotno sprejetem srednjeročnem programu bi morali v občini zgraditi 405 stanovanj, vendar zaradi objektivnih okoliščin okoli lastniško pravnih zadev, zavlačevanj pri opremljanju stavbnih zemljišč ta program ni bilo mogoče pravočasno uresničiti.

V okviru dolgoletnega prijateljskega sodelovanja med varadinskimi kulturnimi delavci in kulturnimi organizacijami radovljske občine so bili v gosteh člani mešanega pevskega zbora RKUD Sloboda - VIS Varaždin, ki so v soboto, 9. junija, zvečer z velikim uspehom nastopili s celovečernim koncertom hrvaških in jugoslovanskih pesmi v dvorani doma Joža Azmana v Bohinjski Bistrici. Po pričakovanju se je nastopa gostov iz Hrvaške udeležilo veliko število občanov in prijateljev zborovskega petja.

V spomin na lani preminulega slikarja in likovnega pedagoga Franceta Boltarja iz Radovljice, je muzejsko galerijsko odbor pri Kulturni skupnosti Radovljica postavil v Sivčevi hiši razstavo njegovih del. Na ogled je 30 akvarelnih upodobitev pretežno Radovljice in gorenjske krajine, po katerih je bil umetnik še posebno čustven in znan. Večidel razstavljenih slik so organizatorji zbrali pri zasebnih lastnikih in po ustanovah, ki so jih odkupile v preteklih letih. Razstava bo na ogled od 15. julija.

V avli osnovne šole dr. Janez Mencinger v Bohinjski Bistrici so 11. junija svečano odprli razstavo umetniške fotografije člana fotokluba Radovljica Jaka Gnilsaka. Avtor razstavlja 64 različnih motivov v črnobeli izvedbi. Na osnovi strokovnih ocen si je s to razstavo zagotovil pogoje za naslov mojstra fotografije. Njegovi izdelki bodo na ogled vsak dan od 8. do 18. ure do 25. junija.

ZDRAVLJENJE GORENJSKEGA TURISTIČNEGA BISERA

EDINA IN USPEŠNA REŠITEV: UREDITI KANALIZACIJO NA CELOTNEM OBMOČJU BLEDA!

Bled upravičeno imenujemo gorenjski turistični biser. S svojo enkratno okolico, z jezerom, otokom in gradom, že desetletja privablja turiste in druge obiskovalce z vseh svetovnih celin. Pri tem seveda ni potrebno posebej poudarjati, kaj Bled pomeni v turističnem pogledu za Gorenjsko, Slovenijo in Jugoslavijo. V zadnjih letih pa je upravičena zaskrbljenost turističnih delavcev ob ugotovitvah biologov in drugih strokovnjakov, da se pod jezersko gladino dogajajo stvari, ki v končni fazi lahko pripeljejo do tega, da jezero izumre. V mislih imamo zastrupljanje jezera z najrazličnejšimi škodljivimi snovmi, ki so posebno v zadnjih letih izredno pospešile, sicer počasi napredujoči naravni pojav, odmiranja jezera, predvsem ob povečanju priliva odpadnih voda.

Ze leta 1954 so strokovnjaki resno opozorili, da je prvi in neodločljivo potreben ukrep: izgradnja kanalizacije na Bledu in okolici, ki bo odvajala odpadne vode iz jezera. Seveda je izgradnja kanalizacije in drugih sanacijskih ukrepov zelo počasi napredovala, stanje jezera pa se je slabšalo. Vrh vsega pa je bil močan in dolgotrajen razvoj alg, ki so povzročile tako imenovano, »cvetenje«. V letošnjem letu so se pojavile še doslej neznane toksične alge, ki bi lahko povzročile pravi pogin vsega življa v jezeru. K sreči je bilo v tem času izredno lepo vreme, ki je to pre-

prečilo. To je bilo ponovno opozorilo, da je skrajni čas, da se začne učinkovita in konkretna akcija za ozdravitev blejskega jezera.

V tem času se v jezeru stalno menjava stanje, tako da biologi in drugi strokovnjaki komajda sledijo spremembam. Pri tem je jasno le eno: jezero je treba ozdraviti!

Nepoučen bralec bi se ob teh pesimističnih uvodnih besedah zamislil in vprašal: In kaj je bilo v teh letih storjenega za ozdravitev jezera? Treba je vendarle reči, da je bilo storjenega precej, toda sanacijski ukrepi so se iz najrazličnejših vzrokov vse prepočasno uresničevali.

V lanskem letu je izvršni odbor Zveze vodnih skupnosti Slovenije, v soglasju z izvršnim svetom skupščine občine Radovljica in izvršnim odborom območne vodne skupnosti Gorenjske, imenoval široko republiško komisijo za obravnavanje problematike v zvezi s sanacijo blejskega jezera obravnavala skupščina SR Slovenije, ki je med drugim priporočila, da naj se sklene družbeni dogovor, ki bo pripomogel k hitremu in učinkovitemu izvrševanju sanacijskih ukrepov. Takšen dogovor je sedaj že v pripravi, sicer pa o njem malo kasneje.

Republiška komisija za obravnavanje problematike in sanacije jezera je že na drugi seji v lanskem avgustu imenovala dve podkomisiji in sicer za kanalizacijo in druge vodnogospodarske ukrepe ter za biologijo. Konec meseca je bil na Bledu posvet o sanaciji jezera, na katerem so tudi že obravnavali poročila obeh podkomisij, seznanili pa so se tudi s trenutnim stanjem v jezeru.

Največkrat je bilo jasno in glasno poudarjeno, da je predpogoj, da se jezero začne uspešno zdraviti, ureditev kanalizacije na območju in tudi širšem območju Bleda. Podkomisija za kanalizacijo je že podrobno proučila stanje in tudi že predlagala ukrepe. Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, kaj pomenijo odpadne in druge škodljive snovi, ki se ob neurejeni kanalizaciji izlivajo v jezero. V letošnjem februarju je bil sprejet celoten načrt ureditve kanalizacije. Projekti so v izdelavi, nekateri pa tudi že gotovi. Prav tako pa se tudi že izvajajo ukrepi pri preprečevanju, da bi iz raznih dotokov tekla v jezero škodljive snovi. Tukaj se izredno prizadevajo predstavniki vodnega gospodarstva, ki tudi že dosegajo spodbudne rezultate.

Na zadnjem posvetu o sanaciji jezera pa je bilo tudi jasno izraženo, da se bo za ureditev celotne kanalizacije zataknilo pri denarju. Po grobih ocenah bo namreč za celotno ureditev kanalizacije treba nameniti 250 milijonov dinarjev. Že sedaj je jasno, da tega denarja na Bledu, oziroma v radovljski občini ne bodo mogli zbrati, temveč se bo treba odločiti za poseben način združevanja v okviru širše družbene skupnosti.

Poleg kanalizacije pa se tudi že kažejo znaki, to so tudi že ugotovili strokovnjaki, da so nevarnosti za jezero tudi v širšem območju Bleda. Pritoki raznih manjših rek v jezero niso več tako čisti kot nekoč, prav tako pa ni čist tudi zrak. Zanimivo je pri tem pripomniti, da tudi reka Radovna, ki sedaj s 300 litri vode na sekundo teče v jezero zaradi izboljšanja kisikovih razmer, ni več tako čista kot nekoč.

Vse to in še druge ugotovitve jasno opozarjajo, da je jezero v nevarnosti in da sanacije ne gre v nobenem primeru zavlačevati. Seveda ta čas ni primeren za preplah, stvari se premikajo in »blejski bolnik« bo slej ko prej ozdravljen. Pričakovati je, da bo sanacija pospešil družbeni dogovor o skupnem pro-

gramiranju, planiranju in uresničevanju sanacije jezera, ki se že pripravlja. Na zadnjem posvetu o sanaciji jezera na Bledu so se zavzeli, da osnutek dogovora čimprej dobijo vsi podpisniki, med katerimi so skupščina občine Radovljica, Zveza

vodnih skupnosti Slovenije, komunalna skupnost, delovne organizacije s sedežem na Bledu, turistična poslovna skupnost Bled in drugi. Družbeni dogovor naj bi podpisali jeseni.

Janko Rabič

OSREDNJA REPUBLIŠKA PROSLAVA OB LETOŠNJIH JUBILEJIH NA DUHU - OSTRI VRH, 4. JULIJA

Osrednja republiška proslava ob 60 letnici KPJ, SKOJ in združenih sindikatov bo 4. junija - na dan borca - na Duhu - Ostri vrh, s pričetkom ob 11. uri.

Glede na izbrani prostor bodo s to proslavo obeležili tudi 50 letnico smrti Djura Djakovića in Nikole Hečimovića ter 35 letnico ustanovitve Lackovega odreda.

Kraj, kjer bo proslava je v neposredni bližini državne meje in je za oddaljene udeležence parkirni prostor zagotovljen. Prireditelji vabijo delovne ljudi, občane, borce NOV in mladino iz vse Slovenije, da se proslave udeležijo.

Pred 25. leti je 31 strugarjev uspešno končalo metalurško industrijsko šolo. Ob tem jubileju so se zbrali na Pristavi, žalne vsi.

SKLEPI SEJE SKUPŠČINE OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Na deseti seji obeh zborov skupščine občinske zdravstvene skupnosti Jesenice so sprejeli več sklepov in potrdili nekaj imenovanj v posamezne odbore skupščinskih organov, potrdili pa so tudi delitev sredstev po zaključnem računu za leto 1978.

Na osnovi predloženega gradiva za deseto sejo obeh zborov skupščine so sprejeli naslednje sklepe:

Sklepi v zvezi z razpravo o finančnem poročilu za prve tri mesece:

Skupščina je sprejela poročilo o prihodkih in odhodkih za prve tri mesece 1979 z ugotovitvijo, da so dohodi formirani še po višji prispevni stopnji in da odhodki ne vsebujejo razlik o cenah po novih samoupravnih sporazumih o svobodni menjavi dela.

Zdravstvene organizacije morajo najkasneje do 25. junija opraviti poročila po sklenjenih sporazumih.

Zdravstvene organizacije morajo vložiti več naporov za znižanje stroškov za zdravila, bolnišnično zdravljenje in v zmanjšanje odsotnosti z dela zaradi bolezni, kajti vsi ti stroški kažejo tendenco naraščanja.

V zvezi s poročilom o izvajanju zdravstvenega varstva za leta 1976 do 1978 je skupščina sprejela naslednje sklepe:

Zdravstvene delovne organizacije v občini morajo v svojih samoupravnih organih in strokovnih kolegijskih razpravljati o predlaganih ukrepih in do 15. julija sporočiti skupščini svoje zaključke, predloge in akcije rešitev posameznih nalog.

Regionalna zdravstvena skupnost Kranj naj imenuje strokovno komisijo z nalogo, da pregleda:

evidenco opravljenih zdravstvenih storitev,

kvaliteto storitev - zobozdravstva,

ležalno dobo v hospitalih,

stalež bolnikov po posameznih ambulantah.

Zdravstveni dom Jesenice naj predloži problematiko zobozdravstva v občini.

Dopolnitev statuta občinske zdravstvene skupnosti:

1. Skupščina je sprejela predlog statutarnega sklepa o dopolnitvi statuta občinske zdravstvene skupnosti Jesenice glede ljudske obrambe in družbene samozasčite.

2. Skupščina je potrdila tudi predlog o razširitvi odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito, tako da sedaj odbor sestavljajo naslednji člani: Stane Torkar, predsednik skupščine, Jože Frece, predsednik izvršnega odbora skupščine, Ljuba Tarman, predsednica zbora uporabnikov, Božo Pogačar, predsednik zbora izvajalcev, Miro Harej, podpredsednik zbora izvajalcev, Jože Kokalj, podpredsednik zbora uporabnikov in Olga Grm, sekretar zdravstvene skupnosti Jesenice.

Predlog spremembe višine dogovorjenih sredstev za leto 1979 in 1980:

Skupščina zdravstvene skupnosti Jesenice je sprejela sklep, da se glede na potrebna sredstva za zdravstveno varstvo na osnovi sklenjenih samoupravnih dogovorov o svobodni menjavi dela, predloži zboru združenega dela občinske skupščine Jesenice in preko njega organizacijam združenega dela zahteva, da se sprostijo vsa sredstva zbrana na osnovi znižane prispevne stopnje v višini 8,02, in sicer 7,07 iz bruto osebnega dohodka in 1,04 iz prispevka temeljnih organizacij združenega dela. Utemeljitev za to zahtevo je podana že z začasnim finančnim programom, ki je napravljen na osnovi svobodne menjave dela z zdravstvenimi delovnimi organizacijami na območju občine, regije ter republike.

Predlog delitve viška sredstev po zaključnem računu:

Na osnovi sklepa osme redne seje skupščine obeh zborov, ki se je glasil, da izvršni odbor privarja predlog razdelitve denarja v višini 1.413.000 dinarjev, s katerim razpolaga skupščina, so zdravstvene organizacije predložile mnogo večje zahteve kot je bilo na voljo denarja, zato ni mogel zadovoljiti vseh potreb. Skupščini pa je predložil naslednjo razdelitev:

1. Za nabavo reševalnega avtomobila z EKG aparatom, šestkanalni, notranjo opremo in instrumentarjem za urgentno ambulantno 800.000 dinarjev.

2. Zavodu za letovanje otrok Kranj za letovanje 25 zdravstveno ogroženih otrok 43.666 din.

3. Zdravstvenemu domu Jesenice za pregled in popravilo zob borcev NOV 250.000 din.

4. Splošni bolnici Jesenice za kompletiranje aparature za kardiološko diagnostiko - delni prispevek 309.340 din.

5. Plaćilo spremljevalcem slepih v času letovanja (dva slepa, en spremljevalec) 10.000 din.

Denar se dodeljuje namensko in morajo zdravstvene delovne organizacije izkazati porabo s predložitvijo predračunov in obračunov. Zavod za letovanje otrok in organizacija slepih morata predložiti poročilo o tem, koliko je letovalo otrok, ki so koristili namenjen denar, oziroma koliko slepih je koristilo letovanje.

Iz delitve teh sredstev je izpadla obratna ambulanta železarnice Jesenice, delegat te delovne organizacije je tudi postavil skupščini vprašanje, zakaj ni izvršni odbor upošteval tudi zahteve, ki jo je predložila obratna ambulanta železarnice. Pojasnjeno je bilo, da ambulanta dobi denar po zaključnem računu železarnice Jesenice in je bila iz tega razloga tudi izpuščena pri sedanjih delitvi. Seveda, če bi imeli večji ostanek denarja po zaključnem računu, bi bila ta delitev veliko bolj ugodna in bi pokrili vse predložene zahteve.

Skupščina je predlagano delitev potrdila z vsemi dopolnili.

Imenovanja in določitev dopolnila nagrade predsedniku skupščine in izvršnega odbora za leto 1978 in predlog za mesečno nagrado za leto 1979.

Za delegata v investicijsko komisijo regionalne skupščine so imenovali predsednika izvršnega odbora Joža Freceja.

V strokovno komisijo za izdelavo srednjeročnega in dolgoročnega plana skupščine so imenovali naslednje člane: Stane Torkar, Jože Frece, Drago dr. Petrič, Janko Burin, France dr. Andoljšek, Stefan dr. Plut in Olga Grm. Petrič, Andoljšek, Plut in Burin so bili predlagani od zdravstvenih delovnih organizacij.

Da bi se približala višini nagrad za leto 1978 ostalim predstnikom SIS, je skupščina sprejela sklep, da se obema predsednikom dodeli dodatno nagrado v višini 5000 din, za leto 1979 pa je skupščina potrdila mesečno nagrado v višini 1250 din.

Stane Torkar
predsednik skupščine

XI. ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV V NEDELJO, 24. JUNIJA, OB 10. URI V RUDNIKU - KAMNIK

Letošnji XI. že tradicionalni zbor gorenjskih aktivistov bo v nedeljo, 24. junija ob 10. uri v Rudniku v bližini Volčjega potoka v občini Kamnik, v organizaciji občinske konference SZDL Kamnik.

Zbori aktivistov, ki jih izmenoma organizirajo občine Domžale, Jesenice, Kamnik, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin, so iz okvirja srečanj nekdanjih gorenjskih aktivistov spontano prerasla v srečanja, ki se jih poleg aktivistov udeležujejo tudi ostali prebivalci Gorenjske in drugih krajev. V letu 1970 so namreč te občine podelile domilec pokrajinskemu odboru OF in pokrajinskemu odboru KPS za Gorenjsko. Letos pa se je gorenjskim občinam pridružila še občina Ljubljana-Siška, katere pretežni del je bil vključen v pokrajinski odbor OF za Gorenjsko.

Letošnji zbor bo potekal v znamenju obletnice KPJ, SKOJ in naprednih - združenih sindikatov.

Slavnostni govornik na zboru bo Albin Vengust, predsednik izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljane, v kulturnem programu pa bodo sodelovali združeni pevski zbori, folklorna skupina, godba na pihala in recitatorji. Ob tej priliki bo občina Ljubljana-Siška pokrajinskemu odboru OF za Gorenjsko podelila domilec.

RUDNIK: je majhna, prijazna vasica sredi gozdov v bližini Volčjega potoka, kjer so se že takoj po okupaciji sestajali aktivisti OF, organizatorji narodnoosvobodilnega boja.

Sredi decembra 1943 je v Rudniku začela delovati prva tiskarna na Gorenjskem, v neposredni bližini je bila partizanska bolnišnica Triglav, vanj pa so se stekale tudi kurirske zveze.

Na prostoru, kjer bo XI. zbor gorenjskih aktivistov, je 6. januarja 1945 izgubilo življenje okrog 30 partizanov v tragediji, ki je bila posledica izdaje. Med padlimi člani VOS in okrožnega komiteja KPS Kamnik, je bil tudi sekretar okrožnega komiteja KPS Kamnik Ivan Peterelj-Tinko.

VOZNI RED POSEBNIH AVTOBUSOV ZA PREVOZ NA XI. ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV 24. JUNIJA V RUDNIKU PRI KAMNIKU

- en avtobus za udeležence iz KS Rateče, Kr. gora, Dovje-Mojstrana, Hrušica in Planina:
 - odhod ob 7.30 iz parkirnega prostora Rateče
 - postanek na vseh avtobusnih postajah od Rateč do parkirnega prostora pri skupščini občine Jesenice.
- dva avtobusa za udeležence iz KS Plavž in Sava:
 - odhod ob 8. uri iz parkirnega prostora pri skupščini občine Jesenice
 - postanek na vseh avtobusnih postajah od skupščine do obratne ambulante železarnice Jesenice.
- en avtobus za udeležence iz KS Podmežaklja in Javornik-Koroška Bela:
 - odhod ob 8. uri izpred stavbe KS Pdežaklja
 - postanek na avtobusnih postajah do Koroške Bele
- en avtobus za udeležence iz KS Blejska Dobrava in Žirovnica:
 - odhod ob 8. uri iz parkirnega prostora pred železniško postajo Dobrava
 - postanek na Lipcah in vseh avtobusnih postajah od Žirovnice do Rodin

Prevoz je brezplačen.

Vse aktiviste, borce in ostale občane, ki se bodo udeležili XI. zbora gorenjskih aktivistov prosimo, da se prijavijo pri predsedniku krajevne konference SZDL ali krajevnega odbora ZB NOV v svoji krajevni skupnosti.

OK SZDL Jesenice

VELIKA SLOVESNOST V ŽIROVNICI

V okviru krajevnega praznika krajevnih skupnosti Žirovnica so imeli v nedeljo, 17. junija, velik sprevod in pred osnovno šolo proslavo, povezano s poimenovanjem osnovne šole po gorenjskem odredu. V sprevodu skozi Žirovnico in Selo so sodelovali partizanska brigada, enota teritorialne obrambe, graničarji, predstavniki družbenopolitičnih organizacij, borci NOV, šolska mladina, lovci, gasilci in drugi.

Po prihodu sprevoda pred osnovno šolo, kjer je bila proslava, je podpolkovnik Peter Haralović predal raport predsedniku odbora gorenjskega odreda NOV polkovniku Ljubu Kržišniku. Slavnostni govor je imel predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar, ki je v kratkih besedah opisal uspešen boj prebivalcev Gorenjske proti okupatorju, ki je hotel narediti to deželo nemško. Poudaril je izredno velik pomen gorenjskega odreda, ki je imel več pomembnih bojev in akcij proti okupatorju na gorenjskem območju. Med drugim je zažgal in potušil zelo pomemben železniški most

v Mostah, za kar so gestapovci ustrelili 29 talcev. V spomin nanje prebivalci tega področja praznujejo krajevni praznik. Iz gorenjskega odreda so se na Gorenjskem razvile številne partizanske enote, ki so skupaj s prebivalci prispevale svoj delež k osvoboditvi Slovenije in Jugoslavije.

V nadaljevanju je bila slovesnost o poimenovanju teritorialne enote JLA Boh. Bela in osnovne šole Žirovnica po gorenjskem odredu. V zvezi s tem je ukaz maršala Tita prebral podpolkovnik Peter Haralović. Marjan Jemec, upravitelj šole in

Ni še dolgo, ko so se v nemale razprave o tem, ali nadaljevati razvoj turizma v jeseniški občini, ali pa imamo nekateri, zlasti prenočitvenih zmogljivosti že dovolj. Če bi bile takšne razprave posledica razmišljanj o tem, ali krajina prenese dodatne zmogljivosti ali ne, ali je naš turistični prostor že, in koliko je že, zasičen in ali nemara že ne zmanjkuje prostora za bivanje in odmor, potem bi bile popolnoma razumljive. Ker pa doslej ni še nihče ovrgel usmeritve, da je turizem druga najpomembnejša gospodarska panoga v jeseniški občini, ker se ni nihče ovrgel urbanističnih zasnov, ki predvidevajo na širšem območju Kranjske gore 9.000 turističnih postelj (po eni izmed inštitucij pa celo 11.000) in ker smo vedno ugotavljali ter še kar naprej ugotavljamo, da teži v naš del alpskega prostora poleti in pozimi vse več oddiha željnih ljudi, najsi bomo domači ali tuji, se zdi, da so bile takšne razprave ne le odveč, pač pa nemara celo nadomestilo za marsikaj drugega.

Da nov hotel prva leta posluje z izgubo (zlasti če je v celoti zgrajen s krediti in ga duše anuitete), se zdi marsikje povsem razumljivo. Mi pa smo bili zaradi enega ali dveh takšnih primerov pripravljeni pod celotno gostinstvo in celo pod celotni turizem postaviti vprašaj. In še dandanašnji se je moč kdaj pa kdaj spopasti s stališčem, da smo nemara v preteklosti razvijali turizem iz osnovne narobe, ker smo v Kranjski gori zgradili dva srednjevelika hotela in vrsto manjših, namesto bi po avstrijskem zgledu gradili majhne penzione, ki nudijo več domačnosti, niso kasarne, se bolje prilagajajo krajin in so sploh vsestransko bolj in lepši. Takšnih stališč seveda ne zagovarjajo tisti, ki si morajo v gostinstvu zaslužiti svoj oseben dohodek in zato postavljajo na prvo mesto ekonomiko poslovanja. Pa kljub temu nima nihče nič ne proti penzionom, ne proti počitniškim domovom, ne proti ekskluzivnim bungalovom, ne proti ničemer, kar vidimo v bližnji ali daljni sosesčini. Vendar bi bilo treba vse naštetu in še marsikaj drugega zgraditi. Vsi gostinski in turistični objekti, pa tudi katerikoli drugi, imajo to slabo lastnost, da se nečjejo zgraditi sami. Zato bomo nemara lahko v brezkončnost jadikovali, česa vsega nimamo, če se ne bomo stvari lotili drugače.

Naj bo že tako ali drugače, naj bodo pretekle in sedanje razprave ustvarjalne ali jalove, vendar je končno postalo vsem (razen prav redkim izjemam) razumljivo, da je treba kreniti naprej in da pomeni nadaljnja stagnacija začetek nazadovanja. In kako naprej?

Ena izmed rešitev, ki je na dosegu roke, ki bo jutri postala stvarnost je tista, ki jo ponuja temeljna organizacija Gradis Jesenice s svojim naseljem počitniških stanovanj v Čičarah v Kranjski gori. Resda njihov projekt zaenkrat še ničesar ne pripeva h gradnji širše turistične infrastrukture in turistične opreme (zlasti žičnic), vendar pa je v sedanjem že dovolj dolgo trajajočem stanju stagnacije, vsaj nekaj, kar se ne bo izgubilo v brezkončnem razpravljanju in bo »jutri« res.

Doslej je Gradis zgradil v Čičarah (na severozahodnem robu Kranjske gore) dve stavbi s 120 počitniškimi stanovanji. Prvo so dogradili leta 1976, drugo pa leta 1977. Letos konec julija pa bodo izročili kupcem počitniška stanovanja (69 jih bo) v tretji stavbi in pred kratkim so zaključili četrto, peto ter šesto stavbo. V prihodnjih letih bodo v njih zgradili še 157 počitniških stanovanj. Ko bodo dograjena, bo v Čičarah kar precej veliko počitniško naselje. Sredi poletja 1980 bo v celoti poseljeno in v njem bo 346 počitniških stanovanj.

Doslej so gradili pretežno enosobna stanovanja, nekaj pa je bilo trosobnih. V novih stavbah bodo poleg

polkovnik Ljubo Kržišnik sta podpisala listino o poimenovanju. Ob tej priliki so prvič podelili posebna priznanja gorenjskega odreda učencem, ki so imeli osemletni odlični uspeh, oziroma so se pri drugih aktivnostih najboljše izkazali. Priznanja so prejeli: Jasmina Smole, Marko Jemec, Andreja Uršič, Andrej Ahačič, Saša Pšenica, Magda Česek, Janez Katnik, Mitja Ovsenak, Vinko Toman, Pavel Slamnik, Maja Langus, Aleš Vičar in Roman Bernard.

V kulturnem delu programa so nastopili pihalni orkester JLA, oktet domačega DPD Svoboda France Prešeren, šolski pevski zbor in recitatorji. Po proslavi so na šoli na svečan način razdelili spričevala učencem, ki so končali osmi razred in pripravili srečanje za nagajence ter prosvetne delavce. Glede na to, da je ob koncu proslave pričelo deževati, so srečanje za borce NOV namesto na Glenci imeli v dvorani na Breznicah.

KAKO NAPREJ?

enosobnih tudi dvosobna stanovanja.

In kdo je kupec? Delovne organizacije in zasebniki. V doslej zgrajenih stavbah je kupilo počitniška stanovanja 25 delovnih organizacij (nekateri po več enot) in 44 zasebnikov. Oboji so večinoma iz Slovenije - pretežno iz Ljubljane. Le šest jih je iz drugih republik.

Kako veliko zanimanje vlada za takšno gradnjo nam pove podatek, da je za 157 stanovanj, ki jih bodo pričeli graditi prihodnji mesec, doslej evidentiranih pri Gradisu okrog 400 kupcev. S kupci sklepajo predpogodbe, grade pa z njihovimi predplačili in z lastnim denarjem.

Zaenkrat ne obstoji nikakršna evidenca o bivanju lastnikov in njihovih sorodnikov, prijateljev, znancev... v počitniških stanovanjih. Vendar lahko sklepamo, da izkoriščenost ni posebno velika. Vendar je verjetno nekoliko večja kot v počitniških hišah. Obstoji pa bistvena razlika med počitniškimi hišami in počitniškimi stanovanji. V izkoriščenosti zemljišča. Doslej je Gradis kupil v Čičarah 3,47 ha zemljišča. Na njem bo zgradil okrog 440 počitniških stanovanj. Tolikšno število stanovanjskih enot v zasebnih počitniških hišah pa bi zavzelo okrog 18 ha prostora. Pri gradnji počitniških stanovanj gre za varčevanje s prostorom na prvem mestu. Pa gre še za marsikaj, dasiravno se pogosto slišimo, da kraj v turističnem smislu nima od gostov, ki bivajo v počitniških stanovanjih, drugega kot težave, saj mu obremenjujejo komunalne naprave in podobno.

Če gledamo poslovanje turističnih in gostinskih organizacij tako ozko, kakor smo navajeni (skozi devizno participacijo, ali kvečjemu skozi število evidentiranih nočitev), potem ima turistični kraj od ljudi, ki bivajo v počitniških stanovanjih, resnično bore malo, če pa znamo pogledati na turistični promet dovolj stvarno in dovolj široko, pa je seve slika čisto drugačna. V nemajhnini meri so gostje, ki bivajo v počitniških stanovanjih zelo pomembna kategorija, saj povečujejo promet v trgovini, v servisih (seveda, če jih imamo), na žičnicah in ne nazadnje v gostiščih. Pa ne gre le za to. Prebivalci, ki imajo v kraju počitniška stanovanja, niso slučajni gostje (kakršne pripelje ta ali ona agencija), pač pa so navezani na kraj. Zato je treba z njimi vzpostaviti poglobljene stike, kar le tako za kraj lahko tudi marsikaj koristnega stori.

Takrat pred leti, ko je nastajala zasnova počitniškega naselja Čičare, je bila prisotna zamisel Eurohotela kakršnega poznajo skoraj v vseh deželah Evrope. Vendar zaradi naših, dovolj specifičnih razmer, ta zamisel ni uspela ne v Kranjski gori, ne v Poreču, kjer so z izgradnjo počitniških stanovanj daleč pred nami.

V programu počitniškega naselja Čičare je tudi trgovski center in restavracija. Ko se bo število stanovanj povzpelo čez 500, se bo nemara našel tudi investitor, ki bo pripravljen oboje zgraditi in upravljati.

Vsem, ki razmišljajo o razvoju turizma na daljšo stezo, je razumljivo, da je treba utirati pot vsem oblikam in da ne kaže izpustiti nobene možnosti. Zato je nerazumljivo, da je krajevna skupnost Kranjska gora nadaljevanje gradnje počitniških stanovanj v Čičarah odklonila s tem, da je dala skrajno negativno mnenje, češ, da je treba z zemljiščem varčevati, saj ga bodo potrebovali domačini in gostinski delavci za stanovanjsko graditve.

Gornjesavska dolina je res ozka in še zdaleč nima neomejenih prostorskih zmogljivosti. Nikakor pa ni tako tesna, da v njej ne bi bilo mogoče najti ustreznih lokacij za takšen obseg stanovanjske graditve, kakršnega bodo v prihodnosti potrebovali domačini.

400 evidentiranih kupcev počitniških stanovanj v Kranjski gori pomeni, da obstoji 400 ljudi (beri družin), ki žele v tem kraju preživljati svoj prosti čas. Če to žele, pa jim mora biti kraj všeč. In če jim je všeč, so zanesljivo pripravljeni navezati stike in se vrniti v prizadevanja za njegov napredek.

Vsi turistični kraji in vsa območja imajo svoje prijatelje. Vendar jih ima Kranjska gora več kakor marsikateri kraj. Po krankskogorskem in poreškem vzorcu pa so v zadnjem času začeli tudi drugod razmišljati, da bi z denarjem zasebnikov pospešili turistični razvoj. In ali ni zanimivo, da zdaj, ko začenjajo krankskogorski model kopirati drugod, žele nekateri v tem kraju pred leti začeti proces zaustavit. Sem sodi tudi odklonilno stališče krajevnih skupnosti.

Počitniška stanovanja zagotavljajo obisk v kraju tudi v takšnih obdobjih, ko le-ta iz različnih vzrokov uplahne. In to se je že zgodilo in se bo lahko še, tudi v Kranjski gori, ki ima sicer to srečo, da ima obiskovalcev raje preveč kakot premalo. P. S.

SPodbudno DELO DU JAVORNIK - Koroška BELA

Ponovno se oglašamo kot vitalni ljudje, ki v jeseni svojega življenja, kljub letom, lahko še vedno živimo v svoji pestri in nenehni dejavnosti.

Predvsem je treba omeniti aktivnost folklorne skupine, ki pod vodstvom Gabrijela Peterneleja v zadnjem času dosega zavidljive uspehe na vseh gostovanjih pri društvih upokojencev tudi izven naše občine. Zelo lepo dopolnjujeta to skupino in ji pomagata pri izvedbi celovečernih kulturnih programov ansambel Veseli Upokojenci in ženski pevski kvartet, programsko pa povezujejo pestrost nastopov recitatorka in humorist.

Nastopi so sledili kot na tekočem traku. Tako smo predčasno že navedli prvi nastop v letošnjem letu, ki je bil 20. januarja v Novi Gorici. Sedmega februarja so sodelovali na proslavi slovenskega kulturnega praznika Prešernovega dne v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

Tretjega marca so v počastitev dneva žena, gostovali pri DU Nova Gorica. Nastop je bil v šolskem centru Grčna v veliko zadovoljstvo navzočih - več kot 130 - upokojencev. Osmega marca - dan žena - so izvedli program v domačem domu na Javorniku. 31. marca so nastopili na željo DU Tolmin, kar dvakrat: dopoldne v domu varovancev, - dvorana je bila polnozasedena, - popoldan pa za tolminske upokojence. Ob tej priložnosti so dobili tudi vabilo za nastop v domu JLA v Tolminu, kar bodo pa kasneje storili. 21. aprila so nastopili na prireditvi invalidov v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Petega maja so dvakrat nastopili s celotnim programom v Podbrdu. Popoldanski nastop za oskrbovance doma varovancev iz Podbrda in Petrovega brda, zvečer pa za krajanje Podbrda. Oba nastopa sta ponovno dokazala kako koristni in prijetni so taki nastopi tako za gledalce, kakor za nastopajoče, ki jim je vsak nastop spodbuda za naprej.

17. maja so v okviru kulturnega tedna DPD Svoboda France Meninger Javornik - Koroška Bela v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku imeli celovečerni program v srečanju z upokojenci. 26. maja so nastopili na družabnem srečanju društva invalidov Jesenice v domu

DU na Javorniku. Devetega junija so na vabilo DU Cerkno gostovali v tamkajšnji kinodvorani, ki je bila polno zasedena. Prisostvovala je tudi skupina petdesetih Holandcev. Nastop naše kulturne skupine je zelo dobro uspel. Tudi ta nastop je dokazal, da je dejavnost te kulturne skupine vedno boljša.

Vsako gostovanje izven občine je združeno tudi z obiskom enega od spomenikov NOB padlim in polaganjem cetja.

Omeniti pa je treba še dejavnost krožka ženskih ročnih del, ki ga vodi Štefka Bregant. Tako so od 12. do 17. marca, v počastitev dneva žena, v sodelovanju s krajanjimi imele odlično in na svojstven način pripravljeno razstavo. V tednu upokojencev pripravljajo članice krožka novo presenečenje.

Za zaključek delovanja krožka pred poletnim odmorom, so organizirali in 16. junija izvedli izlet po partizanskih poteh Dolenjske in Bele krajine. Voditeljica krožka je že doma posnela na magnetofonski trak zgodovino ali značilnosti posameznih krajev. Zaradi preobčirnosti navajam le najvažnejše in morda bo koga zanimalo:

- da je bila Stična še slovensko naselje, da pa sta gotška cerkev in samostan iz 12. stol.;

- da je bil na Muljavi 1844. rojen prvi slovenski romanopisec J. Jurčič;

- da je grad Žužembek iz 9. do 10. stol. in da je bil v zadnji vojni zelo poškodovan, a ga obnavljajo;

- da je grad Otočec na otoku reke Krke že iz 13. stol.;

- da je bil Rog Baza 20 središče partizanskega gibanja;

- da je bila v Dolenjskih toplih 1944. leta partizanska bolnišnica dr. Petra Deržaja in da ima radioaktivna voda ob izviru 30 stop. C;

- da je naselje Novo mesto povzdignil v mesto Rudolf IV. Habsburški in se je zato sprva imenovalo Rudolfovo, da je poleg drugih industrij tudi tovarna zdravil Krka;

- da je bila Metlika do ustanovitve Karlovca (1570) glavna postojanka proti Turkom in v vsej svoji zgodovini 16 krat napadena in porušena. V gradu iz 18. stol. je muzej Bele Krajine, ki ima 18 razstavnih prostorov od arheološkega oddelka pa vse do prikaza prvih tehničnih pridobitev v Beli krajini, galerijske zbirke belokranjskih umetnikov in likovnikov, belokranjske etnološke zbirke in prikaz naprednega gibanja do konca narodnosvobodilne vojne 1945 z razvojem ljudske oblasti. V njem je tudi operacijski stol, na katerem je bil ob ponesrečenem poizkusu novega minometalca - v bližini Črnomlja - operiran leta 1944 narodni heroj Franc Rozman - Stane. Kustos tega muzeja je pisatelj Jože Dular («Krka umira»);

- da ni človeška ribica le v Postojnski jami, ampak tudi v metliškem muzeju (pripis na rob metliške zgodovine, da je mesto šlo pred drugo svetovno vojno 1000 prebivalcev, imelo pa 25 gostiln!);

- da je med Metliko in Črnomljem Srbska vas, kjer je naseljeno še iz časa uskokov v Vojni Krajini 350 Srbov, ki govorijo svoj jezik;

- da je bilo v Črnomlju, središču Bele krajine, v noči od 19. do 20. februarja 1944 zasedanje SNOSA, da pa je bilo tu naselje že v rimski dobi in so odkrili še staroslovanske grobove;

- da sta Suha in Bela krajina prepolni naše preteklosti in dokaz današnjega napredka!

Izlet je povsem uspel. Za strokovno vodstvo Štefki Bregantovi, za dobro boljo v avtobusu Slavki Dobovškovi, za srečno vrnitev šoferju Alpetovcu Janezu Mirtiču, iskrena hvala! Enako zahvalo za denarni prispevek izrekamo konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne in za razumevanje DU Javornik - Koroška Bela. J.

ZAKljučna SVEČANOST OB 60-LETNICI BOJEV ZA SEVERNO MEJO

Petčlanska delegacija, ki je bila izvoljena na zadnjem obnem zboru zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919 na Jesenicah, se je 15. junija udeležila zaključne svečanosti ob 60-letnici bojev za severno mejo, ki je bila v klubu delegatov v Ljubljani.

Tu se je zbralo okoli 150 nekdanjih prostovoljcev za severno mejo, vsi že v starosti nad 80 let, z vseh strani naše ožje domovine, to je od Prekmurja do Rateč. Vsi so bili zadovoljni, da se ob tako pomembni obletnici in v tako visoki starosti sploh še lahko srečujejo.

O velikem pomenu zaključnih bojev na Koroškem in o takratnih časih, tako usodnih za naše slovenske kraje na Stajerskem, katere bi si radi prilastili naši severni sosedje, je obširno spregovoril Lojze Ude, predsednik republiškega odbora zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919. Orisal je tudi lik generala Maistra, ki je s svojimi prostovoljci prevzel oblast v Mariboru in prisilil avstrijske vojaške enote, da so zapustile Maribor. Omenil je tudi pohod naših prostovoljcev čez Ljubelj na Koroško v novembrskih dneh leta 1918, pod poveljstvom majorja Lavriča. V tej enoti je bila velika večina prostovoljcev z Jesenic. Lojze Ude je v zaključku svojega govora dal poudarek napisu na spominski plošči, ki je bila pritrjena na steni železniške postaje na Jesenicah, pred petimi leti, in na kateri je napis: »Če v onih letih, ne bilo bi nas, še večji kos slovenske zemlje, bi odtrgal, tuji plazi».

Tajnik republiškega odbora zveze prostovoljcev Franjo Kristan je omenil vse proslave širom Slovenije v pretekli jeseni, ob 60-letnici začat-

ka bojev za našo severno mejo. Se posebno je poudaril proslavi na Jesenicah, kjer so bile podeljene dragocene plakete ostarelim prostovoljcem jeseniške občine.

Predstavniki republiške konferen- ce SZDL je pozdravil vse navzoče prostovoljce in spregovoril o tedanjih težkih časih, ko je bila velika nevarnost, da izgubimo Maribor z okolico in tudi druge kraje na našem Stajerskem. Dal je vse priznanje prostovoljcem, ki takrat niso oklevali, ko jih je klicala ogrožena domovina. Organizacije zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918 in 1919 je izročil visoko odlikovanje, katero ji je podelil tovariš Tito ob tem jubileju.

V kulturnem programu je sodeloval koroški akademski oktet, recitali pa sta članici kluba koroških študentov.

Ob zaključku je bila sprejeta resolucija, ki zahteva za naše rojake na Koroškem vse narodnostne pravice, ki ji pripadajo po 7. členu avstrijske državne pogodbe in tudi po mednarodnem pravu.

Končno so bili vsi zbrani delegati povabljeni na kosilo, kjer so še dolgo ostali skupaj in obujali spomine na čase pred 60 leti, ko so se naveličani in utrujeni od življenja v strelskih jarkih širom Evrope vračali domov, niso pa vrgli puške v koruzo, ko je bila v nevarnosti komaj rojena svobodna domovina. sš

Z jugoslovanskega zbora pionirjev v Mozirju (Foto Tomaž Rant.)

LETOŠNJI ZBOR PIONIRJEV V MOZIRJU

Kot vsako leto je bil tudi letos zbor pionirjev Jugoslavije in sicer tokrat v Mozirju. Iz naše občine so se zbora udeležili pionirji, predstavniki osnovnih šol: Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora, osnovne šole 16. decembra Mojstrana, osnovni šol Prežihov Voranc, Tone Čufar in Polde Stražičar Jesenice in osnovne šole Karavanskih kurirjev NOV Koroška Bela. Skupaj 50 pionirjev, pod vodstvom učiteljice Minke Pesjak.

Ob 7. uri zjutraj smo se odpeljali z Jesenic, čez Trojane v Mozirje. Vožnja je bila dolga, vendar zanimiva. Spoznali smo lahko učence in učence iz drugih šol naše občine. Ob 9. uri smo prispeli v Mozirje in čez pol ure smo se že formirali v brigade

in sicer: Tomšičevo, Serčerjevo in Bračičevo. Jeseniški avtobus je imel oznako Tomšičeva brigada I. Ob 10. uri se je začel kulturni program. Govor je imel član predsedstva centralnega komiteja ZKJ Stane Dolanc. Za njim so se zvrstile še številne pesmi in recitacije.

Ob 11.30 je bilo kosilo za vse udeležence. Po kosilu so si nekateri odšli ogledat gaj. Tam so posadili novo drevesce. Jeseniški avtobus je odpeljal po kulturnem programu domov. Na Jesenice smo zadovoljni prispeli ob 16. uri, saj je bila za nas udeležba na zboru lepo priznanje in veliko doživetje.

Radojka Berlišk, 6. c
OŠ Prežihov Voranc

AKCIJA »BREZhibno VOZILO JE VARNO VOZILO« V PETEK NA JESENICAH

Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri skupščini občine Jesenice pripravlja enodnevno akcijo pod geslom: brezhibno vozilo je varno vozilo, ki bo izvedena prihodnji teden. V akciji bo sodelovalo 22 organizacij, pooblaščenih za opravljanje tehničnih pregledov motornih vozil, ki bodo po en dan opravljale brezplačno preventivne tehnične preglede, opozarjale na napake in svetovale vsem voznikom, ki se bodo tega dne odzvali akciji. Na tehničnih pregledih bodo preverjali predvsem zavore, krmilni mehanizem, pnevmatike in svetlobne naprave. To so deli, ki so za varnost prometa najpomembnejši in na katerih naj črkar nastanejo napake ali okvare, in sicer zaradi malomarnosti ali pomanjknja tehničnih pripomočkov, ki jih zanemarimo ali spregledamo, so pa usodne za varno vožnjo.

Nosilci te akcije so republiški in občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu skupaj z vodstvi pooblaščenih organizacij za opravljanje tehničnih pregledov na posameznih območjih. Člani svetov bodo tudi skrbno spremljali akcijo in beležili število pregledanih vozil,

razdeljevali pa bodo tudi propagandno gradivo in nalepke, ki so posebej pripravljene za to akcijo.

Organizatorji akcije posebej poudarjajo, da ima akcija predvsem osveščevalni namen, nihče pa ne bo kaznovan, če bodo na njegovem vozilu odkrili napake ali pomanjkljivosti. Podatki o številu pregledanih vozil in pomanjkljivosti bodo pomemben pripomoček za še ustreznejše usmerjanje akcij za tehnično brezhibnost vozil.

Na Jesenicah bo akcija »Brezhibno vozilo je varno vozilo«, jutri, v petek, 22. junija, v prostorih Viatorja, kjer opravljajo redne tehnične preglede motornih vozil. Vozniki bodo lahko pripeljali avtomobile na brezplačni preventivni pregled med 14. in 19. uro popoldne, lahko pa tudi dopoldan od 6. ure dalje, vendar bodo morali v posameznih primerih nekoliko počakati, ker so takrat na programu redni tehnični pregledi motornih vozil. Po pregledu bo vsak voznik dobil ustrezen propagandni material in nalepko.

J. Rabič

TEKMOVANJE GASILSKIH ENOT CIVILNE ZAŠČITE

V soboto, 16. junija, je bilo pred gasilskim domom jeseniške železarne tekmovalje gasilskih enot civilne zaštite, ki ga je organiziral občinski štab civilne zaštite skupaj z občinsko gasilsko zvezo Jesenice. Nastopilo je 19 ekip gasilskih enot iz delovnih organizacij in krajevnih skupnosti ter gasilska enota združenega odreda pri občinskem štabu civilne zaštite občine Jesenice. Tekmovanje je bilo organizirano v okviru akcije »nič nas ne sme presenetiti« in v počastitev 20. junija - dneva civilne zaštite.

Vse sodelujoče ekipe so predhodno opravile dopolnilno izobraževanje, ki je trajalo 24 ur, v soboto pa so s tekmovaljem preverili znanje, ki so si ga pridobili na dopolnilnem izobraževanju. Po oceni organizatorjev so ekipe, ki so tekmovaly v trodelnem napadu, pokazale odlično znanje. Pokazalo se je, da so sedaj v občini, v posameznih delovnih organizacijah in krajevnih skupno-

stih dobro izvežbane gasilske enote civilne zaštite, ki so sposobne vsak trenutek izvrševati najodgovornejše naloge. Čeprav je bilo v soboto dopoldan zelo slabo vreme, pa to ni vplivalo na resnost vseh udeležencev tekmovalja. Na tekmovalju je bila najboljšija peta skupina druge desetine jeseniške bolnišnice, ki so jo sestavljali predstavniki LIP Bled, zdravstvenega doma Jesenice, službe družbenega knjigovodstva Jesenice, osnovne šole Žirovnica in Elektranne Moste.

Druga je bila gasilska enota civilne zaštite krajevne skupnosti Planina pod Golico, tretji pa je bil združen odred Jesenice.

Pri organizaciji in izvedbi tekmovalja je nudila vso pomoč poklicna gasilska in reševalna enota železarne Jesenice, vodstvo operativne občinske gasilske zveze Jesenice in tudi posameznega gasilskega društva v krajevnih skupnostih. J. R.

KONČNI IZLET SKOZI SAVINJSKO DOLINO DO KUMROVCA

Vsako leto, ko se bliža konec šolskega leta, gremo na končni izlet. Navadno gremo vedno v drugi kraj, kjer si ogledamo kako zanimivost. To leto je bil izlet zelo prijeten in zanimiv.

Zgodaj zjutraj, ko je še sonce dremalo za gorami, smo se zbrali pred gimnazijo. Nestrpno smo čakali avtobus. Ko je pripeljal, smo se vsi zrinili vanj in se odpeljali. V avtobusu je bilo vedno bolj vroče, kljub temu pa nam vročina ni pokvarila razpoloženja. Nekateri smo se pogovarjali, pripovedovali šale in gledali mimobežeče slike, ki so bile vedno bolj lepe in zanimive. Ko smo se pripeljali v Savinjsko dolino, smo videli plantazne nasade hmelja. Tu smo se ustavili v Sempetru. Ogledali smo si antični park. Tu smo si kupili spominek in se odpeljali naprej. Gledali smo ostanke celjskih gradov (iz avtobusa namreč). Druga postaja je bila Rogaška Slatina. Tu smo si ogledali vrelec in se napili svežega mrzlega Donata, ki se nam je zelo prišel, saj nas je pošteno mučila žeja. Na razpolago pa smo imeli tudi tople Donat.

Spet smo se odpeljali naprej. Peljali smo se tja, kamor zahaja mnogo naših ljudi. Prevozili smo reko Sotlo in tako smo bili na Hrvaškem. Peljali smo se še malo naprej in smo prispeli do Kumrovcu, v majhno, vendar znano vasico, v kateri je bil rojen naš predsednik Josip Broz Tito.

Predsednikova rojstna hiša je srednje velika. Pobeljena je z belo

barvo in ima majhna okna in velika lesena vrata. Zdi se mi, da je najlepša. V njej so tri sobe in črna kuhinja. V sobah so stare postelje, zibelka, kolovrat, peč, krušna peč, lopatice za kruh, stara posoda in vse starinske reči. V eni izmed sob je izpisal Titov življenjepis in izbošen zemljevid, kje vse je Tito bil. Marsikomu, ki je bral ta življenjepis, so stopile solze v oči. Bil je res močan, da je vse to lahko vzdržal. Saj zato je Tito naš in mi smo njegovi. Še danes je njegov delovni dan naporen in težek. Sprašujemo se le, kje bodo toliko moči? Tak je, kot da bi imel v sebi čarobno moč. To njegovo moč čutimo v srcih vsi, čutimo jo v svobodni domovini.

V Kumrovcu smo si ogledali še dom borcev in mladine, ki je lepo urejen in opremljen. Ko smo si to ogledali, smo se odpeljali v Čatež in naprej v Čateške toplice. Plačali smo vstopnino in že smo bili v vodi. Saj se nam je po osmih urah vožnje prilegal osvežitev. Tu smo se dalj časa kopali v toplih bazenih. Vendar ta čas je minil tako hitro, da še opazili nismo, kdaj je bila ura pet, čas našega odhoda. Tudi na povratku smo videli mnogo lepega in zanimivega in zvečer ob dvajseti uri smo se pripeljali na Jesenice. Zadimljene in zaprašene, vendar pa najlepše.

Tako je minil naš končni izlet. Ostal nam bo še dolgo v spominu, postali pa smo tudi za kanček bogatejši.

SANJA BEŠIČ, 6. c OŠ
P. Voranc Jesenice

STANOVALCI BAZE POJASNJUJEJO NEKAJ SPORNIH ZADEV

Stanovalci Loga Ivana Krivca smo rejci malih živali. Zaradi balinarskega kluba smo izgubili nekaj zelenih površin in dreves, lip in hrastov, kar je nena- domestljivo.

Zadnje čase smo slišali in brali v javnih občilih popačene informacije na račun naših »štalc« in na račun našega naselja, kjer da baje smrdi in da naši objekti niso higijensko urejeni. To seveda moti »nekater« člane balinarskega kluba, ki bi radi na mestih, kjer stoje »štalce«, staje, naredili zopet nekaj, kdo ve kaj, kot da jim to, kar so nam vzeli ni dovolj, čeprav imajo štiri staze in gostilniški objekt, koder počenjajo stvari, ki nimajo nobene zveze s športom.

Sami obiskovalci Baze najbolje vedo od kod neznosen smrad (Koteks in čistilne naprave za mrhovino klavnic), ki moti nas in ki ogroža naše življenjsko okolje, zato nikakor ne moremo razumeti, da za nezakonta dejanja, ki jih povzroča jeseniška klavnica, krivijo nas, ki se trudimo, da bi bilo naše naselje čimbolj urejeno.

Njihova javna obrekovanja so priklicala v Bazo sanitarno inšpekcijo, ki je ugotovila urejenost v naših stajah in v našem Logu, ki nikakor ne more motiti »športnikov« balinarjev, kot motijo »oni« nas, s pijančevanjem, razgrajanjem in rajanjem v pozne noči. Sicer pa jih je sanitarna inšpekcija obvestila, da se z naše strani ne dela nobena škoda.

Ker so balinarji že tu in ker se ne da prav nič storiti želimo, da bi se o stvareh, ki se tičejo našega okolja, pogovorili med seboj in ne želimo nikakršnih javnih prerekanj, s čimer nas hočejo venomer sramotiti, zbadati (na prostoru, na katerem smo mnogo dlje kot oni) in nam na ta način odvzeti naše življenjske in človeške pravice.

Stanovalci Loga Ivana Krivca

LETNI OBRAČUN PEVSKEGA DRUŠTVA JESENICE

V ponedeljek, 11. junija je bila v prostorih kulturnega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku, redna letna konferenca pevskega društva Jesenice.

Konferenco je otvoril predsednik pevskega društva Jesenice Franc Jelenc in predložil delovno predsedstvo konference v sestavi: Marija Zupančič-Vičar, Vasja Kokalj in Mitja Jelen. Po izvolitvi še ostalih organov konference, so sledila poročila o dosedanjem delu pevskega društva v letu 1978.

Predsednik društva Franc Jelenc je po čast poročilo o delu društva in pevskega zbora Jeklar. V poročilu društva je poudarjeno, da se je društvo zavzemalo, da bi v posamezne pevke zborove društva privabilo čim večje število mladih pevcev, kar je delno tudi uspelo. Društvo je razvijalo dobre in tovariške medsebojne odnose. Vsi v društvu so se zavzemali da pesem prode med vse delovne ljudi in občane. Skrbeli so in ohranjali lepo slovensko pesem — pesem, ki družijo ljudi in narode. Programsko politika društva, oziroma zborov, je bila prilagojena zahtevam dogajanj v občini in drugod. Društvo je in bo tudi še naprej sodelovalo z družbenopolitičnimi organizacijami, ZKO, kulturno skupnostjo, posebno pa z zvezo socialistične mladine v občini. Društvo bi želelo obnoviti delo moškega pevskega zbora Jeklar. Zenskem zboru pa je izrazil vse priznanje za uspehe v ožji in širši domovini, katere so pevke dosegle pod vodstvom dirigenta profesorja Milka Skobrneta.

Predsednik Jelenc je obvestil konferenco, da je pevskega društva Jesenice pristopil mladinski mešani pevski zbor Blaž Arnič, ki bo odsele deloval v okviru društva kot MESA NI PEVSKI ZBOR BLAŽ ARNIČ. PEVSKEGA DRUŠTVA JESENICE. CE, pod vodstvom njihovega dosedanjega zborovodja Romana Ravnice. V zvezi s tem je predlagal konferenci naj potrdi pristop mladih pevcev k društvu in stori vse kar je potrebno, da bo mešani zbor lahko nadaljeval že začeto delo.

Ko je Franc Jelenc poročal o pevskega zbora Jeklar, je takoj naglasil, da poroča o zboru, ki je v pevskega društva Jesenice samo še na papirju. Dejal je, da obstojajo možnosti za obnovo aktivnosti pevskega zbora Jeklar, za to pa je predvsem potrebna strokovna pomoč, to je pridobitev zborovodja. Tako se je glasilo »poročilo« o nekdanji resnično dobrem moškem pevskega zbora Jeklar, ki je nadaljeval bogato tradicijo zborovskega petja na Jesenicah.

O opravljenem delu ženskega pevskega zbora je poročala predsednica tega zbora Melita Jelen. Njeno poročilo govori o že znanih uspehih tega kvalitetnega pevskega kolektiva, ki ga več kot deset let uspešno vodi dirigent, profesor Milko Skobrne in o vzorni organizaciji dela prejšnje predsednice Marije Zupančič-Vičar. Pevke so veliko vadile in nastopale. Imele so 21 javnih nastopov in 98 vaj. Kritično je spregovorila o nekaterih pomanjkljivostih v njihovem delu. Že nekaj let se niso udeležile mednarodnega pevskega tekmovanja v Gorici-Italiji, niso nastopile na zadnjem tekmovanju v Mariboru, niso še uspeli posneti plošče in še marsikje bi lahko nastopile... Vse to bo v bodočem delu potrebno nadoknaditi, kar bo naloga novega odbora društva in zbora.

V imenu mešanega pevskega zbora Blaž Arnič, je poročilo podal Vladimir Oblak, predsednik zbora. Kakor je že omenjeno je zbor pred tremi meseci pristopil k pevskega društva Jesenice. Imajo pa še celo vrsto organizacijskih in drugih težav. Njihov ustanovni sestanek je bil 1. marca. Prvič so nastopili in se predstavili jeseniškemu občinstvu že 23. marca, na občinski reviji odraslih pevskega zbora. Nastopili so še na občinski proslavi OF 26. aprila in 10. junija na zaključni prireditvi glasbene šole in tečaja slovenščine v Ukva — Italiji. Tako so v dobrih treh mesecih imeli 29 vaj in tri nastope, od katerih enega že v tujini. V oktobru bodo nastopili v Beogradu

na reviji tamkajšnjih amaterskih mešanih pevskega zbora. Glede na resnost, s katero večina pevk in pevcev pristopa k delu, pričakujejo, da bodo v okviru pevskega društva Jesenice, dosegli popoln uspeh. To poročilo, so navzoči posebno toplo pozdravili.

Po poročilih o finančnem poslovanju in nadzornega odbora, se je razvila plodna razprava. Vsi, ki so se vključili v razpravo, so na prvem mestu pozdravili pristopitev bivšega gimnazijskega mešanega pevskega zbora Blaž Arnič k pevskega društvu Jesenice in mu zaželeli uspešno delo. Govorilo se je o sodelovanju društva in zborov z drugimi kulturnimi skupinami, predvsem s pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev. V razpravi so govorili tudi o obnovitvi moškega pevskega zbora Jeklar. Mnenje navzočih pevk in pevcev je bilo, da se naredi vse kar je potrebno, da bi se Jeklar aktiviral in zopet zaživel. Zajeta so bila tudi vprašanja, ki so za področje zborovskega petja že kar tradicionalna. Pomlajevanje zborov je pereče vprašanje in naloga. Da bi izboljšali stanje in zagotovili nadaljevanje dela, bo potrebno v odrasle pevke zbere (ženski in Jeklar) vključiti več mladih pevcev in dobiti zborovodja za moški zbor.

Konferenca sta se kot gosta udeležila predsednik in dirigent pihalnega orkestra Jeseniških železarjev Miro Skube in Ivan Knific. Drugih predstavnikov ni bilo, čeprav so bila vabila poslana vsem družbenopolitičnim organizacijam in posameznim kulturnim delavcem. Pevke in pevci so grajali tak odnos do njih in njihovega dela. Mislimo, da imajo prav, saj vendar pevci, posebno pa ženski zbor, nekaj pomenijo v kulturnem življenju Jesenic. Pevci

zaman postavljajo svoje programske in organizacijske načrte in iščejo pomoč za kadrovske rešitve, ki priskajo društvu, če o njih nihče ne bo zvedel. Kaj so si o takih odnosih do društva mogli misliti mladi pevci, ki so pristopili k društvu? Že na prvem koraku bi bili lahko razočarani, če ne bi v razpravi dobili vse potrebno podpore konference in bodočega vodstva društva, kateremu bo v naslednjem obdobju predsedovala znana družbenopolitična delavka in članica ženskega pevskega zbora Marija Zupančič-Vičar.

Ob sklepu konference so z glasovanjem sprejeli vsa poročila o delu društva in zborov, o finančnem poslovanju in poročilo nadzornega odbora, kateri je predlagal razrešeno staremu izvršnemu odboru društva.

Na predlog volilne komisije so izvolili sedemčlanski izvršni odbor društva v sestavi: Marija Zupančič-Vičar, Melita Jelen, Mitja Jelen, Donata Novak, Vlado Oblak, Rudi Rajhman in Hilda Zidar, člani in tričlanski nadzorni odbor katerega člani so: Jože Avsenak, Franc Jelenc in Vasja Kokalj. Novi izvršni odbor je zadolžen, da na podlagi poročil izdelata dodatni delovni in finančni plan in uskladi nekatera določila pravil društva z novonastalimi organizacijskimi potrebami društva in zborov.

Nova predsednica društva Marija Zupančič-Vičar, se je v imenu izvoljenega izvršnega odbora zahvalila za zaupanje. Vsem članom je zaželela veliko uspehov v bodočem delu in pevke in pevce pozvala naj izpolnjujejo vse svoje dolžnosti do društva in zborov v katerih bodo prepevali, ker vse skupaj pričakuje naporno kulturno delo.

Tudi Železar se pridružuje dobrim željam in vsem skupaj želi polno uspehov v bodočem delu. F. Ropret

LEP IN PRISRČEN NASTOP ZBOROV

V četrtek, 14. junija, je bil v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah, zaključni koncert pevskega zbora osnovne šole Tone Čufar Jesenice.

Nastopili so pionirski pevski zbor, ki ga vodi zborovodkinja Stanka Richter in pionirski dvoglasni zbor ter mladinski zbor pod vodstvom njihove zborovodkinje Mire Mesarič. Mladi pevci so zapeli precej raznih pesmi, med katerimi je bilo tudi nekaj zahtevnih skladb. Od Simoničevega SONCE do Balaševičeve skladbe NA NAS, so se vrstile skladbe: Pirnika, Pahorja, Ježa, Kalana, Šivica, Gobca, Adamiča, Žganca, Preglja, Pribošiča, J. S. Bacha, W. A. Mozarta in ljudske. Pionirski zbor in pionirski dvoglasni zbor sta zapela po pet pesmi, mladinski zbor pa osem skladb, vse slovenskih skladateljev.

Te dni se vrstijo zaključne prireditve v šolah jeseniške občine. O zaključnem, nadvse uspešnem koncertu pevskega zbora osnovne šole Prežihov Voranc, je Železar že poročal, o zaključni prireditvi glasbene šole Jesenice bomo tudi poročali. Vse to predstavlja festival pesmi, festival mladosti, festival mladih pevskega grla in instrumentalnih dosežkov mladih ljubiteljev glasbe. To so rezultati garaškega večletnega dela učencev in njihovih učiteljev. Pripraviti za nastop 130 mladih pevcev ni lahko. Tisti, ki se ukvarjajo s tem ali podobnim delom to dobro vedo. Veliko je pa takih, ki niso pripravljeni pravilno vrednotiti naporov in uspehov mladih in njihovih prizadevnih učiteljev. Da je tako, potrjujejo skromni obiski na vseh treh prireditvah.

Toda napredek je očiten. Od lanske letošne prireditve MLADINA POJE 78, so sedaj nastopajoči zbori vseh skupin — od cicibančkov, pionirskih in mladinskih — zelo pevsko napredovali. Koncerti so dokazali veliko prizadevanje šol da ohranijo in dvigajo našo ljudsko, umetno in borbeno pesem. Pa ne samo to. To vrstna vzgoja mladih ima poleg strokovnih, družbenih in drugih vzgojnih nalog za cilj, vzgojiti celovito socialistično ustvarjalno osebnost. Potem je jasno, da ima tudi

glasbena vzgoja pomembno mesto v teh prizadevanjih. Seveda pa bo v ta namen potrebno marsikje spremeniti odnos do glasbene vzgoje kot enakopravnega vzgojnoizobraževalnega predmeta.

Ob zaključku koncerta so združeni zbori, oba pionirska v dvorani, mladinski na odru, (zelo posrečena in učinkovita režija) zapeli pod vodstvom dirigentke Mire Mesarič pesem RAČUNAJTE NA NAS! Lepo in ganljivo sporočilo mladih za vse tiste, ki so odgovorni za vzgojo mladih — tudi v glasbenem izobraževanju.

Kvaliteta petja ni bila briljantna, toda, če bi ocenjevali učinek posamičnih zborov bi bilo več dobrih kot slabih ocen. Nekaj skladb je bilo izvedeno presenetljivo skadno, s praviimi gradacijami, dobro zvočnostjo, ritmično in discipliniranimi sleditvami zahtev dirigentov. Več tudi nihče ni pričakoval. Zavedati se moramo, da je to še vedno petje v okviru obveznih šolskih ur, da mladi danes imajo še vrsto drugih šolskih, družbenih in drugih obveznosti, zato je velik in kvaliteten uspeh že to kar so nam prikazali.

Vsi zaslužijo priznanje. Po uvodni pesmi R. Simonitija SONCE, ki so jo zapeli vsi zbori skupaj, je ves čas koncerta poslušalce »ogrevalo« SONCE iztkano iz lepih pesmi našega bogatega melosa ljudskih, umetnih in borbenih pesmi. Moto (geslo) koncerta: SONCE V OČEH, SREČA IN SMEH, V DOBRIH LJUDEH, je dobil svoj finale, v že omenjenem sporočilu mladih: RAČUNAJTE NA NAS. To je bila zaključna točka koncerta, katero so izvedli združeni zbori. Dirigentka Mesaričeva je sugestivno vodila vse zore, prikazala je velik smisel za dirigiranje, njena tehnika dirigiranja je čista, razumljiva. V razlagi skladb je dosledna melosu iz katerega skladbe izhajajo. Njen vzpon je obetaven.

Pred koncertom koncerta je ravnateljica osnovne šole Tone Čufar Ilika Šmid enajstim učenkam — pevkam mladinskega pevskega zbora izročila priznanja in darila za spomin na pet in šestletno uspešno prepevanje v osnovni šoli. Kajti za Petro Svetlin, Nadeždo Dizdarevič, Heleno Eržen, Darjo Iskro, Najo Zevnik, Senado Čatak, Karmen Aleksič, Natašo Golob, Cvetko Ogrin, Bogdano Čerčig in Brigito Kunčič, se bodo osnovnošolska vrata ob koncu tega šolskega leta — zaprla. Poleg priznanj in daril so bile »jubilanke« nagrajene z dolgim aplavzom njihovih tovarišev — učencev in poslušalcev. Vsi jim iskreno želimo da ljubiteljsvo do petja nadaljujejo v starejših zborih.

Ravnateljica je tudi izrekla priznanja zborovodkinji pionirskega zbora Stanki Richter in Mili Ilenič za uspešno vodenje recitatorskega krožka, katerega člani so sretno povezovali točke koncerta. Posebno priznanje je izrekla dirigentki Miri Mesarič za dobro izvedeni program in vzorno organizacijo glasbenega pouka na osnovni šoli Tone Čufar Jesenice. E. Ropret

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Zgodaj je.

Prebiram članek »Dobro dan, steklina!« v zadnji številki Teleksa. Kar so mi v letošnjem februarju veterinarji nagnali strah v kosti, ko so mi z živo besedo in s filmsko podobo prikazali, kako bom trpel, če bi me moj potepuški stekli pes ugriznil ali pa samo polizal po bogsigavedi kakšni majhni odrgnini na palcu, nimam več miru.

Bojim se. Pa ne stekline. Tresem se za psa. Tega barabinskega prijatelja napade smpatja nepremagljiva skušnjava:

Ves čas na spredu pleše okrog mene ko kak cirkuški klovn. Ko pa ga pred domom skušam pritevsti na jermenček, stisne svojo četrtnko repka med noge pa mi jo pobriše na obisk k prijatelji pri sosedu.

Čez deset minut se skrušen vrne. Brez stekline. Ampak v teh desetih minutah bi mi ga lahko vsakdo pihnil. Potepal se je, lump, po svetu, gospodar pa med tem onemoglo čakal, kdaj se bo mrcina črna prikradla skozi odprto okno v knjižnico.

»Spoštovane poslušalke, dragi poslušalci, tri črti na pet je ura. Čez črti ure bo ura pet. Samo petnajst minut manjka še do petih.« Napovedovalnik glas zveni tako mehko, tako lepo, tako blagozvočno, da celo ob čisto navadni napovedi časa preneham brati. Takoj za njeno napovedjo udarijo miličniški pihanci Jaz pa ti pa židana marelja.

V tem trenutku pa glas s kavča:

»O svetamarijapomagavka, a tri firkelce na pet je že!«

Zbogom, steklina in Teleks! (Sancho Pansa je pravkar radovedno dvignil smrček in pogledal, kaj je napadlo njegovega Don Kihota.)

Kakšen je domà jezik naš vsakdanji?

V cime tacamo po šengah, kolm nosimo v kolmkište, iz šporhetor se nam dim poganja skozi rore v rafenke, ki jih na same svete časa pride ometat rafenkerar, župo kuhamo v kastrolah ali v piškrih, jo s šeflami nalivamo v talarje, v prostem času ukrademo trenutke za štrikanje štumfov ali pa klofamo na balkonu tephe. Če nam crkne vodovodna cev, poiščemo rororange. Če šravb odpove, si pomagamo s šraufencigravem.

Odpravimo se v štacuno po fasengo pa si v špazi nabašemo polhen tošen pirarskih flaš, mimogrede pa si privoščimo štamperle šnopsa. Zraven fantamo glaž, ki ga potem vržemo v ajmar ali v šajtrgo.

Kadar nam zjutraj zmanjka cajta, laufamo na cug. Če nam podnevi v šporhetu takoj ne zagori, zgrabimo širhake pa ga malo poštelamo.

Naše šlafroke sušimo na štrikih, pod glavo si polagamo povštre, pokrivalo se s koutri.

Polomljen štokerle nesemo popraviti tišlarju, hkrati pa stopimo k šuštarju, da bi nam zaštelal toško.

Za frustek smo popili kofe brez cukra. Kruh smo namazali s putrom, pri čemer smo se zenfu lahko odpovedali.

Kdaj bo prišel čas, ko bomo vsi Slovenci

— v naše sobe stopali po stopnicah,

— začeli nositi premog v zaboje za premog,

— spuščali dim skozi cevi v dimnike, ki jih bodo ometali dimnikarji,

— kuhali juho v ponvah ali v loncih ter jo z zajemalkami nalivali v krožnike,

— pletli nogavice in stekali preproge,

— popravljali vodovodne naprave s cevnimi kleščami,

— vijakom zavijali vrat v izvijači,

— odhajali nakupovat v trgovine,

— v šhrambah napolnili polne torbe s steklenicami za pivo,

— popili šilce žganja,

— razbili kozarec pa ga potem vrgli v vedro ali samokolnico,

— zaradi časovne stiske tekli na vlak,

— zgrabili žezel in počistili štedilnik,

— jutranjke sušili na urvicah,

— naše utrujene glave polagali na vzglavnike ter se obenem pokrivali s prešitim odevami,

— nosili polomljene kuhinjske stolčke v popravilo k mizarju,

— prosili čevljarja, naj nam zarobi torbico,

— za zajtrk popili kavo brez sladkorja,

— po koščku kruha namazali maslo pa bi se pri tem odpovedali gorčici?

Devetinsitridesetega leta sem prvič stopil pred učence. Po petsto fantov in deklet se je v metalurški industrijski šoli na Jesenicah vsak dan zvrstilo v klopih pred menoj. Šestnajst učnih ur vsak dan. S poukom sem začel ob šestih zjutraj, končeval pa zvečer ob deseti uri. Doma sem se ponoči pripravljaj za naslednji dan. Za drugih šestnajst ur pouka...

Na prvem sestanku s starši — čemur uradno rečemo roditeljski sestanek, kot da bi bili Slovenci samo roditelji, ne pa tudi starši — mi je neka stara mama ogorteno zabrusila:

»Zakaj se v šoli norca delate iz naše špae? Moja unukinja je zaradi tega čisto ponorela. Zdaj še kikle ne sme več obleči, ampak krilo. Šnicelne moram speči kot zrezke, tenstan krompir spraziti, melšpajz pripraviti kot močnato jed.

Kje ste pa s pametjo?

Od nekdanj smo nosile kikle, pekle šnicelne, tenstale krompir, po kosilu pa na mizo postavljale melšpajz.

Mar mislite, da boste zdaj svet postavili na glavo? Po naših domovih govorimo pač takšen jezik, kakršnega smo pojevali.

Vi pa vbijate svojim učenkam in učencem v glavo nekakšen nobel jezik!«

To je bila krepka šola zame.

Poslej sem pri učnih urah, ko sem govoril o našem vsakdanjem jeziku, ravnal povsem drugače:

Prosil sem učence, naj ne silijo staršev, posebno pa starih mam in dedkov, da bi kar takoj začeli govoriti, kot učim njé, njihove hčerke, sinove, vnukinje in vnuke. Oni sami so tisti, ki morajo vnesti v slovenske domove slovensko govorico.

Ce bodo prišli v stanovanje po stopnicah, če bodo potem v kuhinji podrezali z žezlom v štedilnik ter vanj naložili premog, če si bodo potem v krožnik nalili z zajemalko juhe, se bodo njih starši in stari starši res morda nad njihovim jezikom nekaj časa spakovali.

Potem pa bo prišel čas, ko bodo tudi sami začeli jesti iz krožnikov, pristavljati lonce na štedilnik, babice pa bodo pletle nogavice.

Zaleglo je, ko sem jim pojasnil, da nas je Slovence — Gorenjce in Štajerce pa še posebej — nacistični Karawanken Bote razglasil za germansko pleme, ki je po naključju zašlo med Slovane, prav zaradi takšnega jezika našega vsakdanjega.

Janez Svobljšek

SPREJEM V GLASBENO ŠOLO

Glasbena šola Jesenice bo sprejela v naslednjem šolskem letu majhno, zelo omejeno število novih učencev. Prednost bodo imeli učenci, ki se bodo vpisali na oddelek za pihala in trobila, za potrebe pihalnega orkestra Jeseniških železarjev. Zaradi izbora bomo izvedli predprijavo novih učencev v sredo, 20. junija od 8. do 10. in od 14. do 16. ure.

Mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar (Foto B. Blenkus)

Na začetku kakršnekoli planinske poti ali plezalnoalpinističnega vzpona moramo v gorah vedno misliti tudi na srečen konec poti ali vzpona. V gorah nikjer in nikoli ne smemo podcenjevati številnih in velikih nevarnosti, prav tako pa je tudi nedopustno vsako, kakršnokoli precenjevanje svojih sposobnosti, rutine, kondicije, znanja in opreme. Gore vedno in povsodi potrebu-

Zuro

J. R.

MLADINKE V LESAČH

**PERMANENTNE KARTE
ZA KOPALIŠČE**

Na sindikatu železarnice Jesenice
na razpolago permanentne karte
vstop v kopališče. Karte za 100
člankov stanejo 400 din, za 50 člankov
200 din. Ta cena je z 20 % popustom,
če ga daje članom našega sindikata
športno društvo Jesenice.

Na sindikatu železarne Jesenice so na razpolago permanentne karte za vstop v kopališče. Karte za 100 točk stanejo 400 din, za 50 točk pa 200 din. Ta cena je z 20 % popustom, kar daje članom našega sindikata posebno korist. Podrobnosti in pogoje kart lahko dobite na sindikatu Železarna Jesenice.

Košarka

SKL ZAHOD – ČLANICE

PRVENSTVO ŽELEZARNE V KOŠARKI

Rezultati: TOZD Kovinoservis TOZD
RD 9:54; DS SEO TKR NG: TOZD SD
31:22, TOZD Vzdružanje: TOZD Jeklov-
cevi 23:16, TOZD Proflarna: TOZD Va-
ljarna žice in profilov 23:25, TOZD Kovi-
noservis: DS SEO TKR NG 0:20 b.b.,
TOZD SD: TOZD Vzdružanje: 23:24,
TOZD RD: TOZD Valjarna žice in profi-
lov 47:33, TOZD Jeklovce: TOZD Profla-
rna 18:16, TOZD Proflarna: TOZD SD
19:38, TOZD Vzdružanje: TOZD Kovino-
servis 20:0 b.b., DS SEO TKR NG: TOZD
RD 18:49, TOZD Valjarna žice in profilov
TOZD Jeklovce 35:30, TOZD SD: TOZD
Valjarna žice in profilov 23:26, TOZD RD:
TOZD Jeklovce 54:16, TOZD Kovinoser-

V soboto, 23. junija, ob 19. uri pa bodo gostje naših v Podmežaklijo košarkarice Iskre Olimpije, ki nastopajo v SKL zahod zunaj konkurence. Po zadnjem pomladanskem kolu 30. junija, ko gostujejo v Jesenicah v Mengšu, bo liga prekinjena do začetka septembra, kar pa ne pomeni tudi konec treningov. Naše igralke čakajo naporne priprave, saj jih edino te lahko ponovno pripeljejo v slovensko super ligo, ki se igra pozimi.

V.

vis : TOZD Profilarna 25:29, DS SEO
TKR NG : TOZD Vzdrževanje 32:26, TOZD
Jeklovke : TOZD SD 21:38, TOZD
Valjarna žice in profilov : TOZD Kovino-
servis 31:25, TOZD Profilarna : DS SEO
TKR NG 9:47, TOZD Vzdrževanje : TOZD
RD 27:45, TOZD RD : TOZD SD 42:15,
TOZD Kovinoservis : TOZD Jeklovke
19:28, TOZD Vzdrževanje : TOZD Pro-
filarna 25:20, DS SEO TKR NG : TOZD
SD 21:38, TOZD Jeklovke : TOZD
Jeklovke : DS SEO TKR NG 9:48, TOZD
SD : TOZD Kovinoservis 42:15, TOZD
Valjarna žice in profilov : TOZD Vzdrž-
evanje 18:54, TOZD Profilarna : TOZD RD
18:49.

LESTVICA:					
TOZD Rem. delav.	7	7	0	340:136	14
DS SEO TKR NG	7	6	1	254:140	12
TOZD Vzdržev.	7	5	2	197:152	10
TOZD Valjarna žice					
in profilov	7	4	3	180:260	8
TOZD Stroj. del.	7	3	4	201:179	6
TOZD Jeklovlak	7	2	5	149:231	4
TOZD Profilarna	7	1	6	134:227	2
TOZD Kovinoser.	7	0	7	94:224	0

Letos že tretje leto teče tekmovanje v rekreacijskih ligah. Nisi občani tekmujejo v odbojki, malem nogometu, košarki in streljanju. Organizator in nosilec stroškov tekmovalj je ZTKO Jesenice, v sodelovanju z odbojbarskim, nogometnim in košarkarskim klubom.

V košarkarski ligi nastopa osem ekip. Tekmuje se po enokrožnem liga sistemu. V želji, da bi se izognili raztegnjenosti tekmovalja, se tekme igrajo zgosteno dvakrat tedensko na igrišču v Podmežakljih. Do sedaj so bila odigrana tri kola.

Rezultati:

I. kolo: Gradbinec : Železar 27:56 (10:30), Trhlje vje : Plavž 51:40 (14:29), Mojsstrana : Podmežaklja 63:47 (22:33), TVD Partizan Jav.-Kor. Bela : Žirovnica 15:30 (4:13).

II. kolo: Gradbinec : TVD Partizan Jav.-Kor. Bela 29:32 (18:16), Trhlje vje : Železar 30:34 (19:21), Podmežaklja : Žirovnica 25:33 (13:14), Plavž : Mojsstrana 35:47 (12:30).

III. kolo: Podmežaklja : TVD Partizan Jav.-Kor. Bela 30:26 (14:13), Železar : Plavž 42:23 (25:9), Trhlje vje : Gradbinec 36:21, Žirovnica : Mojsstrana 29:42 (18:18).

Vse tekme so dosti kvalitetne za ta rang tekmovanja. Posebno zanimiva kvaliteta in ostra je bila tekma med Trhlji vjami in Železarjem, v kateri je bil zmagovalac znan sele v zadnjih minutah. Prijetno pre-

dopadljivo košarko. Med kandidati za prvo mesto pa se mora poleg navedenih šteti še Mojstrana. Tekmovanje je v polnem teku, lestvica po treh kolih pa izgleda takole:

Železar	3	3	0	132: 80	6 (+ 52)
Mojstrana	3	3	0	152:111	6 (+ 41)
Trhle veje	3	2	1	117: 95	4 (+ 22)
Zirovnica	3	2	1	92: 82	4 (+ 10)
TVD Javornik-					
Kor. Bela	3	1	2	73: 89	2 (- 16)
Podmežaklja	3	1	2	102:122	2 (- 20)
Plavž	3	0	3	98:140	0 (- 42)
Gradbincec	3	0	3	77:124	0 (- 47)

Disciplina igralcev in ekip je zelo dobra, saj so bile v teh treh kolih dosojene le tri tehnične napake in si tako lahko le želimo, da do konca ne bi prišlo do kakšnih nepotrebnih izpadov ali grobosti.

Sama organizacija tekmovanja je veliko boljša kot pretekla leta, vendar pa bi se dalo še marsikaj popraviti. Največ težav povzroča pomanjkanje izprašanih sodnikov in sodnikov z izpiti. Tako se večkrat zgodi, da tekmo sodi le en sodnik kar nehoti povzroča slabšo kvaliteto sojenja. Ta problem pa letos še ni moglo rešiti, zato ob tej priliki še enkrat organizator poziva vseodelujoče k strpnosti na igrišču, kajti zavedati se moramo, da je v prvi vrsti to rekreacijsko tekmovanje.

V juniju je bil sklenjen in podpisan družbeni dogovor o financiranju sanacije, o povečanju zmogljivosti, vzdrževanju in gradnji visokogorskih postojank in nadehlavi planinskih poti. Ta družbeni dogovor je podpisala kot eden od podpisnikov tudi Zveza sindikatov Slovenije. Ena od določb tega dogovora se glasi:

»Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije bo priporočilo osnovnim organizacijam, konferencam delovnih skupnosti in občinskim sindikalnim svetom, da pri združevanju, usmerjanju in razporejanju skupne porabe ter drugih sredstev za potrebe članov delovnih skupnosti, skladno s sindikalno listo, namenijo del sredstev tudi planinskim organizacijam za sanacijo, povečanje zmogljivosti, vzdrževanje in gradnjo visokogorskih planinskih postojank in za nadelavo planinskih poti. Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije bo delovnim skupnostim in sindikalnim organizacijam priporočilo, naj prevzamejo patronate nad visokogorskimi planinskimi postojankami in tudi na druge načine pomagajo pri reševanju problematike zlasti postojank na njihovem področju.«

kar pomeni, da je vedno določeno število zaposlenih med tednom prostih.

Glede na to, da so planinske postojanke obiskovane predvsem ob koncu tedna smo menili, da bi bila smotna usmeritev delavcev, ki so med tednom prosti v gore, v objestransko korist.

Ta temeljna organizacija zaposluje veliko število delavcev iz ostalih republik. Ti delavci so v svojem prostem času bolj prepušteni samim sebi. Z organiziranimi pohodi bi spoznali lepote naših gor, hkrati pa bi si vsi obiskovalci krepiли svoje zdravstvene in delovne sposobnosti.

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela si zamislija sodelovanje s sindikalno organizacijo TOZD Valjarna blumingštel-ke predvsem v:

- usmerjanju in organiziranju pohodov v naše gore v prostem času med tednom, ker je ta način rekreacije možen in dostopen vsem delavcem;
- prenašanju težišča telesnokulturne in rekreacijske aktivnosti v krajevne skupnosti in v organizacije združenega dela;
- koriščenju uslug v postojankah med tednom.

Na pobudo Planinskega društva Javornik-Koroška Bela in skladno s statističnimi Zveze sindikatov Slovenije je osnovna organizacija sindikata TOZD Valjarna bluming-štekel prevzela patronat nad Prešernovo koto na Stolu. Lahko ugotovimo, da je to v obsegu Jesečeve prvi primer, ki naj bi bil tudi spodbuda za sindikalnim organizacijam v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

Vodilo k tej akciji je bilo predvsem v tem, da ta temeljna organizacija zaposluje večje število delavcev po sistemu $4 + 1$.

Oblik sodelovanja obstoja še nešteto. Tudi finančna sredstva, ki bi bila namenjena za vzdrževanje postojanke, bodo dobrodošla.

Sklep osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna bluming-štekel je predvsem moralna podpora društvu na eni strani, na drugi pa želja, da njihovi zaposleni delavci več prostega časa preživijo v zdravem, tovariškem in družabnem okolju v gorah.

Marjan Ber...

**Telesno-vzgojno društvo Partizan Javor-
nik-Koroška Bela** je organiziralo v poča-
stitev jubileje partije, dneva mladosti in
rojstnega dneva trosilca Tita, vsakoletni
spomladanski kros. Nastopilo je več kot
150 tekmovalcev, predvsem učenec os-
novne šole Karavanskih kurirjev NOV
Koroška Bela. Posebno velja omeniti, da je
šola zelo dobro sodelovala pri izvedbi tek-
movanja, predvsem tovarišica Milena
Mlačnikova.

REZULTATI:
Članci: 1. Uruš Urukalo, 2. Andrej
Milek, 3. Mohor Razinger;
Učenke 1. razred: 1. Slavica Krstova,
2. Slavica Lukanović, 3. Lela Ečimović;
Učenci 1. razred: 1. Aleš Sodja, 2. San-
di Miklič, 3. Sandi Mohovec;

Pionirke 2. razred: 1. Sabina Čatak,
2. Andreja Murnik, 3. Zuckija Uzejrović;
Pionirji 2. razred: 1. Mitja Blažič, 2. Slo-
bodan Filipov, 3. Suvad Džafić;
Pionirke 3. in 4. razred: 1. Natalija Bi-
ček, 2. Barbara Bernard, 3. Barbara Smo-
lej;
Pionirji 3. in 4. razred: 1. Jernej Pirnat,
2. Ismet Bunič, 3. Gorazd Vister;
Pionirke 5. in 6. razred: 1. Barbara
Malenšek, 2. Ferida Bunič, 3. Nevenka
Blažič;
Pionirji 5. in 6. razred: 1. Matjaž Naglič,
2. Dževad Grvala, 3. Marjan Mohorič;
Pionirke 7. razred: 1. Milica Jakša,
Pionirji 7. razred: 1. Nenad Milojevič,
2. Samo Leban, 3. Vili Gorjenč.

J. R.

Marian Beg